

PETRE DULFU

ISPRAVILE LUI PĂCALĂ

P. DULFU

ISPRĂVILE LUI PĂCALĂ

1959

EDITURA TINERETULU

Ilustrații : RIK AUERBACH

Coperta : VAL MUNTEANU

Cică odată, mergînd într-o dimineață la un tîrg, Păcală s-a-nîlnit cu un om destul de bogat ca să fie fălos și destul de fălos ca să fie, mă rog... Și omul acesta, luîndu-l în răspăr, i-ar fi spus :

— Dacă tu ești Păcală, fă bine și-ncearcă să mă păcălești și pe mine.

La care, Păcală, gîndindu-se un pic, a răspuns cuviincios :

— Rogu-te, așteaptă-mă, să-mi aduc păcălelile. Le-am uitat acasă. Mă-ntorc îndata mare.

Omul s-a așezat, încredințat că l-a avut pe Păcală, dar Păcală a intrat pe alt drum în tîrg, vînzîndu-și de-ale lui. Fălosul așteaptă. Trece amiaza, soarele coboară după deal și Păcală tot nu se vede. Fălosul se veseli încă o dată, în sinea lui, că i-a venit de hac prietenului nostru.

— Vezi, cu mine nu i-a mers.

Către seară l-au găsit niște oameni din satul lui, care-și isprăviseră treburile :

— Pe cine aștepți, vecine ?

— Pe Păcală. S-a dus încă de azi dimineață să-și aducă păcălelile. Se vede că nu le-o găsit. L-am cîștigat.

— Și-l aștepți de azi dimineață ?

— Vezi bine.

Oamenii au început să rîdă.

— Ți-ai găsit omul. Bine-o zis, cine-o zis. Iaca, asta-i „păcăleală“.

Prin urmare ne întîlnim din nou cu dînsul, cu vechiul și apropiatul nostru Păcală, agerul, ineputabilul nostru erou, mereu amenințat, nicidecum doborît. Il citim acum în prelucrarea lui Petre Dulfu. O să-l cîibiți și-o să-l iubiți. La vremea noastră l-am cunoscut și ne-am împrietenit cu el dintr-o cărțuție ca vai de ea, cu marginile zdrențuite, ponosită. Cu atît mai mult o să-l iubiți voi în straiul cel nou în care vi se înfățișează.

Pentru voi — Păcală — ca și pentru noi, a rămas tot tînar precum l-au cunoscut și înaintașii noștri. O să vă împrieteniți cu el și, de sigur, o să vă gîndiți că n-ar fi rău să vie și prin clasă. Poate că mai găsește, cine știe, rătăcit pe-acolo vreun leneș, vreun mincinos, și poate n-ar strica să-i tragă o păcăleală, așa... ușoară.

Păcală al nostru este un vechi și încercat tovarăș de luptă. De multe ori a înseninat frunțile ;

oriunde ar păși i se face loc în capul mesei și fiecare vorbă a lui i-ascultată cu voie bună. E înconjurat întotdeauna cu mare dragoste. El răspunde la toate, iar răspunsurile lui de-i ustură pe unii celor mulți însă întotdeauna le merg la inimă. Despre el se pomenește și-n cărți. Fiind văr bun cu Nastratin Hoge, sau Nasreddin, cel care i-a venit de hac lui Giafer, cu Till Ulenspiegel, feciorul lui Claes și-al Setkinei, cu Ludas Matyi, istețul gîscar, care și-a plătit cu vîrf și îndesat umilințele, nici Păcală al nostru nu rămîne de căruță față de rubedeniile sale, răspunzînd cu vîrf și îndesat nedreptăților lumii de ieri.

Și nu cu cruzime, cum la prima vedere am fi tentați poate să credem. Neomenia e o trăsătură străină de Păcală. „Catastrofele“ nu le putem lua în serios și rămînem cu impresia că fiul popii a făcut în cel mai rău caz o baie zdravănă. În nici o împrejurare Păcală nu ni se înfățișează vinovat, dimpotrivă. Păcală are un fluier fermecat, nu? Se amestecă, prin urmare, și elemente de basm, fantasticul. Să recunoaștem că nu-i de loc rău, cum nici pedeapsa popii n-o luăm așa cum ne-o spune, ci cum se zice: iată înc-o pildă, care se încheagă în chip admirabil cu acțiunea. Șiretenia lui Păcală n-are bot ascuțit de vulpe, nu amintește de străfulgerarea verzuie, coclită, din ochii cămătarului; judecata lui împlinește năzuinți profunde, timp îndelungat înăbușite. Aspra lui batjocură țărănească nu cunoaște amestecuri siropoase, dulcegăria i-i

străină ca și gluma de dragul glumii. Gluma lui Păcală răsare pe-un pământ chinuit, e ca și cum de obidă nici înjurătura n-ar ajuta și hazul nu se face pentru că era bine și după o mîncare bună cade bine o glumă. Toate păcălelile lui ascund un tîlc, ele răzbună necazurile unui popor înzestrat, împins la fund, care, în afara doinelor de jale, izbucnește și-n frumuseți limpezi, senine, în jocuri sprintene, în duioșie și care are și alte straie decît sumanele cenușii. L-a învățat apa, cerul, pădurea să se îmbrace cum nimeni nu se-mbracă în zile de sărbătoare. Umorul lui e robust, direct, de-o nestăvilită forță și din tot ceea ce face răsare optimismul, dorul de libertate, de fericire.

El a împlinit în gîndul și înima creatorului lui, în popor, ceea ce în basme împlinește Făt-Frumos sau Prislea, Fata moșului sau Țugulea, pedepsind pe toți căpcăunii, pe zmei, pe balauri, pe cotoaroaște, pe spîni, pe toți asupritorii, lacomii, tîlharii, pe toți care-i încuiau fericirea sub lespezile grele ale nedreptății sociale.

Cu Păcală ne întîlnim mereu, pretutindeni pe-n tînsul țării noastre. I-am ascultat poveștile la o moară, poate pe Someș, așteptînd să treacă mai repede timpul și să ne vină rîndul la măcinat, ori undeva pe Bărăgan, la adăpost de vreme mare, la șezători într-un cătun, la o clacă, desfăcînd cucuruz, în seri lungi de toamnă, sau sub cer sticlos de iarnă geroasă, ascultînd cum cîntă vîntul în horn, răbufnind în spuza de pe vatră. Era pomenit

laolaltă cu alte istorii înfricoșătoare, cu farmece, descîntece și făcături, fleacuri băbești, ori înțepături și glume, în șotiile flăcăilor; neconținut prezent în procesul de îmbogățire a literaturii populare. Și nu rareori am auzit :

— Cine se supără, jos nasul !

Sau :

— Sus, părinte, că se udă evanghelia ! — care ne-au adus aminte de un nas roșu, amenințat să fie scurtat (dacă voia bună va îngădui miniei), de o soacră prefăcută-n cuc, de-o turmă de capre prefăcută în pod meșteșugit (una tare, una moale), de-o tufă de spini și-un fluier fermecat, de-o soață cu năbădăi și-un ibvonic, în sfîrșit de-un Păcală sărac, despre care se crede că-i năting și nu-i băgat în seamă, dar care știe de ce-și face un grajd în pripă, știe de ce ia ușa după el și știe... știe cum să iasă întotdeauna biruitor, de-un Păcală pe care numai omul rău se poate supăra.

Și i se atribuie mereu isprăvi noi, despre care cărțile n-au apucat încă să amintească. Dar de bună seamă le-a sfîrșit, deoarece numai el le poate duce la capăt. Unele din aceste isprăvi dovedesc că Păcală trăiește și luptă și astăzi cot la cot cu noi, împotriva a tot ceea ce se arată a fi învechit. Iată una din ele, povestită într-o cooperativă de-un moșneag.

Venise împreună cu baba, el să golească o cinzeacă, ea să cumpere o oală. Se pun pe ales. Vînzătorul o îndemna pe babă să cumpere o oală al-

bastră, dar baba, care mai avea una acasă, dorea una verde deschis. Moșul ia o oală, ia două, se duce cu ele afară, pe rînd, și se întoarce repede înapoi :

— Nu-s bune.

Oalele erau frumoase, smălțuite, mai mare dragul. Lumea se foia :

— Ce tot vrei, moșule ?

Moșneagul îi explică.

— Ia așa a fost cu Păcală, odată, într-un iarmaroc. Dă de-o grămadă de oameni, adunați împrejurul a doi cai. Lîngă ei, bărbatul și nevasta. Întrebînd de ce-i atîta lume îngrămădită și de ce-i atîta larmă, i se răspunde :

— Femeia-l vrea pe roib, bărbatul ține morțiș să cumpere șargul, că are piept mai lat. Se sfădesc de două ceasuri.

Păcală-și face drum. Se uită bine la cai. Il roagă pe geambaș să-i preumbe. Se întoarce apoi spre cei doi soți :

— Amîndoi îs șchiopi !

Vînzătorul se făcu a nu fi priceput :

— Ce tot înșiri acolo ?

— Vezi, gurută, făcu moșul. Voi ați tot ales. Io m-am dus la fîntînă și-am turnat apă-n ele. Trebuia și tu să faci la fel. Ce mi-i vînată, ce mi-i verde dacă niciuna nu ține apa-n ea.

Gluma bună, usturătoare, gluma care se scaldă în ascuțită actualitate circulă și-l leagă pe Pă-

cală de izvorul lui dintotdeauna, de frământările poporului.

Șugubăț, poznaș, isteț, mlădios și tânăr, Păcală-i veșnic proaspăt, niciodată posomorât, sigur de sine, sigur că uritul, prostia, lașitatea, hoția, desfrîul, nedreptatea, calomnia, parvenitismul, lăcomia sînt stigmatizate în lumea pe care o construim. Isprăvile lui vindecă boli de acest soi, victoriile lui înscriu biruința omeniei împotriva beteșugurilor care slujesc.

Păcală, rîzînd, își pedepsește stăpînul, popa cel lacom și crud, își rîde de frații săi, care-l socotesc năîng și l-ar sorbi într-o lingură de apă. Păcală-i păcălește pe tîlharii din pădure, pe cei care-i doresc nimicirea. Dar, cu căciula dată pe ceafă, mîngîindu-și mustața, sub care flutură un zîmbet (Păcală nu rîde niciodată deșănțat), cu traista-i pe umăr, Păcală e întotdeauna deasupra.

Așadar Păcală se plimbă de-a lungul și de-a latul țării, pe drumuri de cîmpie fără capăt, pe cărări înguste de munte, adastă la cîte-o moară, rătăcește pe la stîni, aprinde cîte-o țigară în adunările fără sfîrșit, ascultă pe cîte-un lăudăros, aude șoaptele birfitorului, se minunează la cîte-o prostie, citește referate, se ncruntă cînd dă prin tribunale de cîte-un delapidator isteț, se bagă peste tot unde vreuna din cunoștințele lui își face drum (expresia potrivită „își sapă”) în sus, măsluind, intimidînd sau lingușind. Și ciuda lui e sporită cu cît aceste ciuperce otrăvitoare își desfac umbrelele pe un cîmp

pe care el, mai de mult, nu-l apucase, un câmp bine lucrat în care germinează semințe bine îngrijite și care înfloresc peste tot. Și-i supărat că-n grâu mai află neghină, că porumbul e înnegrit pe alocuri de tăciune (căruia tot ciupercă îi spune), că de om se mai agață scaieți și-n locuri ferite se mai leagănă mătrăguna. Și nu i-i de ajuns că i se cunosc isprăvile vechi și nici că se plimbă și iar se plimbă, cu trenul sau pe jos. Umbletul nu-i totuna cu cele ce se pot astăzi face pentru îndreptarea bolilor de acest soi. Ar dori să-și facă loc pe-o scenă de estradă, în brigăzile de agitație, în câte și mai câte locuri...

...Se spune că cineva l-ar fi întrebat :

— Cum vrei, Păcală ? În versuri sau în proză ?

Și ar fi răspuns :

— Orișicum. Numai să nu se scurgă apa.

ȘTEFAN LUCA

I. MOȘTENIREA

Nu azi, nici ieri, hei ! de-atuncea, apă-a curs pe Olt cam
multă !

(Sănătate, de la Domnul, celor care mă ascultă !)
Undeva, p-aici, sub cerul scumpei noastre Romîinii,
Într-un sat trăia — se zice — un moșneag, ce-avea trei fii.
Cei mai vîrstnici, de ! ca lumea ! cînd mai buni și cînd
mai răi,

Cînd mai dezghețați la minte, cînd mai proști, sărman
de ei.

Cel mic însă... altă fire ! Suflet bun, dar mult poznaș...
Ca să facă el vreun lucru cum se făptuiește... aș !...
Toate le făcea sucite și pe dos, de te-ncruceai...
Un nătîng, un gură-cască îți părea — cînd îl vedeai.
Îi ieșeau la capăt însă toate-așa de minunat,
Că, de fapta-i săvîrșită, locului stătea mirat.
O plăcere-avea : de lacomi, de neghiobi, să-și rîză-n lege !
Și, ca el, la gard, prostia, cine mai știa s-o lege ?...

.

— Năzdrăvan ! ziceau o seamă. Alții : — Ba e un țicnit !
Iar la urmă, toți, „Păcală“ oamenii l-au poreclit.
Intr-o zi, bătrînu-și cheamă fiii lingă pat : — Mi-e rău !
Mi-a sosit pesemne ceasul !... Rămîneți cu Dumnezeu !...
Aș fi vrut, la despărțire, să vă las ceva strînsură ;
Că eu știu, vai, sărăcimea în viață cîte-ndură.
Dar în lume... nu-i pe vrute... faci atît cît ți-e puterea...
După ani de străduință, doar o vacă mi-e averea.
Stăpîniți-o pe Joiana, voi, băieți, cînd n-oi mai fi ;
Între voi, ca frați de-un tată, împărțiți-o cum veți ști !...
Zise, și vroia-nainte să-și urmeze cuvîntarea...
Nemiloasa moarte însă i-a curmat pe veci suflarea.

.
După ce l-au dus la groapă, băietanii... ce să facă ?
Între dînșii cum să-mpartă, trei feciori, o biată vacă ?...
Cel mai mare — una, două : stăruia că numai lui,
Lui i se cuvine vaca și că n-o dă nimănui ;
Fiîndcă el doar' a-ngrijit-o, de pe cînd era vițea !
— Ba să fie cu iertare ! mijlociu-i răspundea.
Drept la vacă, eu am singur, scumpe frate !... mă-nțelegi ?...
Că de treburile casei eu văzut-am ani întregi !...
Și pe bietul tata, cine ? — cît zăcu bolnav în pat,
Pînă cînd închise ochii, — nu tot eu l-am căutat ?

D-alde-acestea multe încă, cel doi frați își tot spuneau ;
Iar Păcală ?... sta deoparte, i-asculta cum se sfădeau...
— Ho ! grăi-n sfîrșit ăl mare. Că s-adună lumea-n drum !
Ia să ne-mpăcăm mai bine.

— De ! să ne-mpăcăm ! Dar cum ?

— Lesne !... Pin' să vie vaca de pe câmp, de la mîncare,
Hai cîte-un ocol în curte să ne facem fiecare.

Și-ntr-al cui ocol va pune dînsa mai întîl piciorul,
Din noi trei, acela singur îi va fi stăpînitorul !

— Haidem ! zise mijlociul. Zău, cuminte socoteală !
Unde i-o plăcea Joiane !...

— Dar tu, ce zici, măi Păcală ?

— Ce să zic ? răspunse-acesta. Fie cum ați chibzuit !
Bun de tot ! (cel mai în vîrstă își zice-n gînd mulțumit).
Eu o să-mi așez ocolul... lîngă poartă chiar, colea...
Las că știu eu pe Joiana cum s-o trag în partea mea !...

Mijlociul tot cam astfel se gîndea și el să facă.
Și-amîndoi, c-un „Doamne-ajută“ grabnic în pădure pleacă,
Taie, cară la spinare : fagi mai tineri și stejari ;
Din stejari, din fagi, cu barda, lați își făuresc și pari...
Și-nspre sear-aveau în curte amîndoi cîte-un ocol,
Chiar cum intri, lîngă poartă. He, dar cum ? Ocolul gol ? !...
Ce să cate-n el Joiana ?... Fuga !... în ocoale pun
Și nutreț : otavă unul, altul : fîn de cel mai bun.
— Iac-așa !... să-i placă vacii !...

Iar Păcală, al lor frate ?...

Sub un plop în vremea asta s-odihnea trîntit pe spate.
Numai cînd văzu că dinșii isprăvit-au munca grea,
Merse și el de-și aduse, din huceag, ce-i trebuia :
Ramuri tinere-nfrunzite, de răchită, de stejar ;
Și-njghebă din ele-acolo, pe-apucate, un frunzar.
Doar atîta... alt-nimica înăuntru n-a mai pus...

.
Soarele-asfințea departe, dup-o culme din apus...

Și Joiana, iat-o, vine de la cîmp spre cas-alene...
A intrat pe poartă-n curte... Ei, acu-i acu', măi nene !
Peste cine-o da norocul ?... Frații, muți; privesc la ea...
„In ocolul meu intra-va...” cel mai mare se gîdea.
Tot așa și mijlociul... Aș ! spre-ocoalele cu fîn
Ea se uită-abia în treacăt, mirosindu-le puțin.
Apoi, haide... la frunzarul lui Păcală drept se duce,
Intră veselă și-ncepe frunze tinere să-mbuce.
— Ha-ha-ha !... vedeți ? Păcală începu rîzînd să zică,
După prea mult cine-aleargă, se alege cu nimică.
Frații-i, — tremurau de ciudă ; — însă... ce puteau să
facă ?...

Și-a rămas din ziua-aceea singur el stăpîn pe vacă.

II. VINZAREA

Scoală-te din somn, băiete, cînd de ziuă s-a crăpat,
Du la iarbă pe Joiana, — să ți-o duci la adăpat !...
Uite-o ! vrea să intre-n holdă... n-o lăsa la grîu...

aleargă !...

Noaptea : vezi, din bătătură, vreun om rău să nu ți-o
șteargă !...

Trebuia, și zi, și noapte, slugă, păzitor să-i fie...

Nu era făcut el, însă, după d-astea să se ție !

— Să mă zbucium eu atîta, pentr-o vacă ?... Pînă cînd ?

Și de ce, la urma urmei ?... Nu-i mai nîmerit s-o vînd ? !...

Să mă scap !...

Așa Păcală, hotărîndu-se-ntr-o zi,

Iși luă de funie vaca și cu ea-nspre tîrg porni.

De la vatră-n zori de ziuă, el plecă pe vreme bună ;
Dar spre-amiazi, într-o pădure, se trezește... c-o furtună.

Intr-o clipă norii negri au cuprins tăria toată.
Vîntul clătina copacii, mai din rădăcini să-i scoată.
— Unde să mai merg acuma pe o vreme-atît de grea ?
Pîn'la tîrg... e cale încă ! băietanul se gîndea ;
Vede-alătura de cale un stejar nalt, scorbuross.
Ia să mă opresc oleacă sub acest copac stufos...
Și legînd-o pe Joiana de-a stejarului tulpină,
El își lasă jos, pe iarbă, trupul dornic de hodină.

Stă ce stă culcat, cu mîna căpătîi, — și-adoarme dus...
Fulgere brăzdau tăria. Vîntul vijia pe sus.
Clătinat de vînt, stejarul îndelung a scîrțîit.
Lui Păcală-n somn, copacul îi părea c-ar fi vorbit.
Și : — Aud ?... Ce-ai spus ? îi zice, iute capul ridicînd.
Este de vînzare vaca, tu mă-ntrebi ? și cum o vînd ?
Ai ghicit !... E de vînzare !... Hai, s-o cumperi dacă vrei...
Nu-ți cer mult pe ea, stejare... numai : șaptezeci de lei.
Vîntul, care-și domolise puțintel a sa minie,
Prinde-a bate iar prin ramuri, parcă și mai cu tărie.
„Scîrțîi ! făcu din nou stejarul. Iar Păcală : Nu vrei,
hai ?
Șaptezeci de lei e prea mult ? Numai patruzeci îmi dai ?
Dă-mi-l !... Na-ți-o și cu-atîta...

Dar copacul, iarăși ! „Scîrțîi“.
— Ce ? Parale n-ai acuma ? Să te-aștept, zici, pînă marți ?
Bine, nu e lucru mare... Pînă marți... te-ngăduiesc !...
Numai, vezi : la ziua asta, banii gata să-i găsesc...
Mă-nțelegi ? Să n-avem vorbe ! Și-acolo-n pădurea deasă
Sub stejar lăsîndu-și vaca : — Bun rămas ! porni spre
casă.

Frații-i, cum îl văd că vine : — Unde-i vaca ?

— Iac-am dat-o.

— Cui ? Cu ce preț ?

— În pădure, un stejar mi-a cumpărat-o.
Patruzeci de lei pe dînsa o să-mi dee, marți, mi-a zis...

— Cum ?... Ce spui ?... Ești beat, măi frate ?... Sau ne iei
pesemne-n rîs !...

— Dacă nu vreți, nu mă credeți ! le-a răspuns el liniștit.

— Tii !... cei doi se minunează. E nebun !... S-a mîntuit !

Om cu mintea-ntreagă poate astfel de prostii să facă ?...

P-așteptare — auzi ! să vîndă, cui ? unui stejar, o vacă !

Trasu-ne-ai pe sfoară zdravăn, mai deunăzi la-mpărțeală !

Dar acuma cu vînzarea... mi te-ai ars și tu, Păcală !...

Și pe cînd vorbeau cam astfel cei mari, în a lor privire

Se zărea lucind o rază de nespusă mulțumire.

Dînsul... ce să zică ?... Tace... Apoi marți, în zori de zi,

C-un topor în mînă, haide ! spre pădure-ntîns porni.

Cînd ajunse la stejarul unde vaca și-o legase :

Funia doar acolo, ruptă !... Vaca ?... nicăiri. Plecase !...

— Ei, stejare ! Banii, iute !

Aș ! stejarul, iarăși : Scîmîrți !

— Nici acuma va să zică, n-ai parale ? Marți ? Tot marți ? !

Ira !... Știi ce ?... Hai, mai treacă, pînă marțea care vine,

Dar de nu te ții de vorbă nici atunci, o pați cu mine !...

Marțea următoare însă, cînd s-a dus din nou să-i ceară :

„Scîmîrți !“ făcu din nou stejarul.

— Cum ?... Nici astăzi ?... Marți vrei, iară ?...

A... copacule nemernic... ia stai, că te-nvăț eu minte !...

Știu că nu mai porți cu vorba tu pe nimeni de-azi-nainte !

Și zicînd acestea, trage-i !... cu toporul ascuțit...
Dă-i, într-una !... pîn' stejarul... la pămînt s-a prăbușit.
Iar atunci, spre rădăcină ochii cînd și-i ațintește,
Colo-n scorbura-negrită, jos, Păcală... ce zărește ?...
O căldare... Și-n căldare ? O-lío !... ce de bogăție !
Sfinte Doamne !... Numai galbeni !... Prețuiau... o-mpărăție !
— Vai ! se minună flăcăul. Vezi, bătrîne putregai,
Ce de bani aveai ?... și totuși îmi spuneai mereu că n-ai !

**Mă făcuși s-alerg p-aicea de atâtea ori degeaba !...
Îți plăcea să strîngi avere înșelînd, se vede, treaba !...**

.

**Prinse-apoi, cu mîna plină, galbenii a-i vîntura.
Uite-acuma... prețul vacii, am de unde mi-l lua !...**

**Și-a luat comoara toată ?... Aș !... luă doar banii săi,
Cît avea să ia pe vacă : tocmai patruzeci de lei..
Ii vîrî-n chimir, de-o parte... — Bun rămas ! grăi voios...
Și plecă, lăsînd acolo ceilalți bani, grămadă, jos.**

III. IMPĂRȚIREA COMORI

Seara, cum ajunsese-acasă, banii-n palmă-i zăngănește :
— Iată prețul văcușoarei, o lețcaie nu-mi lipsește !...
Frații-i, cînd văzură-n mînă-i aurul, se minunară ;
Dar de unde, cum și ce fel, deocamdată nu-ntrebară.
Ziua următoare însă, cînd se lumina de zori,
Nici nu s-a sculat Păcală, hai la el nerăbdători :
— Ian ascultă, frăție ! Cum se poate-așa minune ?
Un stejar să-ți dea pe vacă bani de aur ? Fii bun, spune !
Că de-aseară pîn-acuma n-a fost chip să ațipim
Nici cît ai clipi din gene !... Tot la asta ne gîndim !
— Să vă spun ! le zise dînsul, tolănit pe-o rînă stînd.
V-am ascuns vreodată oare, eu, vreo faptă-a mea ?...
Vrun gînd ?...
Nu voia-ntii să-mi plătească... dar i-am arătat pe 'dracul !
Și le povesti, din capăt, întîmplarea cu copacul...

Cînd aflară el la urmă ce de bani frumoși mai are,
Strînși în scorbură stejarul... se cruciră și mai tare.

— Vai, să dai de-aşa comoară, şi-n pădure să o laşi !
 Este cu putinţă, frate ?... Cum pustia te-nduraşi ?...
 Vino, iute, — c-o ridică alţii, de mai zăbovim !
 Să luăm cu noi comoara şi frăţeşte s-o-mpărţim...
 — Vreţi ? grăi Păcală. Haidem !... Cei doi auzind aşa
 Tremurau de neastîmpăr ; casa nu-i mai încăpea.
 Aripa ar fi vrut să aibă !... Şi luîndu-şi fiecare
 Cîte-un sac la subţioară, au plecat îndată mare.
 Pe la prînzul cel de-amiază, iată-i în pădurea deasă !
 Şi-au venit cam pe la cină, încărcăţi de bani acasă...
 Dar bănetul scump acuma numărat mai trebuia —
 Din comoară partea dreaptă, fiecare să şi-o ia.
 — Cum să facem, împărţeau mai curînd s-o isprăvim ?...
 Numărînd aşa, cu banul, nici la ziuă nu sîrşim !
 Ştii ce, frăţioare ?... Fuga, peste drum, la popa du-te ;
 Cere-i banişa. — Prea bine !... Şi porni Păcală, iute.
 ...Popa, — om cu suflet negru şi de-o lăcomie rară —
 Chiar cinase, cînd aude : cioc, cioc, cioc ! în uşă-afară.
 — Cine e ?
 — Sînt eu, Păcală ! Am venit c-o rugămintă !
 — Ce vrei ?
 — Să ne dai o leacă banişa... cîstit părinte !...
 Numai pînă dimineaţă !
 — Banişa ?... Acum ?... Ei, drace !...
 Nu pot să ţi-o cat ! E noapte ! Pleacă şi mă lasă-n pace !
 — Dar... ne trebuie, tăicuţă... Fă-ţi cu noi pomană, zău !
 Cat-o... şi ne-o dă !... Pe urmă, las' că n-o să-ţi pară rău !
 Auzind acestea popa, banişa din tind-o ia :
 — Hai, băiete !... Na-ţi-o !... Iacă !... Ce-o să măsuraţi cu
 ea ?

— Bani ! grăi Păcală, sprinten către casă alergînd.
— Bani ! am auzit eu bine ?... Măi ! se miră popa-n gînd.
Cum atîția bani ? De unde ?... Asta-i nemaipomenit !...
Vreo hoție săvîrșit-au ?... Vreo comoar' or fi găsit ?...
Ia să merg să văd cu ochii !... Dac-a spus adevărat,
Drumul nu mi-o fi degeaba !... Și zicînd, a și plecat.

★

★

★

Frații măsurau în casă galbenii din saci, turnați
Lîngă vatră jos... cînd unul :

— Tii ! șoptește. Stați, mă ! Stați !
Cine-i la fereastră oare ?... Ochii dacă nu mă-nșală,
E chiar popa !... Du-te, fuga, scapă-ne de el, Păcală.
Să te faci că nu știi cine-i, și — c-un băț, cu ce-i găsi, —
Trage-i una, ca să-i piară pofta de-a ne mai pîndi !...
— Iacă plec, grăi Păcală. Și-apucînd o scurtătură
Din ungher de după ușă, iese iute-n bătătură...

.

Intră iară dup-aceea în căsuța bătrînească :

— Măsurați-nainte... popa n-are să ne mai pîndească !

Măsurînd ei tot bănetul și pe-afară-apoi ieșind,
Cel mai mare vede-n curte, într-un lac, ceva mijind...
Și pe mijlociu l-întreabă : — Frate ! ce-i aicea jos ?...
— Unde ?

— Ici în lac ! Privește !... Parc-ar fi... un cap bărbos !...
Nu vezi ?

— A, ba văd ! Ii ! Doamne ! Om o fi, sau ce drăcie ?
Uite și tu, măi Păcală !... Iar Păcală : — Ce să fie ?...

E un ȝap !... Se scaldă-n apă ! Dînșii tot nu-s dumeriți.
Dar cînd cată mai de-aproape : — Vai ! Rămîn încremeniți.
— Nu ești zdravăn ? Cum îți vine să glumești că
este-un ȝap ?

Este popa, mort, săracul !... L-ai lovit cu bîta-n cap ?...
— Aș !... Îi arătai doar bîta ! Iară el, pierzîndu-și firea
Și fugind... căzu, pesemne... își găsi aci pieirea !
Frații cei mari înlemniră : — Am pățit-o, frățioare !...
Mîine, la ziuă... lumea... zarvă !... Unde să-l ascundem
oare ?

Toată lumea o să creadă cum că noi l-am omorît.
Vezi ce făptuiși, băiete ?... Vai, în ce foc ne-ai vîrit !...
— Ho !... Destul ! le-a zis Păcală. Ce atîta gălăgie ?...
Orișicîtă văicăreală, geaba !... popa... tot nu-nvie !...
Să-l ascundem ?... Geaba iarăși !... Tot se află !... De scă-
pare

Nu-i decît un chip !

— Anume ?

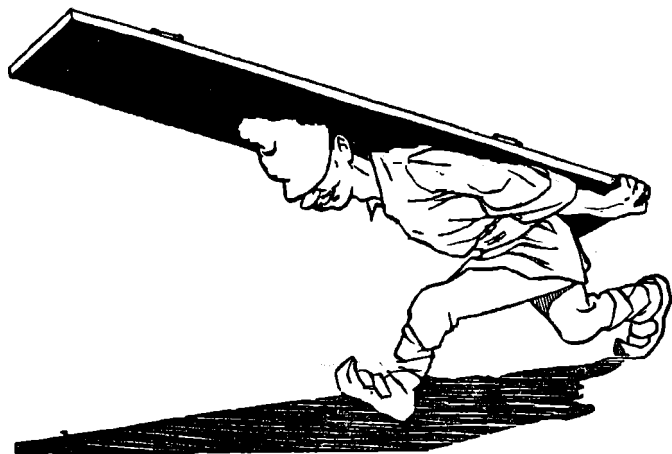
— S-o tulim, îndata mare !

— Să fugim, zici ? Cînd în aur ne putem de-acum scâlde ?

— De, păcate ! Ce să facem, dacă s-a brodit așa !...

IV. FUGA

Noaptea coperea-ntreg satul cu mantaua-i înstelată
Și se odihnea, prin case, lumea-n visuri cufundată.
Numai frații n-aveau tihnă... se găteau de lungă cale...
— Sec noroc avurăm, Doamne ! Sec ! ziceau cei doi, cu jale.
Cum să părăsim, măi frate, cum, atîta bogăție ?...
În bănet ei își vîrîră mîinile cu lăcomie...
Indesară prin șerpăre cît putut-au îndesa.
Iar Păcală ?... El plecat-a, fără-să iee... o para !
— Trage ușa după tine ! strigă frații-i, cînd să iasă.
Și s-au dus... p-aici încolo... Bun rămas, ogradă, casă !...
Dar pe drum cînd se uitară la Păcală... ce să vadă ?
Steteră și se-ncruciră. Nici nu le venea să creadă !
El scosese ușa casei, din țîțîni, cît e de mare ;
Și venea cu ea tîrînd-o după sine pe cărare.
— Ce-ai făcut ? De glume-ți arde ? Nu ești zdravăn, măi
creștine ?
— Păi... v-ascult ! Nu voi mi-ați zis-o : trage ușa după
tine ?

— Noi?! S-o-nchizi ți-am zis, la naiba! N-am zis s-o
tîrăști pe drum!

Las-o focului și vino, că se face ziuă-acum!...

— Ce?... se oțări Păcală... Vreți s-o lepăd?... Iaca ba!...
Las'... că-n cale... cine știe ce-ajutor ne poate da!...

Și s-au dus, s-au dus într-una, pe cărări nemaiumblate —
Dinșii cu mîhnirea-n suflet, iară el!... cu ușa-n spate.
Tot au mers... întreagă noaptea și-o zi-ntreagă, pînă-n seară,
Pînă cînd, într-o pădure, mi-l ajunse noaptea iară...
Unde să mal mearg-acuma?... Înaintea lor mișea
Un stejar al cărui creștet sus cu norii se-nfrătea.

— Ne ajunge, mi se pare, cîtă fuguliț-am tras.

Să rămînem, zise unul, pînă mîne-aci de mas.

— Jos aci... grăi Păcală, sub stejar?... Aș !... cum îți
vine ?...

S-ar putea să dea, la noapte, peste noi... te-nchină cine !

Eu mai bine sus aș crede, în copac, să ne suim ;

Acolo, pe cîte-o cracă, mai tihniți o să dormim.

— Bine zici. Și se urcară, cît ai bate din amnar...

Iar Păcală ?... Nu se urcă numai dînsul în stejar ; —

Ia cu sine sus și ușa ce-n spinare-o adusese...

Luna mi-i privea c-un zîmbet, printre ramurile dese...

Dar abia ajung flăcăii sus, abia se cuibăresc,

Numai ce aud un foșnet... Și... deodată... ce zăresc ?...

Oameni mulți, vreo doisprezece ! toți cu saci rotunji pe
spate

Și la brîu cu lungi cuțite, cu pistoale-ncovoiate ;

Din desiș, pe-o cărăruie-naintau cu pași grei

Tocmai spre stejarul falnic, ce-i adăpostea pe ei.

Iar cînd au ajuns acolo, aruncară sacii jos,

Și pe iarbă se trîntiră, sub copacul rămușor...

— Nezăriți aci de nimeni (unu-a zis) să ne-odihnim !

Și cîștigul d-astă seară, între noi să-l împărțim !

.

Ce erau ei, pasă-mi-te, haidamacii ăia toți ?

D-ăi ce se așin la drumuri prin desișuri : niște hoți !...

Vor fi strîns de gît, pesemne, vrun bogat, — îl jefuiră

Și cu-averea-i ca s-o-mpartă, sub acel stejar veniră.

.

Frații din copac, văzîndu-i : „Am pățit-o !“ se gîdeau.
Cei mari — mai ales — de frică : nici să sufle nu-ndrăz-
neau.

Dar pe cînd ei stau, ca lemnul, fără grai și nemișcați :
Numai ce-l aud de-alături pe Păcală : — Valeu, frați !...
Ușa naibii... vrea să-mi scape !

— Taci, mă ! îi șoptesc cei doi.

Ține-o !... Nu cumva să cadă, că s-a mîntuit cu noi !...
Aș !... Pîn' să-i șoptească : „ține-o“, dura ! ușa i-a scăpat...
Și de sus, din cracă-n cracă, pînă jos a lunecat.
Auzind ciudatul vuiet : — O-lio ! hoții-ncremenesc...
Ce-o fi asta ?... Și deodată, fișt !... la fugă mi-o tulesc.
Lasă jos acolo toată bogăția ce-au adus.

Cînd văzură-așa flăcăii, își făcură cruce sus :

— Ei ! acum s-o ștergem, iute, pînă nu vin hoții iar !...
Apoi într-o clipă — iată-i — jos, pe toți trei, din stejar.
Dar zărind prin iarb-atîtea lucruri scumpe risipite :
Colo — saci cu bani, alături — scule de-aur strălucite :
Se putea cu mîna goală s-o zbughească ?... Cei mai mari
iau și bani, aleg și scule de prin saci de la tilhari.
Iar Păcală !... Sta deoparte... la-nceput, doar îi privea ;
Ca să ia ceva și dînsul, nici prin minte nu-i trecea.

.

Arși de spaimă-n astă vreme, haraminii... ce făcură ?
Tupilați pe ici, pe colo, steteră ei cît stătură, —
Pîn-odată, cel mai mare : — Ei, drăcie !... Cum adică ?...
Mult o să mai stăm prin tufe ?... Ne-nfricarăm... de nimică !
— Zău așa ! vro doi răspuns-au. Și-adunîndu-se grămadă,
Spre stejar din nou se-ndreaptă... Cînd acolo, ce să vadă ?

— Iaa uitați-vă !... Trei oameni !... (îndîrjit vîtaful zîce)
Scotocesc prin sacii noștri, parcă nici n-am fi p-aice !...
Aștia vor fi fost pesemne adineaori în copac,
De ne puseră pe goană !... Ce ?... credeați că e vrun drac ?
Repede !... pe ei, tovarăși !... Hai, să le-arătăm noi lor !...
.

Cei trei frați, vîzîndu-i însă : ia-o, nene, la picior !...
O tuliră prin pădure, cît mai repede putură...
Iar tîlharii ?... După dînșii ! fluierînd, strigînd din gură...

(fragment)

Zorile-nroșit-au bolta, și Păcală tot mai suie,
Prin desimea de mesteceni și de brazi, pe-o căărăuie [...]
Dară frații cei doi, unde-s ?... Cînd la fugă mi-o tuliră,
Încărcați de bani și scule : ei pe alt drum nimeriră.
Vor fi izbutit să scape teferi și ei, bieții frați ?
Sau vor fi căzut pe mîna hoșilor întăritați ?...
Cine mai putea să știe ?... Să-i lăsăm și noi acum...
Să-nsoțim de-aici încolo pe Păcală doar la drum.

.

VI. TOCMEALA

Cînd pe munte-a pus piciorul, cruce și-a făcut voios ;
Apoi s-adînci-n desimea codrului întunecos.
Și sub cîte-un brad, la umbră, fără grijă de nimica,
Sta, cînta cu drag din fluier, cît de mare-i ziuica.
Brazii, auzindu-i cîntul, ramurile-și clătinau ;
Pasărilor, fermecate, pîlcuri prin văzduh săltau...

Dar s-a săturat la urmă prin păduri de hoinărit...
Și-ntr-o zi, din munți pornește către șesul înflorit.
Tot coboară, pe-o potecă, merge... pînă dă de-un sat.
Iar acolo, ce-ntîlnește ? Oameni mulți în drum, la sfat.
Amăriți grozav în suflet după față se vedeau ;
Și-ntre ei, sărmanii, tocmai despre popa lor vorbeau :
— Ii muncii (striga din gură un român cu negre plete)
Luni de zile, și drept plată : bice peste spate-mi dete !
— Nu-i plătii (zicea un altul) niște bani la timp... și-acum
Vînzătoare-mi face casa ! Voi fi scos cu-ai mei în drum !

D-alde-astea multe încă oamenii spuneau de-a rîndul,
Văicărindu-se de popa și cu toții blestemîndu-l...

Auzind așa Păcală, — se apropie și el :

— Bună vremea, oameni !... Ce-aud ?... Popă ! ?... Și așa
mișel ?

— Hei ! (un moș oftă cu jale). Popă ca al nostru nu-i,
Nu-i în toată țara altul ! Bată-l Maica Domnului !...

Cîți moșneni, avuți pe vremuri, azi cerșesc din sat în sat !
Căci prin uneltiri, hainul, de avere i-a secăt.

Doar să ia ! De dat, la nimeni nu dă, nici un colț de piine.
N-are, de creștin durere... nici cît ar avea de-un cîine !

Sufletul din trup ți-l scoate, cînd la muncă te tocmește
Și să nu crîcnești o vorbă, că și trupul ți-l ciuntește.

Uite, de la el din slujbă chiar aseară au ieșit :

Doi flăcăi... ciunțiți, sărmanii... nu se poate mai cumplit !
Pentru-un lucru de nimica, într-atît s-a-nversunat :

Că la amîndoi, cu briciul... popa... nasul le-a tăiat !...

Frați erau, veniți acum, de curînd, în sat aci !...

Lui Păcal-o bănuială inima i-o zgudul :

— Frați ?... Și unde-s ?

— În căsuța babei Floarea, ici de vale !

Să le oblojească rana, i-a chemat chiar ea din cale,

Că e mare doftoriță !... Pentru orice fel de rană,

Are-n cap cîte-un descîntec, și prin lăzi vreo buruiană...

— Vai, sărmanii, n-or fi doară frații mei ! gîndea Păcală.

Și-nspre casa arătată el pornește cu iuțeală.

★

★

★

Cînd întră-n căsuța joasă, tresări !... Acei flăcăi,
Ciumpăviți de briciul popii, erau tocmai frații săi...

— Doamne !... Voi ?... În starea asta ?... Cum ajunserăți
aci ?

— Vai de noi ! oftară frații, și-ncepură-a-i povesti :
De tîlhari, știi tu, atuncea ? noaptea-n codru, urmăriți,
Furăm prinși, bătuți amarnic, pîn'la piele jefuiți.

Am scăpat... abia cu zile !... Și venirăm, pe un drum,
Pin' ajunserăm în satul unde ne aflăm acum.

„Ce să facem ? ne-ntrebarăm osteniți și nemîncați.
Milă pe la uși să cerem ?... Haide, să intrăm argați“.

Cînd vorbeam așa... în cale, iat-un popă ne-a ieșit :
Popa, chiar din satu-acesta. El în slujbă ne-a primit.
Însă... știi cu ce tocmeală ?... Bată-l Precista să-l bată !...
De ne-om supăra pe dînsul : să ne taie nasu-ndată.
Ai mai auzit ca asta ?... Iară dacă s-o-ntîmpla
El pe noi să se minie : noi să-i facem tot așa !...
Și la cîmp ne-am dus, cu plugul... „Iacă (popa ne grăi).
Să-mi brăzdați azi locu-acesta. Plec... L-amiazi voi fi aci.
De mîncare v-oi aduce...”

„Bine !... Pleacă sănătos !...”

Zicem noi. Apoi, ne-așternem pe arat, — muncim vîrtos.
Îns-amiaza... vine, trece... Iar cu prînzul el să vie,
De amiazi, nici pomeneală ! A sosit... pe la chindie !
„Cum !... Așa tîrziu, stăpîne !”

„Cam tîrziu !... V-ați supărat ?”

„Nu, dar tremurăm de foame !”

„De, vă cred !... Dar s-a-ntîmplat !

Iacă... n-a fost gata prânzul !...” Iar a doua zi, măi frate, Ce să vezi ?... Cu prânzul, popa, vine... tocmai pe-nserate ! „Vai ! da’ ce-ai de gînd, părinte ? Să ne ții tot nemîncăți ? N-a fost gata nici azi prânzul mai la vreme ?...”

„Nu, argați !

Sînteți supărați pe mine ?...”

„Ei... ba bine că n-om fi !”

„Da ?”

Și pe-amîndoi... cu briciul... uite cum ne schilodi ! „Hai, plecați unde stăpînul mai la timp cu prânzul vine, Nu fac eu de voi ! ne zise. Nici voi, dragii mei, de mine !” Iată-ne povestea, frate... iacă-tă nenorocirea Ce-ndurărăm !

Lui Păcală flacăra-i era privirea : — Vasăzic-așa cu popa ?... A... să ne vedem cu bine ! Ii plătesc eu pentru asta, frățiori... lăsați pe mine !... Și zicînd, porni spre ușă.

— Ce ?... Abia doar ai venit. Pleci din nou ? I-ntreabă frații.

— Plec, răspunde el grăbit, Să mă bag și eu la popa !...

Ei stătură-n loc mirați : — Cum, măi frate, nu ești zdravăn ? Vrei și tu ca noi să pați ?

Dar el nici că-i mai ascultă. Iese-n drum, și, hai,-nainte !

Iată-mi-l la casa popii : — Bine te găsii, părinte ! Popa — barbă roșcovană, chip ursuz, întunecat — De pe scaun din cerdacu-i, în picioare s-a sculat :

- Bun sosit, măi băietane ! Ce vînt te-a adus la noi ?
— Păi... argat aş vrea să intru, sau... cioban de vrei,
la oi.

Ce zici, n-ai cumva nevoie ?

— He ! Ba cum nu ?... Şi cioban,
Şi argat îmi trebuieşte... Spune, cît îmi ceri pe an ?

— O ! cît pentru asta... lesne vom ajunge la-mpăcare !
Țiu mai mult la casă bună, decît la simbrie mare.
Nu-ți cer, taică, nici o plată ! Las la buna-ți chibzuială :
Cît îi vrea să-mi dai.

— Prea bine. Fie !... Inșă... c-o-nvoială :

Tu pe mine vreodată dacă te vei mînia,
Să-ți jupoi, cu cosorelul, de pe spate o curea.

Dimpotrivă, eu pe tine de m-oi supăra, să ai
Drept și tu de pe spinare o curea atunci să-mi tai.

— Aș !... Te văd om bun, părinte : nu-s nici eu cum ți se
pare.

S-ar putea s-ajungă treaba, între noi, la supărare ?...

— Nu știu !... Asta-i învoiala !... Dacă-ți place, te primesc.
Nu, voiești ?... E largă lumea !

— Vreau !... De ce să nu voiesc ?...

— Iară anul, măi băiete, ți se va-mplini, știi cînd ?...

Prin frunzișul verde, cucul, cînd s-o auzi cîntînd.

— Bun !... S-a isprăvit tocmeala ?...

— Încă nu !... Mai stai, romîne,

S-o și scriem... Vorba zboară... Numai ce e scris rămîne...

Și luînd condei, cerneală, se așază popa, scrie.

— Iaca-așa !... S-avem la mînă amîndoi cîte-o hîrtie.

„A !“ (gîndea). „Prinsei norocul ! Un voinic așa-nchegat,

Să-mi slujească pe degeaba : nu-i cîștig de lepădat !

Și-l legai cu-nscrisul, zdravăn, săracuțul ! Ce-mi mai pasă ?“

— Hai, băiete, na !...

Păcală, în șerpar hîrtia-ndeasă,

Iar în gîndu-i, vesel și el ; Stăi, părinte preacinstit !

Nu-ți găsiseseși pîn'azi omul ; dar acum... ți l-ai găsit !“

VII. CAPRELE POPII

Dimineața-abia-ncepură zorile să se arate,
Popa iese-n pragul tinzii : — Ei, acum știi ce, argate ?
Mergi de-mi ad-un car de lemne ! Din pădure vii doar
miine.

Drept merinde pentru cale, iacă-ți dau un caș și-o pîine.
Dar s-aduci, cînd vii acasă, pîinea-ntreagă, cașu-ntreg !
Ne-ncepute, pe-amîndouă ! Înțelegi tu ?

— Înțeleg.

Și punînd în car merindea, mai punîndu-și o secure,
A-njugat Păcală boii și-a pornit-o-nspre pădure.

.

Cînd veni cu lemne-acasă, merse drept la popa sus :
— Na, stăpîne, cașul, pîinea... Iaca-ntregi ți le-am adus.
Popa le ridică-n mîină : — Hm!... de-ntregi, întregi sînt ele;
Dar de ce-s așa ușoare ?...

— Fiindcă... n-au miez, părințele.

— Cum n-au miez ?

— In coajă, iced, nu vezi cîte-un dop tăiat ?...
Pe aci... scosei tot miezul !

— Vai !... așa m-ai ascultat ?

Blestematule !...

— Păi... altfel, se putea, stăpîne dragă,
Să mă satur din merinde și să ți-o aduc și-întreagă ?...
Ce, te-ai supărat pe mine ?

Popa... mai domol : — Ei aş !...

Să mă supăr, eu, se poate, pentru-o pîine, pentru-un caş ?...
Am glumit cu tine doară... Iar în gîndu-i : — Las' ! zicea,
Că ți-o fac eu ție mîine, dacă mi-ai făcut așa !...

Apoi ziua următoare mi l-a pus la treerat ;

Și mîncare, toată ziua, nici să guste nu i-a dat.

Seara, hăt tîrziu, stăpînul pe la şură se abate :

— Am venit să-ți văd isprava. Ai lucrat ceva, argate ?

— Cum nu ?... Uite ici, părinte, cît am treerat... Un vraf !
Numai grîu ales, ca-n palmă ; n-are firicel de praf.

— Da, nimic de zis ! muncit-ai de ajuns... Dar la mîncare
Să te cheme, preteasa... a uitat azi, mi se pare...
Nu-i așa ?...

— Ba chiar așa e !...

— Ei, și... nu ești supărat ?...

— Pentru ce să fiu, stăpîne ?... Parc-am stat eu nemîncat !
Se putea să nu mă satur cu atîta grîu pe mîină ?

Griul ăsta mi-ar ajunge nu o zi : o săptămînă !...

— Nu-nțeleg ce spui, băiete ! zise popa cu mirare.

Ce-mi vorbești de grîu tu mie, cînd e vorba de mîncare ?

— Păi, mi-a dat prin minte doară, în nămiezi, cînd
ospătați,
Că pe mine la mîncare ați uitat să mă chemați.
Pentru-atîta lucru, însă, vorbă nu vrui să mai fac.
Îmi găsii eu rost îndată !

— Cum ?

— Umplui cu grîu un sac...

Seara, altul. Și cu sacii, hai, în sat la o vecină !...
Dînsa, foarte bucuroasă, îmi dădu și prînz, și cină.
— Valeu ! Drace !... vasăzică... îmi mîncăși doi saci
de grîu !

— Ce, te-ai supărat, părinte ?

Popa-și puse guriu friu.

Și-a-nghițit în piept mînia : — Asta-i... Nu m-am supărat.
Dar... să fi cerut, creștine, că-ți dădeam noi de mîncat.
Cînd ajunse-n tindă, însă, tremura : — Of !... nu mai pot !
— Ce-i ? soția sa-l întreabă. El i-a spus nevastei tot.
Iar la urmă : — Ah ! cu ăsta nu e chip s-o duc, și pace !
Am înscris pe-un an cu dînsul : altfel, vînt chiar azi

i-aș face !

Preoteasa, foc și dînsa : — Vai !... o zi să nu mai stee !...
Astăzi, chiar, să-i faci de ducă !...

— Da, să-i fac !... Dar cum, femce ?

— Prea ușor !... Să-i dai vreo treabă, ce puterile-i întrece...
Și văzînd că nu e harnic să ți-o facă, o să plece.
— Bine zici !... Și iese popa, merge iar spre șură-ndată.
Ce să-i dau ? A ! Stai ! Găsit-am o trebșoară minunată !
— Vino-ncoace, măi argate ! (Și-n grădina largă-l scoase)
Uite, vezi ici păpurișul plin de ochiuri mlăștinoase ?

Cînd să trec-nainte-ncolo, mă cufund aici în glod.
Peste-afurisita asta de mocirlă... fă-mi un pod !
Să-l începi cît mai degrabă, chiar acum, eu voiesc ;
Iar cînd o miji de ziuă, mîine, gata să-l găsesc !
Însă, știi cum vreau să fie ?... Nu doar pod ca orișicare !
Tot o călcătură moale și... o călcătură tare !...
Înțeles-ai ?

— Da, părinte ! Cum nu ?

— Hai... la lucru dară !

Și zicînd, se duse popa, din grădină-n casă iară ;
Povesti și preotesei cele ce-a orînduit.
Se culcară dup-aceea, amîndoi, și-au adormit.

Iar Păcală?... În grădină sta sub cerul înstelat,
Cu privirea-n jos plecată ; mai se preumbla-ngrijat.
Smîrcul, împrejur, cu pasul și din ochi îl măsura...
Cum ? Din ce să facă podul ? În zadar el se-ntreba.
Pin-odată, din grădină cînd se-ntoarce iar la șură :
Dă cu ochii de-ale popii capre multe-n bătătură.
— Iaca, măi !... își zise-n sine. Am găsit ce-mi trebuia !...
Eu, să fiu un om cu stare, capre-n curte-mi n-aș ținea.
N-au astîmpăr cît e ziua ! Tot ce-i verde strică, rod...
Vai, și multe are popa !... Ia să fac din ele pod !
Tocmai bune-s pentru asta !...

Hai, pe urmă... c-un topor,

Caprelor le taie capul și picior după picior.
Și tîrîndu-le-n grădină, unde-i papură și baltă,
Peste mlaștină le-așază, înșirate lîng-olaltă,
Trup la trup, cu burta una, alta cu spinarea-n sus,
Ca să iasă podu-întocmai cum stăpînu-său i-a spus :
Tot o călcătură tare, alta moale. Apoi, du-te !
Căpățîni, picioare, toate, în gunoi le-ngroapă iute.
Printre capre, unde vede vrun locșor, l-astupă-ndată
Cu pămînt, să fie podul neted ca dintr-o bucată ;
Iar pe margini, pe deasupra, iarbă verde, flori așază :
Cum, din ce-i făcut anume podu-n jos, să nu se vază.

Și cînd totul este gata, stă, se uită fericit :

— Ah, cînd o vedea stăpînul: cît o fi de mulțumit !...

Pleac-apoi din nou spre șură, la culcare, fluierînd...

Popa vine pînă-n ziuă : — Gata-i podul ?...

— Hei !... De cînd !

Am mai tras și-în somn de-atuncea.

— Aida de !...

— Ce ? Nu mă crezi ?

Zău, stăpîne, este gata ! Mergem, dacă vrei, să-l vezi.

Popa strigă la fereastră : — Preoteaso dragă !... Vină !...

Vină și tu !... Și plecară, cu argatul, în grădină.

Cînd văzu cu ochii podul : — Uite zău, că-i isprăvit !

Hm ! dar... l-ai făcut, băiete, chiar așa cum am vorbit ?...

la să-ncerc !

Poftim, încearcă-l.

Și punînd piciorul sus,

Hai, pe pod de-a lungul, popa, pînă la sfîrșit s-a dus.

Iar la capăt se oprește, înapoi privind mirat...

— Ei, părinte, ce zici ? Place-ți ?

— Da, băiete !... Minunat !

Chiar cum am vorbit aseară ! Tot o călcătură tare,

Alta moale !... Cum știut-ai să mi-l faci întocmai oare ?...

— Asta-i treaba mea, stăpîne !...

Și-au pornit, cu pasul rar,

De la smîrcul din grădină, înapoi spre casă iar.

Dar pe popa, lîngă casă, nădușelile-l trecură :

— Aoleu, băiete... unde-s caprele din bătătură ?

— Caprele, stăpîne dragă ? Las'că sînt la loc bun toate,

În grădină ! Fii pe pace !...

Of ! cînd mă gîndesc la capre, năbădăi m-apucă parcă !
— Dar pe mine !... Ia mai du-te (zice preoteasa). Cearcă !
Dă-i chiar bani, din gros, părinte. Plata, pe un an, pe doi,
Dă-i-o doar să plece !... Altfel, ne răpune și pe noi !...

Alba-n sat de mult intrase. Soarele, al zilei crai,
În deplina sa mărire strălucea p-un vîrf de plai.
Slugă vrednică, Păcală, migălea prin bătătură,
Își căta de lucru singur : mai la lemne, mai prin șură.
Popa iese iar : — Argate ! Treburi, n-am de-acuma... Hai,
Pleacă !... Ce să faci pe-acilea ?... Frunză la berbeci să tai ?
Ține, na... îți dau simbria, pe-anu-ntreg... Te mulțumești ?
— Aș ! (răspunse dîrz Păcală). Pentru ce pe-un an ?
Glumești ?

Ți-am slujit abia trei zile ! Nu, oricît sînt de sărac,
Plată de pomană nu vreau !... Mie bani muncîți îmi plac !
— Măi argate !... Ține banii !... Eu ți-i dau... ce-ți
pasă ție ?

— Geaba stăruiești, părinte ! Vorba multă, sărăcie !
Pîn'n-oi auzi prin frunze cu urechea glas de cuc,
După cum ne fu-nvoiala : pîn-atuncea nu mă duc !
Preoteasa ascultase pe furiș de la fereastră...
— Ei ! (din prag îi zice popa). Auzitu-l-ai, nevastă ?...
Îi dădui și bani !... Degeaba !... E un prost fără' de pereche ?
Nu pricepe ce e banul ?... Sau e cam într-o ureche ?!...
...A, dar de-azi, ferit-a sfîntul. Cît o fi să stea la noi,
Nu-l mai țiiu pe lîngă casă. Îl trimit... pe cîmp la oi.

Popa și-a ținut cuvîntul. Pe Păcală l-a trimes,
 Chiar în dimineața-aceea, să păzească oi la șes.
 El s-a dus... Și stînd cu turma colo-n cîmp la pășunat,
 Fluierul deodată-și scoate, se apucă de cîntat.
 Iară oile voioase, — dă-i încolo... dă-i încoace...
 Cum îi auziră cîntul, toate prinseră să joace...
 Cînd văzu așa Păcală: — He-he! zice, bine-mi pare...
 S-a mai pomenit pe lume fluier ca acesta oare?...
 Nu l-aș da pe-o țară-ntreagă!... Asta-i fluier fermecat...
 Nu degeaba doar, din ceruri, Dumnezeu chiar mi l-a dat!...
 Nu cînt încă tocmai bine, dar cu timpul... voi cînta...
 Și să mai vedeți atuncea turma mea cum va juca!...
 Dă-i mereu apoi-naînte!... Cîntă!... Cîntă pînă-n seară!...
 Iară oile, 'mprejuru-i, ca nebune... tot jucară!

.

Domnul zilei, mîndrul soare, dup-un deal cînd scăpătase,
 Hai cu turma-i și Păcală, pe-ndelete, către casă.

Rupte cum erau de foame și de joc, mioarele,
Pe cărări abia cu trudă își tirau picioarele.
Popa le-aștepta-n portiță... — Vai de mine, măi argate!
Ce-i cu oile aceste, de-s așa debălăzate?
Sînt bolnave?

— Aș, stăpîne, nu-s bolnave... Sînt trudite.
Că pe cîmp, în loc să pască, tot jucară ca smintite!
— Ce spui! Ia să văd, mănîncă? Dă-le-un braț de fin,
băiete!
— Să le dau!... grăi Păcală. Și din șură fin le dete.
Ele cum zăriră fînul, prinser-a-mbucă de foc...
Popa... a intrat în casă. Inima-i veni la loc...
„N-au nimic“! zicea-ntru sine.

Dar în ceealaltă seară
Oile, de foame, late, i-au venit acasă iară.
Seara-a treia, moarte-aproape!

— Vai, vai!... Mi se prăpădesc!...
Cum le-o fi păzind el oare?... D-azi-nainte-o să-l pîndesc.
Și a doua zi, cînd sluga spre islaz mergea cu turma,
Hai, sculîndu-se și popa, îi luă de-aproape urma...
Iar pe cîmp colo, alături, între niște spini... se-oprește...
„Iac-așa!... Să nu mă simtă!“

Aș!... Păcală... mi-l zărește.
Duce fluierul la gură... se așterne pe cîntat...
Oile, pe joc iar, toate!... Popa... a rămas holbat.
„Uite, mă!... Drăcia naibii!... Pentru asta-mi vine dară
Moartă de flămîndă-acasă turma-n fiecare seară?...
Doamne!“ se mira-ntru sine. Cînd, minune și mai mare!
Numai ce se pomenește, hop, și el, în sus că sare.

Și sărea, măi nene, popa, — și juca-ntre spini, săracul,
Făr' să vrea, hopa-tropa, — de credea că-l poartă dracul.
Iar cu fluieru-i, argatul face cîțiva pași-nainte...
Se așază-n fața popii... Și să vezi joc pe părinte !...
Și să fi văzut în ochii lui Păcală bucurie,
Cînd în spini vedea cum popa : haina, barba și-o sfîșie !...
— Ho ! părintele strigat-a. Vrei să cînți, bre, pînă mîine ?
Nu-ți ajunge ?

Iar Păcală : — Ce ?... Te mîniași, stăpîne ?...
Popa-și îmblînzește graiul : — Stai, băiete, nu cînta !
Ce vrei ?... Să tot joc acilea, pînă sufletul mi-oi da ?...

Aș !... Păcală, dă-i-nainte !... Cîntă, cîntă, și mai și !...
Din cîntat abia la prînzul cel de-amiazi doar se opri.

Cînd sosește-acasă popa, zgîriat și zdrențuit,
Preoteasa-și face cruce: — Vai, părinte, ce-ai pățit...?
— Ce-am văzut eu, dragă, nimeni n-a văzut pe-acest pă-
mînt !

Și pățania de astăzi, n-am s-o uit nici în mormînt !
Cel trimis la cîmp cu turma, nu e om precum s-arată,
Ci sub chip de om : vrun diavol, bată-l Precista
să-l bată !...

Și-ncepu să-i spună toate : cum argatul a cîntat ;
Cum, cînd oile-auziră, se porniră pe jucat...
— Ba nici eu, cît sînt de popă, n-a fost chip să
stau pe loc :

Mă trezii — ca o sfîrlează — între spini jucînd cu foc !
— Ia taci ! zise preoteasa. Mie-mi spui așa povești ?
— Dacă n-am spus adevărul, mîine mort să mă găsești !
— Nu te mai jura degeaba !...

— Cum, femeie, nu mă crezi ?
Bine, lasă pîn-diseară, cînd s-o-ntoarce ; și-ai să vezi !
— Nu cred, nu... orice mi-ai spune !

Scăpătase mindrul soare.

Preoteasa-n podul casei, căuta niște fuioare.
Pin'să le adune toată, să le facă legătură,
Numai iacă și Păcală, hop ! cu turma-n bătătură.

Popa l-a chemat năuntru : — Ia stai... și mai zi colea...
Vrea și dumneaei s-audă...

— Cine ?

— Preoteasa mea...

Este-n pod... Ea nu mă crede cum cînti tu de minunat...
La-nceput Păcală nu vrea. — Sint sătul azi de cîntat !
Dar văzînd că tot îl roagă : — Bine. Să mai cînt oleacă !
Popii, ca să nu mai joace, știți ce-i dete-n gînd să facă ?
De picioare două pietre, cît bostanul, își legase ;
Ba, se mai ținea cu mîna și de scaun, și de masă.
Și cînd începu flăcăul a cînta, colea, de joc,
O chindie, o bătută, dintre cele mai cu foc :
Preoteasa, de fuioare să-și mai vadă, se putea ?...
Aș !... sub ale ei călcîie, podul casei duduia.
Tupăia-n pod sus, măi nene, din picioare preoteasa,
Tropăia, juca, sărmana... mai să se dărîme casa !
Cînd văzu așa Păcală, dă-i !... în cînt și-a pus tot focul !...
Și cu cît iuțea el cîntul, își iuțea și dînsa jocul.
Pînă... ce să vezi ?... buimacă, tot jucînd cu-nfierbîntare,
Buf, căzu din pod în tindă... și-a rămas făr' de suflare...
— Vai, vai !... Ce-mi făcuși, argate ?

— Păi... dacă m-ai pus să-i cînt...

— Mă lăsași făr' de soție !...

— De !... S-o ierte Tatăl Sfînt !...

Ce, te-ai miniat, părinte ?...

Popa, tremurînd de-amar,

Își ascunse-n palme fața... trebui să tacă iar...

IX. BOII LUI PACALA

„Iată ce sîntem pe lume : niște umbre trecătoare !...“
Își zicea-ntru sine popa, dimineața următoare.

.
...Și a treia zi pornește pe iubita lui soție,
Cu alai, cu cinste mare, spre locașul de vecie.
Dînsul nu vedea pe nimeni. Ochii-i lacrimi, rîu, vărsau.
De nenorocirea-i mare, oamenii se bucurau.
— Na ! (vorbeau în taină). Dete și sfinția sa de greu !...
He !... Orice s-ar zice, geaba, tot nu doarme Dumnezeu !
Nu lovește-n cap cu bîta El, pe nimenea, deodată ;
Dară nici nu scapă nimeni, pe pămînt, de-a lui răsplată !

Se-nnoptase. Pe la vetre, toți din sat dormeau în tihnă...
Numai popa-n așternutu-i nu-și găsea de fel odihnă.
— Mi-ai făcut-o iar, dușmane ! Mi-ai făcut-o !... Indesată !...
Dar ți-oi face-o și eu ție, las' pe mine astădată !..

Pînă n-o cînta-n pomi cucul, nu voiești să pleci ?... Sărace !
Au să-ți cînte mîine cucii, p-altă lume, fii pe pace !
Apoi cum s-albi de ziuă, la Păcală merse iute :
— Ei, argate,-njugă boii și-n pădure grabnic du-te...
Adă-mi iar un car de lemne ! Dară nu de la „Izvor“ ;
Mai din deal vroi lemne astăzi, de la Cuibul Urșilor !
Pe acolo sînt mai bune !...

— Da, (Păcal-a zis) prea bine !
De-acolo ți-aduc, părinte ! Tot un drac e pentru mine !
Și-njugînd pe loc plăvanii, o luă voios la drum.
Popa se uita din poartă : — Uf ! scăpai de el acum !...
Unde-l trimesei, pădurea plină-i de sălbătăciuni ;
Ciți se duc, acolo-și lasă oasele, prin văgăuni !...

...Iar Păcală : „Hăis, Murgilă !“ boilor pe drum grăia
„Cea, Zorilă !“ Și cu carul, spre pădure, tot suia...
Iată-l, spre amiază, la „Cuibul Urșilor“ în munți ajuns !
Pînă-n inima pădurii, cu plăvanii-i a pătruns.
Iar acolo-ntr-o poiană, subt o ripă, se opri ;
Și din jug scoțîndu-și boii, de-un stejar îi priponi.
Apoi, hai, să cate lemne... Dară, cînd venea-napoi
De pe unde colindase... ce să vadă ?... Bieții boi .
Se zbăteau ca arși, în funii... căci se pomeniră, țup !
C-un ursoi deodată-n față și c-o namilă de lup !
„Măi, măi, măi ! (Păcală-ncepe întru sine-a se mira)
Lupi și urși destui văzut-am, dar de-așa mărime : ba !“
Apoi strigă : — Ho, lighioane ! Ce-ncurcați p-aici poiana ?...
Vă mănîncă pielea, poate ?... Vreți ca să vă scutur blana ?
Aș !... Dihăniile credeți că de vorbă-au vrut să știe ?
Tăbărăsc pe boi îndată și s-apucă să-i sfișie.

— A, le zise-atunci flăcăul, va să zică... n-ascultați?...
La ospăț aici venirăți? Boii vreți să mi-i mîncați?...
Bine! Ospătați-nainte!... Dar să știți că-n loc de boi,
Carul, încărcat cu lemne, mi-l veți duce-acasă voi!

Și le dete bună pace, foamea să și-o potolească...

Iar într-un tîrziu: — Ei, drace! Burta vreți să vă ples-
nească?

De ajuns!... Din boi, sărmanii, oase goale mi-ați lăsat...
Ia poftim... Ia jug acuma!... Hrană pentru ce v-am dat?...
Apoi, haide... cu toporul, pe din dos, pe nevăzute,
Către lacomele fiare își îndreaptă pașii, iute.
Și deodată, — cum și ce fel — el o știe! — pe lighioi
Le-a vîrit în jug cu gîtul, pe-amîndouă, ca pe boi:
Ursu-n dreapta, lupu-n stînga...

„Iac-așa! gîndea-ntru sine,

Bun de tot!... Cu boii popii, lemne-aș fi cărat puține...
Prea erau flămînzi!... Acuma... pot să pun bușteni destui.
N-am de ce mă teme. Boii îmi sînt... tobă de sătui!” •

Prinse-a pune-apoi la trunchiuri... Iar cînd caru' și-l văzu
Încărcat, cu vîrf, de lemne: — Cea, Lupane! începu,
Hăis, Martine!... Hăis, lighioană!... Ursul mormăia, sărea;
Lupul se smucea să scape... Dar Păcală nu glumea.
Cînd mi-i arse c-o prăjină, carul le păru ușor.
Il tîrau... să se sfărîme roatele pe urma lor!
Alergau cîte-o bucată, mai stăteau, săreau în loc,
Pînă cînd simțeau prăjina; apoi iar trăgeau de foc! —

Cam așa el, din pădure, carul pînă-n sat și-l duce.
Cîți îl întîlnesc în drumu-i, stau din mers, făcîndu-și cruce...
Iată-mi-l la poarta popii. — Hai, deschide-mi, taică, hai !
Popa, cînd zări din curte cele două fiare : — Vai !...
Ba deschidă-ți dracii poarta ! Piei, Satano ! piei ! răspunse.
Și-alergînd spre ușa tinzii, după ușă se ascunse.
— Hai, părinte !... Mi-aș deschide singur, n-aș sta să te
chem,
Dar mi-s boii cam zburdalnici ; o să-și iee vînt, mă tem.
— Iee-și !... Ducă-se-n pustiuri ! popa din năuntru-i zise.
Nu-ți deschid !...

Atunci, Păcală poarta singur și-o deschise ;
Și cu caru-a tras în curte. Popa-n cas' a alergat,

Și scoțindu-și pe fereastră capul : — Măi !... Ai căpiat ?...
Ce-s dihăniile astea ?... Fugi cu dînselē-napoi !...
Cum cutezi, pe cap, dușmane, să-mi aduci așa lighioi ?
Iar Păcală : — Ce dihăanii ?... Ce lighioi ? Sînt boii mei,
Preacinstite părințele... Și-încă ce boi buni !... Ehe !...
Au puteri, cît doisprezece ! Cînd ai ști ce bine trag !...
Să-i slobod din jug acuma, că-s trudiți ; și-n grajd să-i bag.
Să le dau ceva să-mbuce.

— Valeu !... Altă treabă n-ai ?...
Să-mi sfîșie și juncanii ?... Să rămîn și făr' de cai ?
Scoate-mi, tartorule, — grabnic — iazmele din bătătură !...
— De, stăpîne !... Cumpănit-ai vorba ce-ți ieși din gură ?...
Aste iazme-ți prăpădiră boișorii amîndoi ;
Eu le-am pus la jug pe ele ! și ți le-adusei drept boi !
Să le dau acuma drumul ?... N-am decît să mă supun !
Dar să nu-mi găsești vreo vină mai apoi... atîta-ți spun !
— Hai odată !... Dă-le-ncolo !... Nu-nțelegi cu binele ?...
— Na, poftim !... grăi Păcală, dejugînd jivinele.
Ursul, lupul — bodaproste ! slobози cînd se pomeniră,
Țișt pe poartă, ca din pușcă... spre pădure mi-o tuliră.
— Uf, scăpai ! grăi-ntru sine ușurat sfinția sa.
Aida de !... Scăpă de fiare ; de Păcală însă ba !...
Și cînd îl zărea prin curte, și cînd se gîndea apoi —
După toate celelalte — c-a rămas și făr' de boi :
Sîngele-i fierbea-n tot trupul... nu-și găsea astîmpărare...
Ii venea să-și smulgă barba, pletele, de supărare !

X. MOARA DRACILOR

Asfințise mîndrul soare... Popa se plimba-ncrunțat
Prin cerdac, prin bătătură, — tot cu gîndul la argat.
„Cum s-o scot cu el la capăt ? Nu mai știu ! S-a mîntuit !...“
Dar deodată se oprește : „A ! Ba ia stăi ! Am găsit !“
Intră dup-aceea-n casă : — Mamă soacră, știi ce ? Du-te,
la trei saci din cămăruie, umple-i cu cenușă, iute !
Fără să te vaz' argatul !...

— Cu cenușă ?... soacra-ntreabă.

Cum ! Ia ce bun ?

— Vei pricepe mai pe urmă ! Hai ! Degrabă !
Baba — ce să-i mai răspundă ? ia trei saci de după ușă,
Din cămara de alături, și mi-i umple cu cenușă...
Popa chiam'apoi de-afară pe Păcală : — Măi, argate !
Uite, vezi tu lingă vatră aști trei saci ?... Sînt cu bucate ;
Cu secară unul, altul cu porumb, cellalt cu grîu...
Du-i la măcinat, acuma, seara, pînă nu-i tîrziu !

Nu la orice moară înșă !... N-au la muncă, toate, spor !
Colo să mi-i duci sub rîpă, știi... la „Moara Dracilor !“
Și să fii aci, băiete, cu făina gata, mîne,
Cînd s-o lumina de ziuă... Înțeles-ai ?

— Da, stăpîne !

Hai apoi, Păcală scoate, pune sacii-n car, tustrei.
Mai așază... legătura cu merinde peste ei.
Doi juncani la car înjugă... și pornește-n sus la drum.

— Ei ! tot nu ești dumerită, mamă soacră, nici acum ?
— He, ba cum nu ? Moara ceea e știută-n sat la noi !...
Cine dă pe-acolo noaptea, nu mai vine-n veci-napoi !
N-are să-ți mai vie-acasă nici argatul' dus cu sacii !
Cînd cenușă-n saci vedea-vor, ce crezi c-or să-i facă
dracii ?...

— Măi !... Tu-ți rîzi de moara noastră ?
— Vorbă nici că mai încape !...
A scăpat el de urși, mamă ; dar de diavoli... n-o să scape !
Cam așa vorbeau în poartă, seara, popa-mpielîțatul
Și babornița de soacră, — după ce plecase-argatul.

Iar Păcală, cu juncanii, s-a tot dus... pe-un drumușor,
Pe sub cerul plin de stele... pîn' la „Moara dracilor“.
Auzise și el vorba că pe-acolo... draci s-adună ;
Că de intri-n moara ceea, noaptea : sănătate bună !
Dar el nu știa ce-i frica... Vrea să vadă cum sînt dracii.
Trase-n față deci cu carul... Și-a cărat în moară sacii...
Pricepuse el că-ntr-înșii nu-s bucate, ci... cenușă ;
Însă... ce-i păsa lui d-asta ?... Li împinse după ușă...

Înăuntru-n moară, beznă ! Hei !... Mărar ! Aci ești ?

Scoală !

Dormi ? Aș !... Nimeni nu-i răspunse... Încăperea sună-a goală.

„Stăi ! Mi-e foame deocamdată... Ia să-mi văz de cină-n pace“.

Cugetînd așa, voinicul, foc pe vatră iute-și face,
Își cioplește cu briceagul, dintr-un băț, frigare lungă.
Pune-apoi slănină-ntr-însa, o bucată... să-i ajungă !...
Și-o-nvîrtește la dogoarea flăcărilor să se frigă...
Cînd... numai ce-aude-afară pași sunînd, ș-un glas ce
strigă :

— Cine ești tu, măi, din moară ? Dup-aceea, buf, deodată
Ușa morii se deschide, cu putere-n lături dată ;
Și... răsare-un drac.

Păcală, de pe scaun, de la foc,
Îl măsoară cu privirea, făr' a se clinti din loc :
„Uite-l, mă ! Ha-ha !... sărmanul ! Negru, ca din smoală
scos !

Gol de tot !... Cu coarne-n frunte !... Și ce coadă are-n
dos !...

Vasăzică-așa sînt dracii ?... Aoleo ! Da' sluși mai sînt,
De-or fi toți la fel ca ăsta, prăpădi-i-ar Domnul Sfînt !“
Și s-a pus pe-un rîs cu hohot... Dracul se uita mirat.
Apoi : — Mă ! N-ai limbă-n gură ? Cine ești ? te-am în-
trebat.

— Cine sînt ?... Ții mult să afli ?... Cine să fiu ?...

Singur Eu !

Asta-i numele ce-mi dete la botez nașicul meu.

— Singur Eu?... Imi pare bine!... Și... ia spune... ce
lucrezi
Lîngă foc aici la vatră?...

— Păi... de cină-mi fac!... Nu vezi?

— A... de cină?... O friptură?... D-asta-mi pare și mai
bine;

N-am pus azi nimic pe limbă... Voi cina și eu cu tine...

— D-apoi cum! Ți-e foame tare? Să te duci la baltă,
drace!

Cată, și-i găsi friptură, tu, pe-acolo, cîtă-ți place!

— Da?... O să găsesc?... (întreabă tartorul, cu ochii pară).

Nu glumești?... Mă duc să caut!... Și ieși pe ușă-afară.

Apoi pîn' să numeri zece, iată-l iarăși, c-o frigare,

Cam la fel cu-a lui Păcală; iar în ea, c-o broască mare;

Intră, lîngă foc s-așază, prinde și el să-nvrtească,

Spre-a se frige, la dogoare, scîrboșenia de broască.

Iar cînd sfîrșia mai tare și țîșnea dintr-însa zeamă:

Ce să-l vezi pe drac? Se face cum că n-a băgat de seamă

Și-și atinge broasca zdravăn de slănina lui Păcală...

— Mă ! Ești chior ? (i-a zis flăcăul). Umblă mai cu chib-
zuială !

Nu-mi spurca friptura !

Naiba... stă oleacă omeneste.

Dup-aceea... plici !... cu broasca-i... în slănină iar izbește.

— Măre !... N-auzi ?

Aș !... O clipă, diavolul` se stăpini...

Și din nou, pe urmă, broasca de slănină și-o lipi...

„Hm ! degeaba-mi stric deci gura ? Stăi“ — Păcală zisu-și-a.

Sare-n urmă, cu slănină, ce-n frigare-i sfîrșia —

Și deodată, paf !... pe diavol, drept în ochi mi l-a izbit,

Cu atita foc, că ochii amîndoi... i-au și plesnit.

— Na !... Să ții de astăzi minte, cît îi mai trăi, jivină !...

In frigare-apoi își puse altă halcă de slănină.

Iară dracul : — Valeu ! strigă. Mor ! veniți degrabă,

frați !

Și-ntr-o clipă moara, toată, se umplu de-ncornorați.

— Ce-i, firtate ?... Ce-nsemnează aste țipete nebune ?...

— Am rămas fără vedere !...

— Cine ți-a scos ochii ? Spune !...

— Singur Eu ! Sărman de mine ! Cu friptura din frigare !...

(Se jelea Ucigă-l Crucea, negăsindu-și alinare).

Singur Eu !... (căci pe Păcală el așa știa că-l chiamă).

— Apoi, de ! (ceilalți grăiră). Pentru ce nu bagi de
seamă ?

Cine strică, frățioare, dacă singur te-ai chiorit ?...

Dracul țipă și mai tare : — Singur Eu !... N-ați auzit ?...

Ș-alerga nebun prin moară.

— Ia taci, frate ! Taci că-ți trece !
Du-te colo-n dosul morii, spală-te cu apă rece !

Bietu' diavol... ce să facă ?... Merge să se spele-afară...

Iară ceilalți, toți, privirea spre Păcală și-o-ndreptară :

— A !... Și tu, aici ?... Ia spune, ce cați pe la noi, bădică ?

Altu-n locul lui, atuncea, mort ar fi rămas, de frică,

Dar el în picioare țănoș ridicându-se de jos,

Și privind pe draci în față, le răspunse minios :

— Cum ce cat p-aici ?... Aceasta, unde ne aflăm, nu-i
moară ?

Iacă sacii, după ușă !... Am venit să macin doară !...

La o moară cumsecade socoteam aici că viu !

Că un cuib de hoți vi-e moara, de-unde se putea să știu ?...

Dracii, toți, ca arși săriră : — Ce... măi, omule !-ndrăznești

Despre moara noastră vorbe d-alde-acestea să rostești ?...

— Ba bine că nu !... La naiba !... când, aici, venii aseară

Cu porumb curat, să-l macin, și cu grâu și cu secară !

Iar în saci acum... cenușă !... Alt-nimic nu se găsește !...

Mi-ați furat în timpul nopții pîinea scumpă, mișelește !

Mi-ați turnat în saci cenușă !... Și-ați vroi să mai și tac ?...

Tilhării de-acestea, unde, undé-n lume se mai fac ?...

— Tilhării ? In moara noastră ? diavolii-ntr-un glas stri-
gară.

Aiurezi ?

— Ba spun ce este !

— Nu se poate ! ieși afară !

— Ce?... Nici nu mă credeți, tartori? Ia cătați în saci!...

— Prea bine!

Vom căta!... un drac răspunse. Și de minți, e vai de tine!

Cînd s-a dus să vadă însă: Tii!... Așa e! din păcate.

E cenușă-n toți trei sacii!... Bietul om avea dreptate!

— Cine-o fi făcut aceasta?...

— Cine altul, decît voi?...

Zise răzvoit Păcală. Las' că spun eu pe la noi...

Am să spun ce fel de moară-i moara voastră... țineți minte!

Nici picior de om p-aicea nu 'mai calcă de-azi-nainte!...

Draci! — cum să-l îmbuneze? — Iartă, nu fi supărat!...

Potrivim noi cum e bine!... Astădată... s-a-ntîmplat...

N-are să se mai întîmple!... Și sărind cu repezeală,

Hai! goliră de cenușă toți trei sacii lui Păcală...

Ii umplură cu făină de porumb, de grîu, secară...

Ba i-au pus și-n car: — Ei, place-ți...

— Da... îmi place!...

— Drum bun, dară!

Du-te! Ce-ai pățit cu sacii, nu mai pomeni pe-acasă!...

Morii noastre, printre oameni, nu vrem nume rău să-i iasă.

— Aș! (grăi Păcală). De-astăzi... moară ca a voastră nu-i!

Și-njugîndu-și boulenii, a plecat în drumul lui.

Noaptea nu trecuse încă... dar luceau, ca focul, roșii,
Zorile pe culmi departe ; iar prin sat... cântau cocoșii.
Popa, după ce dormise fără grijă noaptea-ntreagă,

Dimineată... hai, cu soacra-i, în cerdac :

— Vezi, mamă dragă ?

Nu s-a-ntors !... Și-i ziuă-acuma. L-or fi înhățat în gheare
Tartorii, de bună seamă ! L-or fi dus !... Ce bine-mi pare !...
Care nu-i fu însă ciuda, când deodată, hop !... cu carul,
Il văzu intrînd pe poartă : — A ! ba vine, zău, tîlharul !...
Teafăr ! N-are nici pe dracu' !... Uite-l ! Scapă dacă poți !...
Vai ! vai !... bate-l-ar să-l bată Dumnezeu și sfinții toți !...
Dar și-a stăpînit minia... Și vroind a mai afla
De la dînsul una alta, începu a-l întreba :

— Ei, băiete, ce-i povestea ?

— Bine. Iată-mă sosit.

— Cine mai era la moară ?

— Hei, stăpîne preacinstit !

Cînd ai ști ce-a fost acolo !... Dracii toți din iad... gîndesc !

— Zău ? Și n-ai pățit nimica !

— Aș ! ba cum să nu pățesc ?

Imi furaseră, spurcații : grîu, secară... tot !... din saci ;

Și mi-au pus în loc cenușă !... Da-i vîrîi și eu în draci !...

— Cum ?...

— Pe unul mai obraznic l-am sluțit c-o lovitură,
Ochii amîndoi crăpîndu-i !... Celorlalți le-am tras o gură,
De-au rămas holbați la mine ! Apoi, cînd ai ști, săracii,
Cum s-au dus să-mi umple-ndată cu făină toți trei sacii !...

— Aș ! Se poate ?... zise popa. Iar Păcală : — Nu mă crezi ?

Hai la saci, poftim, dezleagă-i, părințele, și-ai să vezi !

Și din jug scoțindu-și boii, înspre iesle i-a mînat.

Popa drept la saci se duse ; pe tustrei i-a dezlegat.

Spre cerdac apoi se-ntoarse : — Mamă !... Vino să prlvești !

E făină-n saci !... Iți place ?... Mai văzut-ai de cînd ești ?

Doamne !... Cum să scapi de ăsta ! ? Ce poți oare să-i mai faci ?

Cînd el știe-mpelițatul să orbească și pe draci ?

XI. CUCUL

Cam așa o duse popa cu Păcală, toată vara ;
Orice năascocea... degeaba ! tot el înghițea papara...
Și cînd se gîndea, sărmanul, cîte-o să mai pătimească,
Pînă va cînta-n pomi cucul : îi venea să-nnebunească !

Intr-o caldă zi de toamnă, după ce se preumblase
Mult pe-afară, dus pe gînduri... iată-mi-l că intră-n casă :
— Mamă soacră, zău, știi cine m-ar putea chiar azi scăpa
De solomonarul ăsta ?...

— Cine ?

— Uite, dumneata !

— Eu ? mirată soacra-ntreabă. Dacă n-au fost ele-n stare
Să te scape, mai deunăzi, nici ale pădurii fiare, —

Ba nlel diavolii din moară : apol eu, o slabă, — spune ! —
Cum crezi c-aş putea, părinte, făptui așa minune ?

— Prea ușor !... Ascultă, mamă : Dacă te-ai sui-ntr-un
nuc

Și de-acolo : cucu !... cucu !... al cînta, cum cîntă-un cuc :
N-ar avea-ncotro tîlharul !... Cum ar auzi așa,
Nevoit ar fi chiar astăzi tălpășița să și-o ia.

— Da !... Să văd !... grăi bătrîna. Greutate mare nu-i
A cînta cum cîntă cucii... Este greu doar pîn' te sui.
De socoți că prin aceasta vei putea să scapi de-argat,
Nu mă pun de-a curmezișul. Hai, ajută-mi la urcat !

— Hai ! părintele răspunse. Și-n livadă s-afundară.
El a răzimat de trunchiul unui nuc bătrîn o scară.
Soacra se sui pe scară ; de pe scară sus în nuc...
Și de-acolo : cucu !... cucu !... ea cînta... jurai că-i cuc !...
Popa cum aude, fuga ! pe Păcală să mi-l cate
Și găsindu-l după șură : — Ei !... n-auzi nimic, argate ?
— Ce s-aud ?

— Ascultă !... Cucul !...

— Ira ! bate-l-ar pustia !

Ba-l aud, părinte, cum nu ?

— Vino dar, să-ți dau simbria.

Ce ștai ?... Imi vei zice iarăși : „Anul nu mi s-a-mplinit ?“
— Aș !... se poate-acum, stăpîne, să mai zic ?... S-a mîntuit !
Cucul naibii !... I-auzi colo... doar într-un cîntat o ține !...
Dă-mi ce crezi că mi se cade... și-apoi... s-auzim de bine !

„Ah ! scăpai ! zicea-n gînd popa. Mulțumescu-ți, Doamne,
ție !

Și mîntuitoru-mi cine-i ?... Soacra, Dumnezeu mi-o ție !
Zică lumea orice-ar zice, eu la toți mereu voi spune :
Fi-vor soacre multe, rele ; ei, dar sînt și soacre bune !...
Și-nspre grajd înaintară... Acolo, sub un arțar,
La vro cîțiva pași de ușa grajdului stătea un car.
Iar în grajd, juncanii popii. — Uite,-argate !.. De la noi
Vreau să pleci bogat acasă... Na-ți juncanii ăștia doi.
Ia cu ei și caru-acesta... tot averea ta să fie...
Cred că e destul de mare pentr-un an așa simbrie.
N-o să zici că-s rău de plată !...

— Nu ! Păcală i-a răspuns,
Cu privirea-n zări pierdută. Imi plătești chiar prea
de-ajuns.

— Păi, de ce mai stai pe gînduri ?

— De ! La alta mă gîndesc.
Cuc să cînte-n miez de toamnă n-am văzut de cînd trăiesc.
Cum o fi la pene oare ? Vreau să-l văz cu ochii mei.
Astfel glăsuind, s-apleacă, ia de jos un retevei, —
Merge-aproape și deodată svîr ! cu el în nuc spre babă.
Speriată, ea se dete la o parte-atunci, cu grabă :
Și din pom, de-a berbeleaca, buf !... pe pajiște-a căzut !...
Popa sare s-o ridice : — Vai, băiete !... Ce-ai făcut ?...
M-ai lăsat și fără de soacră !...

— Ce ? Păcală s-a-ncruntat.
Dumneai era deci cucul ? Cu minciuna mi-ai umblat ?...

Bun !... Atunci, rămîn, stăpîne !... Anul nu mi s-a-implinit !
Popa n-a mai scos o vorbă... Tremura de necăjit...

-

„Doamne ! cum îl rabzi pe lume ? Na ! Îți place ? se gîndea
El rămîne... Iar în locu-i, s-a dus biată soacră-mea !”

XII. EVANGHELIA

După ce-a-ngropat-o popa și pe ea cu cinste mare, —
Sta la vatra-i, dus pe gânduri : ce să mai încerce oare ?
Astăzi soacra, ieri nevasta, îi plecară pe vecie...
Mai avea un fiu pe lume, doar atîta bucurie...
Și Păcală, tot în slujbă !

Se-ndreptă spre-al său băiat :
— Dragul tatii !... Intr-o casă c-un așa om nu-i de stat !
Să lăsăm aicea totul și s-o ștergem amîndoi ;
Că de nu, strigoiul ăsta ne răpune și pe noi !
— Ai dreptate, zise fiul. Decît să ne prăpădim,
Scumpe tată... zău, mai bine, hai, în lume să fugim !

Hotărînd ei astfel, iute popa-și strînge de prin casă
Cărțile cu slovă veche și-ntr-un sac adînc le-ndeasă.
Intr-apoi în cămăruie, una alta să mai cate...
Dar Păcală, de pe-afară, a-nțelea ce gînd îl bate,

— Hm ! Voiești să fugi în lume, bunule stăpîn al meu ?...
Bine, fugi... dar unde-î merge, am să te-nsoțesc și eu.
Cu acestea, svîc ! din tindă în odaie el pătrunde,
Și sub cărți în sacul mare al părintelui s-ascunde.
Din cămara de alături popa-n casă iar cînd vine,
Mai îndeasă-n sac ce-ndeasă, — dup-aceea-l leagă bine,
Și săltîndu-l pe un umăr : „Doamne, dă-ne ajutor !...”
Cu băiatu' după dînsul, a luat-o la picior !

Merg așa ei multă vreme, cînd la deal și cînd la vale, —
Pină, iată-î, cam spre seară, întîlnesc o apă-n cale.
Cum s-o treacă ?... Pod pe-aproape, luntre... nu se pomenea.
Rîul nefiind prea mare, popa înainte-o ia,
Și băiatul după dînsul, cu picioarele prin apă...
Dar deodată, sacul popii, zup !... cu fundu-n valuri scapă...
De sub cărți atunci Păcală strigă tare, să s-audă :
— Saltă sacu-n sus, părinte !... Evanghelia se udă !...
Popa, cînd aude glasul, își oprește pașii-n grabă :
— Cum ? ai spus ceva, băiete ?... pe copilul său l-întreabă.
— Eu ?... Nimic ! a zis băiatul. Apoi calea și-o urmară.
Dar abia trei pași făcut-au : sacul, buf, în apă iară.
De sub cărți Păcală strigă și mai tare ca-nainte :
— Saltă sacul, că se udă Evanghelia, părinte !
Popa stă, ridică sacul, și-nspre-a sa odraslă cată :
— N-auziși nimic, băiete, nici acum ?...

— Ba cum nu, tată !

Parc-aud și-acuma încă răspicatele cuvinte :

„Saltă sacul, că se udă Evanghelia, părinte !“

Cine se putea să strige, că p-aicea nimeni nu-i ?

Strigățul părea că vine chiar din fundul sacului !

— Tii !... (părintele se miră). Ce-o fi asta ?... Dar deodată

Spre băiat își așintește iar privirea-nviorată :

— Valeu, ce minune ! Domnul, azi, să văd m-a-nvrednicit !

Înțelegi al cui glas oare, tu, din sac l-ai auzit ?...

Evanghelia-mbrăcată numa-n aur și cu file

Aurite pe de margini : aia mi-a vorbit, copile !...

O, ce carte minunată, dragul tatii ! ai văzut ?...
Hal la mal... să strîng la pieptu-mi cartea sfîntă, s-o sărut !
Și la cellalt țărm al apei într-o clipă ajungînd,
Nu știa, biet, cum să scoată cartea scumpă mai curînd !
Cînd dezleagă sacul însă și zărește pe Păcală,
Și mai mare-i e mirarea : — Tu ești ?... Ochii nu mă-nșeală ?
Val, trăsните-ar Sfîntul, drace ! n-am să scap în veci de
tine ?
El țîșni din sac afară : — Ce ?... Te-ai supărat pe mine ?
Popa... se-mblînzea la față : — Aș !... Mă vezi tu supărat ?
Mă prinsese doar mirarea, cînd în sac de tine-am dat !

XIII. RAFUIALA

Incotro să se mai ducă ?... Și la ce ?... Era și seară.
Osteniți de drum, pe malul râului se așezară.
— Să mînem aci !

— Prea bine. Ah, stăpînule iubit !

Nici nu știi, în calea asta lungă, cîte-am pățimit !
Ba în sac să mă înăbuș, ba în rîu să pier la fund !
Dar avuși de mine milă, — n-ai lăsat să mă cufund !...
D-aia și eu, îndurat-am toate... fără să cîrtesc ;
Doar să pot, părinte scumpe, și la drum să te-nsoțesc !...
Cuvîntînd așa, Păcală, se trîntește-alături jos
Lîngă rîu, — și cum se culcă, prinde-a sforăi vîrtos...
Luna strălucea pe boltă și-așternea cu măiestrie
Peste rîu în lat o punte de lumină argintie.

Iară popa sta pe gînduri... Să se culce ?... Ți-ai găsit !...
Parcă mai putea să doarmă, cum era de necăjit ?...
Lîngă sluga-i adormită, sta... părea că stă de pază...
Dar deodată... ce-i dă-n minte ?... Fața i se-nviorcă.

— Ha ! (în gîndul său își zice). Ai venit și tu cu mine,
Năzdrăvanule... Degeaba !... Tot scăpa-voi eu de tine !
Uitătura și-o-ndreptează spre copilul său apoi :
— Hai, că e tîrzlu, băiete !... Să ne odihnim și noi.
— Bine, tată ! Haidem, iată !

Cu acestea se lungiră

Și ei unul lîngă altul, jos pe iarbă... și-adormiră.
Dar Păcală, de alături, cum dormea cam iepurește,
Numai ce se scoală grabnic... și prin minte ce-i trăsnește ?
Schimbă locul, se așază... între popă și băiat :
„Uite-așa... Să stea copilul popii lîngă rîu culcat !“
Pe la jumătatea nopții, luna s-ascunsese-n nor ;
Vîntul apleca-n spre apă crengile răchiților.
Deșteptîndu-se și popa, se ridică-n sus. tiptil...
De pe țarm, c-un brînci, aruncă, zdup ! în rîu... pe-al
său copil.

Și crezînd că-și îmbrîncise, nu copilu-n rîu, ci-argatul,
Zice : — Mulțumescu-ți, Doamne, că scăpai de necuratul !

Pune iar la urmă capul jos pe-a țărmlui verdeată,
Și-adîncit în vise doarme, pînă-n zori de dimineață !
Cînd deschide însă ochii, dup-al zorilor mijit,
Și zărește pe Păcală jos alătura lungit,
Iar pe-al său fiu nicăierea : — Vai ! să-nnebunească-l vine :
Indrăcitule !... Copilul !... Unde e de lîngă mine ?
Sluga se ridic-agale : — De !... Pe unde-o fi... știu eu ?...
Ce !... Te-ai supărat, părinte ?

Popa... sare — ca un leu :

— A ! răpusu-mi-ai și fiul ?... Îți plătesc eu astăzi ție...
la stăi ! Și spre el s-aruncă, să-l sugrume, să-l sfîșie...

Neclintit din loc, Păcală, de mînia lui rîdea :

— Hei, îi zise-n lături dîndu-l, ce te răţoieşti aşa ?...

Toţi eram aici aseară... Dacă azi băiatul nu-i,

Eu sînt vinovat ?... Ia seama... supărării frîu să-i pui !

Vezi să nu te-ntorci acasă cu spinarea jupuită !

Aş !... Acestea-l scot pe popa şi mai tare din sărită.

— Cum ? Ce-ai zis ? Ce-ai zis ? Ha ! Cîlne ! Diavol ! Şarpe
veninos !

Am să-ţi dau eu !... Stăi ! şi-o piatră mare el luă de jos...

Dar Păcală se repede, strîns cu dreapta mi-l înșfacă ;
Iar cu stînga scoate-nscrisul din șerpar : — Părinte, iacă !
Pe această cărțuție s-află scris ce mi-ești dator !
Azi să mă omori voit-ai, și-aș putea să te omor !
Dar eu nu vroi decît ceea ce se spune-aici în scris !
Pregătește-ți deci spinarea !... Auzit-ai ce ți-am zis ?

Popa-n brațe-așa voinice lăntult cînd se văzu,
Din întăritată fiară miel îndată se făcu.
„De ! gîndea, mă are-n mînă !... E mai tare, din păcate !”
Și-ncepu să se tocmească : — Ian ascultă, măi argate !
Văd că-s vinovat și nu voi împotriva-ți a mă pune :
Ești în dreptul tău a-mi face tocmai cum înscrisul spune.
Însă iartă, fie-ți milă, nu mă jupui prea tare...
Ca să-ndur așa durere, nu voi fi — mă tem — în stare...
Cu cosorul pe spinare mulțumește-te a-mi face
O zgîrietură, două, și mă lasă-apoi în pace.
Căci pe tine niciodată, pîn-azi, nu m-am supărat !
— Da ?... Să iert ?... Să-mi fie milă ?... Aș... mi-e frică
de păcat !...
S-ar putea să calc înscrisul ?... Și... la urmă... dumneata
Ai avut vr-odată milă, de cînd ești, de cineva ?...
De argații cei doi oare ți-a fost milă — vai de ei —
Cînd slușitu-i-ai cu briciul ?... Ei erau — chiar frații mei !
Auzind acestea popa, ce să zică ?... Ce să facă ?...
Anteriu de pe spate și cămașa și-o dezbracă :
— Hai ! Poftim !

Dar Iul Păcală înîmă ! s-a mulat :
— Nu-ți fac nici o-nșepătură ! Ian te uită ! Ești iertat !

Și luînd în mînă sacul, deșertă jos, resfirate,
Cărțile din el, pe iarbă : — Na ! rămiî cu sănătate !...
Eu mă duc... Pe cărți, părinte, să citești, cînd ăi voi.
Sacu-l iau cu mine însă, că la drum... mi-o trebui...
Doar atîta-ți iau simbrie pentru toată munca mea !
Astfel glăsui flăcăul... și plecă pe-aci-ncolea...
Chiar atunci — de dup-o culme — răsărea și-al zilei domn,
Soarele, scaldînd în aur cîmpul deșteptat din somn.

Ș-unde-a mers de- aici Păcală ?

Stați, mai ascultați la mine !
Pin'aici... nimica toată ! Ce-i frumos, de-acuma vine !

XIV. MIREASA

După ce lăsă pe popa lângă rîu, precum v-am spus,
Hai, cu sacul gol pe-o mînă — tot pe lângă rîu în sus —
Pîn-ajunse într-o pădure de stejari înalți, frunzoși.
Iar acolo, ce să vază ? Plini stejarii... de gogoși !...
„A ! gîndi Păcală-n sine. Ia stăi ! Tot n-am ce să fac...”
Și-a cules gogoși de tufă, cîte-i încăpură-n sac.
Merse-apoi-nainte iarăși... Dar deodată... se opri.
Vuiet auzea din față... chiote !... Și... ce zări ?...
Șir de cară, cu velințe și cu brazi împodobite,
Trase tot de cîte patru boi cu coarne poleite...
Oameni și femei prin care ; fete, la urechi cu flori ;
Lăutari cîntînd din cobză și din nai și din viori...
Ba pe drum pe lângă care mai veneau flăcăi la rînd,
Pe fugari zglobii călare, focuri din pistoale dînd.
Cum vedeți, era o nuntă. Mirele-și ducea acasă
Dintr-un sat vecin într-altul pe iubita lui mireasă.

Și mantașii — ca mantașii ! — iubitori de vorbă multă —
Cum zăriră pe Păcală, îl strigară : — Hei ! i-ascultă :
Ce ducl, frate,-n sacu-acela ?

— De ! (glumi el). Niște... ouă !
— Bre ! De unde-așa de multe ? Nu poți să ne spul
și nouă ?...

— Cum de nu ? Pe coastă, colo, sînt mulțime de copaci
Plini cu ouă d-alde-acestea... să umpleți... un car de saci !

— Zău ? și mire, cuscri, oaspeți, — hai și ei la deal,
săracii,

Cît clipești, — să strîngă ouă din copaci, să-și umple
sacii !...

Rămăsese-n drum... mireasa, numai singură,-ntr-un car..

Cît era de frumușică, Doamne !... Dar plîngea cu-amar...

— Mîndro ! (îi grăi Păcală, înspre ea pășind agale).

Pentru ce, atît de-amarnic, plîngi... în ziua nunții tale ?

Ea-ncepu mai tare-a plînge. El... din cap a clătînat :

— Nu ți-o fi pe plac, se vede, omul care te-a luat !...

Mă miram și eu, văzîndu-l, ce-ai avut de te-ai unit —

Tu, copilă-așa frumoasă, — c-un bărbat așa pocit ?

— Hei ! grăi cu lacrimi fata. M-am unit, așa crezi, eu ?...

Mă siliră mama, tata !... Nu l-au vrut pe-alesul meu !...

Auzind așa Păcală : — Știi ce, dragă fetișcană ?...

Decît să jelești, mai bine draculul să-l dai pomană !

Spune-mi, vrei să scapi de dînsul ?

— Mai mă-ntrebi dacă voiesc ?

Păi... de azi de pînă-n ziuă, tot la asta mă gîndesc :

Cum să scap ?... Ar fi vreo cale ?...

-- Lucru-ți pare-așa de greu ?

Fii pe pace, draguliță, că te scap îndată eu !...

Dă-te jos și hai cu mine în desiș, colea devale ;

Tu să-mbraci a mele haine, eu să-mbrac pe ale tale.

Ia și sacul meu pe-un umăr, și te du p-aci-ncolea...

Ce voi face mai departe eu, aceasta-i treaba mea !

— Bun !... Și-ntr-un desiș intrară... Fata-n haine de bărbat

Și cu sacul lui Păcală pe un umăr a plecat.

Hai, la rîndu-i și Păcală hainele miresii-mbracă,

Se așază-n car, cu grabă... Fața tot în jos și-o pleacă,

Și-o-nvelește c-o năframă : ca nuntașii duși să creadă,

De la deal cînd s-or întoarce, că-i mireasa-n car pe ladă.

*
.
.

Iată-i, prăpădiți, nuntașii, de zadarnice-alergări,

Vin, sărmanii, încercîndu-l pe Păcală cu ocări :

— Mincinosul !... Potlogarul !... Unde-i... Ia-l de unde nu-i !

Bine, frate, zău, c-o șterse de pe-aci !... Norocul lui !...

C-ar vedea acum pe dracul !... D-alde-acestea îndrugînd.

Pe la locuri toți, prin care, așezatu-s-au la rînd...

Apoi : — Cea, bou ! Hăis, plăvane ! nunta iar la drum

pornește.

Mirele vedea, nu-i vorbă, că mireasa-n jos privește,

Și că-și ține-ascunsă fața, sub năframă, tot mereu.

Însă... ce-are-a face ?... „Las-o, el și-a zis în gîndul său.

Plînge, ca orice mireasă... Are să se potolească !...”

De-unde să-i fi dat prin minte, rău, ceva, să bănuiască ?

Tot astfel și-acasă-n urmă, cînd se veseleau toți, bînd :
Că-i vrun șiretlic la mijloc, cui i-ar fi trecut prin gînd ?
Se mirau de-un lucru numai, unii : cum — cu tot amarul
Cară-așa de des la gură vin, mireasa, cu paharul ?...

.
După cină, cînd nuntașii pe la vetre toți plecară,
Ginerele și mireasa în odaia lor intrară.
Iar mireasa ia de mînă pe-al ei mire — tămîiat,
Ochii tot în jos ea-i ține : — Știi ce, dragul meu bărbat ?
O viață nouă-ncepe d-azi încolo pentru mine...
Și cu Dumnezeu tot lucrul să se-nceapă este bine...
Fii bun, lasă-mă o clipă, singură netulburată,
Să mă-nchin pe prisp-afară Celui ce la toți ni-e tată !

El, știind că-n silă fata l-a luat, iar nu de voie,
Și temîndu-se că fuge : — Aș ! îi zise. Ce nevoie ?...
Altădată n-ai tu vreme să te-nchini oricît poștești ?
— Vezi ? oftă atunci mireasa, amărită. Vezi cum ești ?...
Țiu și eu l-atîta lucru... Doar atîta te rugai !...
Și să nu mă lași ?... Of ! Doamne !... Pentru ce mă
măritai ?

...Nu cred însă... nu se poate... să-mi nesocotești rugarea !
Vrei tu între noi să între, chiar de-acuma, supărarea ?...
Lasă-mă... că nu fug, frate, nici nu stau cît lumea doară !
Uite, leagă-mă de glezne, dacă vrei, cu-această sfoară...

Că să n-ai gînd rău... Și ruga de-i vedea că prea mult ține,
Scutură de sfoar'odată... Intr-o clipă-s lîngă tine !...
Auzînd așa bărbatul, — hai ! o leagă de-un picior :
— Bine !... Du-te !... Dar să nu stai !... Dă cît îi putea
mai zor,

Că te-aștept !

Păcală pleacă... Iar în tindă se oprește...
Taie de la glezne sfoara. Intr-o ladă scotocește ;
Scoate repede veștminte bărbătești... pe-a sa măsură,
Și-mbrăcîndu-le-înt-un suflet, dă din tindă-n bătătură.
Vede-un țap dormind pe prispă. Haț ! de coare sfoara-i
leagă.

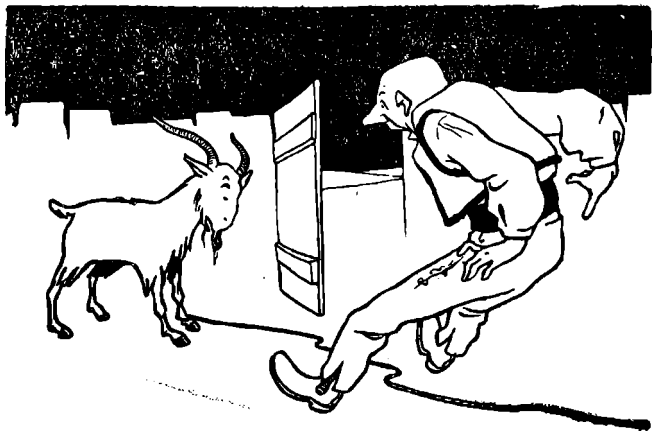
Sare pe din dos pîrleazul. Și-apoi... tunde-o, nene dragă !...
Nevăzut pe loc se face.

Cîinii, deșteptați, lătrară.
Mirele-auzi un zgomot și lătrat de cîini pe-afară.
Dar credea că la mireasă hămăiesc... și mai stătu...
„De ! gîndea la urmă-n sine. Doar i-o fi destul acu !...”
Și smuci de sfoar-odată. Aș — nimic !...

„Bre !... Tot se roagă ?...

Ce atîta rugăciune ?... Nu cumva-i lipsește-o doagă ?...
Miine, frate, dimineață... să se-nchine, vreme n-are ?...
Apoi iar smuci de sfoară, cu putere și mai mare.
A strigat-o și din gură totodată pe mireasă :
— Hei !... La naiba, fă Mario !... n-ai să vii odată-n
casă ? —

Dară vai, cu cît mai tare, el de sfoară scutura,
Cu atît mai mult mireasa înapoi parcă se da.
Ba nerăbdătorul mire auzi și-un zbierăt care
Semăna a behăire, nu a glas de fată mare.

Speriat atunci românul, se repede-afară-ntins...
Oî, şi cum s-arăt prin vorbe ciuda care l-a cuprins :
Cînd, în loc să dea cu ochii de-al miresei chip frumos,
El se pomeneşte-n faţă-i cu urîtul ţap bărbos ? !

XV. PACALA ȘI TINDALA

Pe Păcală-n vremea asta dusu-l-au departe pașii-i...
Iată-l în pădurea unde se-ntîlnise cu nuntașii.
Merge pe un drum, alene, printre ulmi, tot merge-ntr-una.
Intovărașit în cale-i doar de-a nopții doamnă, luna.
Cînd odată : ce zărește, jos, culcat în drumul său ?...
„E un om ! gîndea-ntru sine... A, ba uite, sacul meu !
Sacul cu gogoși !... Mireasa, neavînd puteri să-l care.
L-o fi aruncat, pesemne, jos aicea, din spinare.
Bine că-l găsii !... E noapte... Ia să fac și eu popas“.
Și pe sac lăsîndu-și capul, ce mai pui de somn a tras !
Iară cînd făclia zilei, sus pe-o culme, se aprinse :
El luă-n spinare sacul și din nou la drum o-ntinse.
Dar abia trecu o vale și-un muncel, cînd numai iată
Că pe drum, din ceea parte, alt român i se arată :
Tot ca el, c-un sac pe umăr, — tot așa de zvelt și-nalt...
Amîndoi coboară sprinteni unul înspre celălalt.

Și-nțitîndu-se de vale față-n față, stau pe loc,
Sub un ulm cu frunză deasă :

— Bună vremea !...

— Bun noroc !

— Ce ai, frate,-n sacu-acela ?

— Nuci am de vînzare eu !

(A răspuns glumind Păcală). Dară tu, în sacul tău ?

— Eu ?... E-hei ! grăi străinul. Niște lînă !... Cît trăiești,
Tot să cauți, vere, lînă ca aceasta nu găsești !...

— D-apoi nucile din sacu-mi ! (zise iar Păcală-n șagă),
N-ai mîncat nuci ca acestea de cînd ești, fîrtate dragă !

— Ce spui ?... (întrebă străinul). Vrei să le desfaci
mai iute ?

— Vreau, vezi bine !

— Hai, atunce... să schimbăm pe nevăzute !

— Haidem ! Și schimbară sacii, făr' a se mai fi gîndit.

Dar cînd îi dezleagă, ce văd ? Amîndoi s-au păcălit.

Ala-n loc de nuci, în sacu-i, cu gogoși se pomenește ;

Iar Păcală-n loc de lînă, mușchi în sacul său găsește.

Pricepînd ei cum și ce fel, se ridică drepti, privesc

Țintă unul înspre altul, și-ntr-un hohot izbucnesc.

Dup-aceea : — Măi ! se-ntreabă, cine ești tu ?...

— Eu ? Păcală !

— Cel vestit în toată țara ?...

— Da !... Iar tu ?...

— Eu sînt... Tîndală !

— A !... Tîndală ?... Tu ești ăla ?... Te cunosc și eu
din nume.

Mi s-au povestit, măi frate, despre tine, multe-n lume !

În păcălituri ești meșter, cum se vede, tot ca mine...
Ha-ha !... știi ce bine-mi pare că m-am întâlnit cu tine ?...
— D-apoi mie ? Vino-ncoace !

Și cu drag la piept s-au strîns
Și c-o strîngere de mînă frați de cruce mi s-au prins.
Martori fost-au la prinsoare : ulmii, soarele preasfîntul...
Și plecară, năzdrăvanii, să cutreiere pămîntul...

.

Dar deodată-ntr-o poiană... se opriră amîndoi :

— Măi Păcală, ian ascultă, — lumea-i strîmtă pentru noi ;
Prea e strîmtă ca să batem împreună-aceeași cale :
Ia-o tu la deal încolo, iară eu p-aici, la vale.

— Ai dreptate, măi Tîndală. Du-te... umblă sănătos !...
Și-au luat-o prin pădure : unu-n sus, iar altu-n jos.

Cît or fi umblat ei, nu știu, — mai pe șes, mai pe la
munte ;

Știu doar că-ntr-o zi, Tîndală, nimeri-ntr-un sat de frunțe.
Era zi de sărbătoare... Gloată-n drum, și gălăgie...
Chiar atunci ieșise lumea de la sfînta leturghie.
Cînd ajunse-n dreptul gloatei de femei și de bărbați,
El stătu-n loc : — Bună vremea ! Ce mai nou p-aici,
firtați ?

— De, drumețe, ce să fie ?... Uite, (uñul a răspuns),
Ne-a ieșit cam slab porumbul... Ploaie n-am avut de-ajuns...
Dară pe la Dumneavoastră ?...

— E-he-he !... La noi, în sat ?...

Cînd ați ști ! grăi Tîndală.

— Ce ? mai mulți au întreat...

— Ascultați minunăție !... La o casă... este-un ou...

Cît să spun că e de mare ?...

Mare, nene, cît un bou !...

— Cît un bou ? Ha-ha ! Se poate ? izbucniră toți deodată.
Asta-i d-alea de prin basme... Fugi, că prea e gogonată !...

— Ba e adevăr, cum este — că pe cer un mîndru soare
Arde luminos în astă sfîntă zi de sărbătoare !...

Zise, vrînd să-și întărească spusele din nou Tîndală.

Oamenii ca arși săriră :

— I-auziți-l !... Ce-ndrăzneală !

Cum cutezi în fața noastră, a frunțașilor din sat,

Să vorbești așa prăpăstii, omule nerușinat ?...

Și sărind pe el cu toții, iute-n lanțuri îl legară,

L-au vîrit la gros, — și-acolo pîn-a doua zi-l lăsară.

Dimineața următoare, vin din nou frunțașii, iată,

Și scoțîndu-l de la dubă, vor să-i facă judecată.

— Oameni buni ! (primarul zice). Ați văzut cu ce minciună

A umblat să ne prostească ieri acest împușcă-n lună ? !

Pentru-atîta cutezare, chibzuîți cu toții bine,

Și să-mi spuneți : ce pedeapsă credeți că i se cuvine ?...

— La răcoare ! (strigă unul). Șează trei sau patru luni !...

Să vedem, o să-i dea mîna să mai umble cu minciuni ?

— Aș ! (grăiește-un altul). Duba ? Nu cred minte să-l

învețe !

Ia să-l cumîntim mai bine cu vro douăzeci de bețe !...

Dar pe cînd așa cu toții ei stăteau la chibzuială,

Ce să vezi ? Din ceea parte, numai iacă și Păcală,

Chiar atunci, din întîmplare, nimeri-n același sat ;

Și-ajungînd în dreptul obștei, locului și el a stat :

— Bună ziua !... Cum o duceți ? Ce mai nou p-aicea,

frați ?

— De ! (răspunse unul). Uite ! sîntem foc de tulburați !

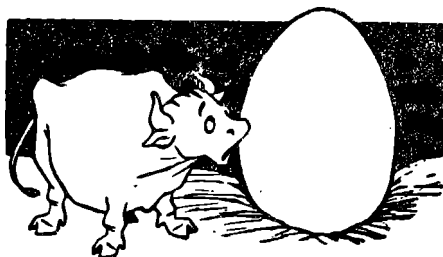
Ieri, aci, cu noi de față, hoțu-acesta, mîini legate,

A mințit că-n sat la dinșil este-un ou... Dar ce ou, frate ?

Cît un bou !... Mai auzit-ai astfel de minunăție ?...

Ou pe lume-i cu puțință mare cît un bou să fie ?

.....

Năzdrăvanul de Păcală, la Tîndal-atunci privește —
Și mustața răsucindu-și : — De ! mai știi și eu ? grăiește.

Ouă de așa mărime, nici văzut-am pe pămînt —

Măcar că destulă lume colindat-am de cînd sînt —

Nici n-am auzit vreodată pomenindu-se c-ar fi...

Dar... cu ochii mei văzut-am o minune... și mai și !

Fraților ! În satul nostru, la o casă-n bătătură,

Este-o namilă de rață... știți ce mare ? cît o șură !...

— Valeu ! Ce spui ? Cît o șură ? oamenii-ntr-un glas
grăiesc,

Și privirea spre Tîndală, toți pe loc, și-o ațintesc.

— Păi atunci, (îngîină unul) ăsta n-a mințit, săracul.

Rațe d-alea... pot să facă ouă cît un bou, la dracul !

— He, ba și mai mari ! (zic alții). Să-l lăsăm de drum
să-și cate !

Infundînd pe om la dubă, i-am făcut o nedreptate !...

— Da ! Așa-i !... răspund cu toții

Și din lanț îndata mare

Pe Tîndală-l slobozîră, mai cerîndu-i și iertare...

Ba le-a dat și bani chiar obștea, l-amîndoi, o sumă bună !
Doar să tacă, de-nchisoare nimănui să nu mai spună !

Dinșii, ce erau să facă ?... Fără a zice ba... primiră...
Cînd la drum însă-au luat-o, rîsu-abia și-l stăpîniră.
Și s-au dus să-mpartă banii, într-un crîng... Dar lui

Tîndală

Îi veni cu cinci parale mai puțin ca lui Păcală.
Iar pe vremurile-acelea, cinci parale... bani erau,
Nu ca astăzi !... Cum s-o dreagă ? Mărunțiș de fel n-aveau.
— Știi ce, măi ? (grăi Păcală). Astăzi n-ai, cred, nici
un zor.

La nevoie... să mă cauți !... Cinci parale ți-s dator :
Ți l-eoi da ! Rămîi cu bine !

— Bun !

Și iar s-au despărțit :

Unul spre apus plecat-a, celalalt... spre răsărit,

XVI. MOARTEA LUI PĂCALĂ

Dete gerul, — și Păcală, dup-atîta neodihnă,
Într-un sat se așezase, spre-a petrece iarna-n tihnă.
Ci sătenii, — hoți cu toții, spre fărădelegi porniți --
C-un așa om printre dinșii, nu puteau dormi tihniți.
Învîrteau deci la șuruburi : doar din sat îl vor urni !...
Cînd văzu așa Păcală, știți prin minte ce-l trăsni ?...
„Mă voi face mort, își zise. Asta... are să le placă !
Vreau să-i văd, cînd mort zăcea-voi, ce vor spune ?...
Ce-au să facă ?“

Și ieșind din sat, pe-un crivăț ce prin oase te tăia,
Pe zăpadă-n drum se-ntinse ; și-a rămas lungit așa.
Cînd au dat de el sătenii, se-ncruciră : — Tii !... S-a dus !
Bine că scăparăm, frate !... Slavă Tatălui de sus !
Un sicriu de brad pe urmă grabnic l-au înfiripat ;
Și-n sicriu, cam pe-nserate, cîțiva oameni l-au culcat.
Unde să-l așeze însă ?... În biserică-l cărară,
Și acolo, doar cu sfinții, peste noapte mi-l lăsară.

Dar pe cind şedea el țeapăn, în sicriu, culcat pe spate,
Și cu miinile-amîndouă peste piept încrucișate :
Cum, de unde pină unde, — numai iacă și Tindală,
În biserica deschisă : — Vai, prietene, Păcală !...
Cum te prăpădiși de tînăr ! începu să-l căineze.
Și-a rămas acolo-n casa Domnului, să-l privegheze.

Linște-mprejur... Doar stîinții pe icoane zugrăviți
Se părea că priveghează și ei mortul, neclintîți...
Pe la miezul nopții, însă, pași Tindală auzi...
„Cine-i ?“ se gîndea... Și grabnic după ușa se-ndosi...
Ce-i văzură-n urmă ochii ?... În biserică, măi frate,
Doisprezece hoți intrat-au, toți cu cîte-un sac pe spate ;
Și din sacii grei, deodată, zurr !... lîngă sicriu, chiar jos,
Doamne ! ce de bani turnară !... Numai aur scump, lucios !...

Hai să-mpartă apoi bănetul între ei cu bucurie ;
Că un mort e lîngă dînșii, parcă nici nu vreau să știe !
Ba de lîngă bani, de-alături, cîte unul mai chefliu
Arunca voios privirea și-nspre mortul din sicriu,
Cuvîntîndu-i : — Ei, Păcală ! Tu, care-ți rîdeai de toți,
Vino de ne păcălește și pe noi azi, de mai poți !...
Aș ! El fără de suflare, sta cu miinile pe piept, —
Dar deodată, ce-i abate ?... Din sicriu se-nalță drept...
Și cu glas cit poate, strigă : — Morților ! Săriți cu toții
Și veniți ! Căci în lăcașul Domnului intrat-au hoții !...
Iar Tindală din ungherul unde sta ascuns de frică,
Auzind aceste vorbe, hop și dînsul, se ridică,

Umflă iute-n brațe : scînduri, cozi de prapore-nvechite,
Cîrji ce se găseau acolo după ușă-ngrămădite
Și trintindu-le, zdrang !... toate la pămînt, apoi din greu,
Strigă cît îl ținea gura : — Vin, bre !... Sînt pe-acîi și eu !..
Hoții, săgetați atuncea de-un fior prin piept, lăsară
Jos, grămadă, tot bănetul, — și-au țîșnit pe ușă-afară !

.....

Iară cei doi frați de cruce, cînd la urmă se trezesc
În biserică doar singuri : stau o clipă, se privesc.
După-aceea-i umflă rîsul pe-amîndoi :

— Ce, măi Păcală ?
Vasăzică, nu muriseși ! Viu erai ?

— Cum vezi, Tîndală !...
Dar tu ?... Chiar la țanc aicea, cum, de unde mi-ai picat ?
— Eu ? Neavînd lețcaie-n pungă, să te caut am plecat,
Cum ne fuse, știi tu, vorba, pentru cele cinci parale,
Să mi le plătești !... Cînd colo, — că ești mort aflai în cale.
Repede venii... și lacrimi am vărsat pe-al tău sicriu...
Că-i o glumă de-ale tale, de-unde se putea să știu ?
Pîn' nu-ți auzii cuvîntul !

Dar pe cînd ei doi vorbeau
Cam așa-năuntru, — hoții, pe afară, ce făceau ?
Dup-o fuguliță bună, se opriseră deodată.
Se putea să părăsească o comoară-așa bogată ? —
Hotărît-au a se-ntoarce unul înapoi din drum
La biserică... să vadă : ce mai e pe-acolo, cum ?
Cine să se-ntoarcă însă ?... Fiecare se temea !..
În sfîrșit s-alege unul... Hai ! inima-n dinți și-o ia,

Merge-ncet... își viră capul pe fereastră... Iar Păcală,
Haț !... din cap îi ia căciula și i-o-ntinde lui Tindală :
— Pentru cele cinci parale, na mă, ține-o, ți-am plătit !
Hoțului atunci, de frică, răsuflarea i-a pierit...
Nu știa, biet, cum să-și scoată capul mai cu repejune,
S-o zbughească !...

— Ce-i ? (zic soți-i)

— Rău ! (cu groază el le spune).

Ni s-au dus pe copcă banii !... Hai, s-o ștergem !... Ce mai
stați ?...

În biserică-nviat-au morți atîția, măi fărtați :

Că din tot bănetul nostru, — din grămada aia mare —
Cîte cinci parale doară le veni de fiecare.

Iară unuia... nimica !... Ș-ăilalți morți — bătu-i-ar hula !
Știți cum își făcură parte ?... Mi-au luat din cap căciula
Și i-au dat-o !

— Văleu ! Haidem, c-or veni, trăsni-i-ar Sfîntul !
S-o tulim ! grăiră hoții. Și-au fugit, mîncînd pămîntul.

★

★

★

Iar Păcală și Tindală ?... Impărțiră, stînd jos ghem,
Galbenii-ntre ei... Pe urmă : — Sănătoși să ne vedem !

XVII. PĂCALA ÎNSURAT

Dulce este-n tinerețe, scumpă-i viața de flăcău —
Ca o pasăre prin crînguri să trăiești de capul tău ;
Noaptea unde te apucă, mîna căpătii să-ți pui ;
Nimeni grija să ți-o poarte, nici tu grija nimănui.
Fie-ți, însă, traiul ăsta, drag pe lume orișicît :
Vine-o vreme-n urmă totuși, cînd cu el ți s-a urît.
Cînd p-a vieții cale-ngustă, printre spini și stînci croită,
Simți nevoie tot mai mare de-o tovarășă iubită !...
Ce să-i faci ?... Așa-i — pesemne — scris în pravila
cerească...

Nu-i făcut pe lume omul, singur traiul să-și trăiască !
Astfel ajunsese-n urmă și Păcală !... Nicăirea
Nu putea sub soare, bietul, să-și găsească mulțumirea.
Iși ducea-ntr-un neastimpăr zilele, și-ntr-un oftat...
Ii venise, pasămite, și lui vremea de-nsurat !...
Să te-nsori ?... Din gură lesne-i vorba asta de grăit ;
Lucrul, însă, Doamne, greu e de adus la bun sfîrșit !

Dac-ai ști, — cînd vii, ca mire, de l-altar spre vatra ta,
Că-n locașu-ți, cu mireasa, fericirea va intra :
Ce-ai mai zice ? Dar se poate... (amăgiții nu sînt rari).
Să-ți aduci pe dracu-n casă, cu ospăț, cu lăutari ;
Și să nu-l poți da pe ușă, nici cu arhieriei, afară...
Cum să faci, ca după nuntă rău să n-ai de ce să-ți pară ?
Ești sărac și iei săracă ?... Amărit îți este traiul ;
Grijile se țin de tine, cum de oi se ține scaiul.
Iei bogată ?... Intri slugă... Foc ți-e prînzul, foc ți-e cina.
La căminul tău cînta-va... nu cocoșul, ci găina.
Iei urită ?... Ți-e urită !... Ia frumoasă, ca să-ți placă !
Dar atunci... plăcere oare numai ție o să-ți facă ?...
Le știa el astea, toate !... Însă : „Ce-o da Dumnezeu !...
Rău cu rău, zicea-ntru sine, dar mai rău e făr' de rău“.
Și colo, prin cîrnileagă, și-a văzut cu ochii visul ;
Își avea-ntr-un sat : soția, casa lui, cu tot dichisul.

★

★

★

Două-trei luni... vorba ceea : „Sita nouă-n cui se ține“.
Cu tovarășa-i, Păcală a trăit... nespus de bine !
Dar mai este-o zicătoare : „Boii se cunosc la jug...
Pe român, ce poate, nu-l știi, pîn' cu el nu intri-n plug“.
Tot așa, biet, și Păcală, numai după luni vro șase
Pricepu deplin viața cam cu cine și-o legase.
Soața lui, era se zice, întru toate... potrivită ;
Nici prea, prea, nici foarte, foarte ; nici frumoasă, nici
urită ;
Nici bogată, nici săracă, prea afară din măsură ;
Un cusur avea ea numai : că era... cam rea de gură...

Cînd se nimerea sărita să și-o piardă, mai ales...
Iar aceasta, din păcate se-ntîmpla... așa de des !...
Dimineața ! Ziua ! Seara !... Căci nimica nu-i plăcea
Să se facă-n casă altfel decît cum o zice ea...
Ce zicea din gură dînsa trebuia să fie sfînt,
Chiar dac-ar fi spus prostia cea mai mare pe pămînt !
Și era de-ajuns c-un pas, biet, din cuvîntu-i el să iasă :
Ca, de gura ei, să n-aibă toată ziua tihnă-n casă.
Începea din zorii zilei strigătele și ocară,
Și sfîrșea cu cicălitul, cînd pîca de somn doar, seara.

La-nceput zîmbea Păcală : „Las', cu timpul s-o-mblînzi !"
Aș !... Ea se făcea — smeoaică — mai cu draci din zi în zi !
„Hm !... Așa voiești s-o ducem veșnic, scumpa mea soție ?...
Liniște-n căsuța noastră niciodată n-o să fie ?"
(Astfel dînsul într-o noapte se gîndea, cu ochii-n grindă,
Neviind ca-n alte vremuri, somnul, genele să-i prindă.)
„Poale lungi și minte scurtă ! Vrei, în loc să-ți fiu bărbat,
Să-mi fii, tu, stăpînă mie !... Să mă porți ca pe-un argat ?
Bine !... Fii pe pace dară ! Pîn' acuma n-am fost bun...
Ai să vezi de-aci-nainte cum știu eu să mă supun !"
Și abia-nspre ziuă, bietul, ațipi cu vai cu chiu. —
Dar în faptul dimineții : — Hei !... Nu vezi că e tîrziu ?...
Mișcă-te ! 'ncepu deodată, iarăși, soața-i arțăgoasă.
El... căscă la dînsa ochii :

— Ce-i, puicuță dragălașă ?

— Prostule !... Mă iei la vale ?... Ah, că nu te ia vrun
drac !

Vreau să cos. N-am ace... Du-te, cumpără-mi din tîrg un ac !

Dar cînd vil, să bagi de seamă !... Pune-l unde-i ști mai bine !

Nu cumva să-l pierzi !

— Aș, dragă... N-avea grijă !... las' pe mine !

Și plecă la tîrg Păcală... Cînd se-ntoarse, pe-nserate :

— Ei ! îl întrebă femeea. Acul !... Unde e, bărbate ?

— De, nevastă, ca să nu-l pierd, — unde ciorile să-l țin ?

De la tîrg, pe drum înapoi, mai venea și-un car cu fîn !

Il pusei în car !... Și-acuma, la sosire-am răscolit

Fînul tot, cu mîna... Geaba ! Acul nu l-am mai găsit !

Auzind aceste vorbe, foc ea se făcu și pară.

— Vai ! se repezi cu gura. Trîntorule !... Pierde-vară !

Nici măcar de-atîta lucru nu fuși harnic să-ngrijești ?...

Cum ?... În fîn se pune acul ?...

— D-apoi... unde ?

— Tont ce ești !

Trebuia-n cămașe, uite, iced, să-l înfigi la piept...

Dare-ar dracii toți în tine... să te facă mai deștept !

— În cămașe ?... Bine, dragă ! — las' c-așa fac altă dată !...

Iart-acuma !

Aș !... Femeia : toată seara... bostăflată !

Iar în ziua următoare : — Hai ! răstită-i zice iară.

Este vremea plugăriei... Nu vezi toți din sat cum ară ?

Numai boulenii noștri rumegă nepuși la jug...

Plugul ni-e stricat. Mergi iute, la din tîrg un fier de plug !

Dar să nu-l pierzi și pe-acela, ca și acul ieri, creștine...

C-apoi... nu știu ce se-ntîmplă !

— Aș, se poate ? Vai de mine !...

Și plecă din nou Păcală... Iară cînd s-a-ntors acasă :

— Ei, venit-ai ?... Unde-i fierul ?... Pune-l ici, să-l văd,
pe masă.

— De, nevastă ! Nu-i nici fierul ! Să-l înfig la piept am
vrut,

Cum mi-ai zis... pîn-ce cămașa-mi, uite-o ! zdreanță s-a
făcut.

Crezi c-a stat înfipt o clipă ? Aș, cădea mereu la vale !...

Ce era să-i fac la urmă ? Il lăsaî acolo-n cale,

Și venii cu mîna goală.

— Vai trăsni-te-ar ! Ești în firi ?

I-auzi !... În cămașă, fierul ? !

— Da, femeie ! Ce te miri ?

Să-l înfig aci-n cămașe, nu mi-ai zis chiar tu ! La dracul !...

Ai uitat de ieri pîn' astăzi ?

— Acul, trîntorule, acul !...

Iară fierul... la spinare trebuia să-l fi adus,

Dac-aveai un pic de minte !... Adormi-te-ar Al de sus.

— La spinare ?... Bine, puico, mîine-așa voi face... lasă !

Și a două zi Păcală, c-un ogar veni acasă.

În spinare-l adusese. I-atîrna pe spate, mort.

— Na !... Abia mă știu... Puterea mi s-a dus, de cînd îl port.

— A ! femeia, cînd îl vede, iar pe el cu gura sare.

Ce-ai făcut ?... Innebunit-ai ?...

Iar Păcală : — La spinare !

La spinare, nevestico, — l-am luat, precum mi-ai spus !
Și povața ta-nțeleaptă, uite-n ce hal m-a adus !
Doar o rană mi-e spinarea !... Dacă nu-l strîngeam de gît,
Ca să-și dea pe loc suflarea : pace !... m-ar fi omorît !...
Dinsa tremura de ciudă : — Aoliô, ce nătărău !...
Piei din ochii mei, romîne !... Cînd te vîd, îmi vine rău !
Îmi păreai mai treaz la mînte, pîn-acum, și mai cu rost...
Dar de la o vreme... nu știu !... vîd că dai în gropi, de
prost !

Cum se poate-n lumea asta om cu cap așa năuc ?...
Of !... Mai bine... ia-mă, Doamne, decît tot așa s-o duc !
— Nu pricep, grăi Păcală, pentru ce te-ai supărat ;
Cînd eu am făcut, nevastă, chiar cum tu m-ai învățat.
— Eu te-am învățat vreodată, eu, asemenea prostii ?...
Ah ! te-ai îmbătat, pesemne ! Ce vorbești, tu nici nu știi !
Fierul zis-am la spinare să-l aduci, bre, nu-nțelegi ? !
Iar ogarul... cu o sfoară trebuia de gît să-l legi ;
Într-o mîină, de mîncare — pîine, sau vrun os — să iei
Și să-l chemi frumos, grăindu-i : „Cuțu, cuțu !... na-!
Grivei“ !

— Tii !... Așa e !... Vezi, păcate ?... Asta nu mi-a dat prin
mînte.

Bine că-mi spuseși, femeie ! las' c-așa fac de-azi-nainte !...
— Zău, să-ți bagi în cap, sărace, mințile, de-acu, mai bine.
Că de nu... te dau la naiba, mult eu n-o mai duc cu tine !

.

Ziua următoare însă, iată, intră o vecină
La nevasta lui Păcală și-i grăiește : — Soro, vină !

Vină pînă-n drum la poartă, repede, să-ți vezi bărbatul,
Cum de-a lui prostie rîde, de se prăpădește satul !
Ea la poart-atunci se duse tot fugind, — și ce să vadă ?
Îi venea — de supărare, de rușine-n drum să cadă !...
Soțul ei tîra de sfoară după sine, către casă,
De la tîrg, o jumătate de purcel ce cumpărase.
Și-aruncîndu-i bucățele dintr-o piine : „Vino, hei !
Îi zicea mereu din gură. Cuțu, cuțu ! Na, Grivei !
— Vai... nevasta iar, cu gura, de la poartă l-a luat.
Dar aceasta ce mai este ?

— Ce ?... Nu vezi ? Te-am ascultat !

L-am legat c-o sfoară, uite-l !

— Ei, acum... s-a hotărît !

Piei din ochii mei !... De tine, sînt sătulă pînă-n gît.
Nici să nu mai intri-n casă ! Să te duci unde și-a dus
Mutu' iapa... surdul roata !... Auzit-ai ce ți-am spus ?
Înțeles-ai ? om cu mintea zăpăcită și neroadă !...
Iar Păcală : — Vezi, nevastă ?... D-aia n-are ursul coadă !
Tu mă-nveți prostii și tot tu, cînd le fac, mă dojenești ?...
Cum mi-ai zis făcui, întocmai ! Pentru ce dar mă gonești ?
— Piei, zănaticule ! N-auzi ?... Să te vād în fața mea,
Cînd o face plopul pere, sau... cînd ceafa mi-oi vedea !
Piine, sare, pe un taler, de-azi-nainte eu cu tine
Să mănînc... ferit-a Sfîntul ! Moartă să mă vezi mai bine !

— Vasăzic-așa ți-e vorba, soțioara mea cea bună !
Zile fericite nu vrei să mai ducem împreună ?...
Bine, dragă !... Niciodată n-am călcat cuvîntul tău !...
Iacă, te ascult și-acuma : plec ! Rămîi cu Dumnezeu !

Sufletul deși mă doare !

— Drum bun ! Du-te și te-neacă,

Unde-i gîrla mai adîncă — de durere ca să-ți treacă !

Fă ce ți-o plăcea, bărbate — numai șterge-o și mă lasă !...

C-un neghiob ca tine nu vreau, nu vreau să mai țiiu de-azi
casă !

Și intrînd femeia-n tindă, îi trîntește ușa-n nas.

El ?... Atîta așteptase !... A plecat cu grabnic pas.

.

— Iată-mă scăpat !... De-acuma... certe-se cu cine-i
place !...

Ea trăgea tot cea, eu hăisa. Nu ne potriveam — și pace !...

XVIII. STRECHEA

Despărțit de-a sa nevastă ce-i făcea viață-amară,
Iată-l iarăși pe Păcală, singur, hoinărind prin țară
Și rîzîndu-și de-ale lumii neghiobii, azi într-un sat,
Mîine-ntr-altul, — ca-nainte, pîn' a nu se fi-nsurat.

.

Intr-o zi de primăvară, cum mergea spre-un sat la vale,
Stete-un pic să mai răsufle sub un paltin, lîngă cale,
Iar în fața lui, pe-o coastă, doi săteni porumb săpînd,
Povesteau, ca să le treacă vremea lungă mai curînd...

.

— Vai ! (spunea dintr-înșii unul). Mulți o pat cu-a lor
neveste !

Dar ca badea Stancu, altul, tras pe sfoară, nu mai este !

— Da ! (al doilea grăit-a). Ce om bun ! Să-l pui la rană !
Ce de treabă om e Stancu !... Iar nevasta-i... o vicleană !...

Cum se vede singurică — hai, să mai uităm amarul —
Pune-te pe trai, leîcuță, cu cumătru-său, morarul !
Pînă cînd i-aproape vremea ca bărbatu-său să vie...
E știut de toată lumea, frate !... Numai el n-o știe !

.

Auzind Păcal-acestea, de sub paltin s-a sculat :

— Hm, așa cu Stănculeasa ! Merse iute-apoi în sat.

— Badea Stancu... unde șade ?

— Uite, ici ! îi zise-o fată.

Și, ajuns în dreptul casei, a intrat pe poartă-ndată.

Stancu, om albit la plete, dar voinic la-nfățișare,

Își dregea-n ogradă plugul.

— Bună vremea, gospodare !

— Bună inima să-ți fie !... Ce dorești ?

— Păi... slujbă cat.

Și venii să-ntreb : la casă, n-ai nevoie de-un argat ?

— He, ba cum nu ? Vino-ncoace ! Cît îmi ceri pe-un an
simbrie ?

— Cum ?... Pe-un an doar vrei, jupine, învoiala să ne
fie ?...

Eu, la casa dumitale, nu cu anul m-oi băga :

Am să stau în slujbă, pînă... lupii-n vatră ți-or urla !

Cît despre simbrie... lasă !... Ne vom înțelege noi !...

Să mă vezi întii la lucru !... Și-o să-mi dai ce-i crede-apoi.

Aș avea... o rugă numai... Firea mea e cam ciudată !

Cînd și cînd, așa, m-apucă... strechea pașcă, dintr-o dată ;

Și la fugă peste cîmpuri simt nevoie-atunci s-o șterg,

Încotro mă-ndreaptă ochii !... Fug din răsputeri... alerg !

Vreme cam de-un ceas aproape ! Iar cînd isprăvit-am fuga,
Viu, muncesc din nou, cît zece !... Iată care deci mi-e ruga :
Să mă lași s-alerg în voie, cînd meteahna asta-mi vine...
Incolò... să nu ai teamă !

— Doar atîta-i tot ?... Prea bine !
Adă mîna ! zise omul. Iar în sine : „Tiii ! gîndea,
Ce mai chilipir de slugă !... Să-i plătesc doar cît oi vrea.
Și-are să-mi slujească, pînă... lupii-n vatră mi-or urla !
Niciodată, cum s-ar zice, de la mine n-o pleca !“

★

★ ★

Dimineața următoare, Stancu și al său argat
Au ieșit la cîmp cu plugul, s-apucară de arat.
Dar colo spre-amiazi, deodată, locului Păcală stete :
— Strechea, bade, simț că-mi vine. Eu o șterg !
— S-o ștergi, băiete !...
Ș-unde-o ia spre sat îndată !... Fuge, sufletul să-i iasă,
Zboară peste cîmp... de-a dreptul spre-a stăpînului său
casă !

Stănculeasa-n vremea asta, pe acasă, ce făcea ?
Cu cumătru-său morarul, fără grijă petrecea.
Dumneaei, femeie-n floare, 'nălțișoară, durdulie ;
Iar morarul... tot ca dînsa... om, să nu-l dai... pe o mie !
Dar privind pe geam afară, ea deodată-ngălbenește,
Parc-un șarpe-ar fi mușcat-o :

— Vai, cumetre ! Săi ! Grăbește !
— Ce-l, cumătră ?
— Uite-argatul, de la plug... îl vezi cum vine
Intr-un suflet către casă ? Te-o găsi aci la mine !...

Săi ! Ascunde-mi-te !

— Unde ?...

Ea, luîndu-l strîns de-o mînă,

După uşă-l duce fuga, la un poloboc cu lînă :

— Vîră-te sub lînă icedea... lute, pînă n-a sosit !

— Bun ! şi-n poloboc, morarul, jos sub lînă, s-a-ndosit.

Îns-abia el s-aşezase, numai iacă şi Păcală,

Dă pe uşă buzna-n casă, gîfiînd de oboseală...

— Ce-i, argate ?...

— De !... Păcate !...

— N-auzi, mă ?... Vorbește ! Ce-i ?

— Cic-a dat prin turme-o boală... Mor cu droaia oi și
miei...

Și-a venit de sus poruncă : cine are-n casă lînă
Repede s-o opărească !... Altfel... e bucluc, stăpînă !

— Lîna ? Să și-o opărească ? Doamne ! Da' de ce ?...

— Eu știu ?

Pentru molimă pesemne, să se ducă pe pustiu !...

Deci de la arat acasă badea Stancu m-a trimis,

S-opăresc îndată lîna cea din poloboc !

— Ce-ai zis ?...

A !... (de spaimă și de ciudă, Stănculeasa tremura).

Pentru-atîta doar venit-ai ? Mergi napoi la slujba ta !

Las'că opăresc eu lîna !

— Aș ! Se poate ?... Nu-ndrăznesc !

De la Stancu am poruncă însumi eu s-o opăresc !

Răspunzînd așa, Păcală, repede la vatră sare...

Ia de lîngă foc o oală ce fierbea în clocot mare...

Și-a turnat-o peste lînă.

.

— Aoleo ! Din poloboc

S-auzi atunci un zbierăt, ca de om căzut în foc.

Și morarul, de sub lînă... fișt pe ușă-ntr-o clipită !...

Biata lelea Stănculeasa a rămas încremenită...

— Ei, așa-i, așa-i, stăpînă ?... Uite, dac-am opărit-o,

Boala dracului, din lînă, vezi ce repede-a tulit-o ?

Și cu-acestea, hai, Păcală, înapoi la plug se duse...
Dar stăpînului, de cele ce-a văzut, nimic nu-i spuse.

Dimineăț-a doua, Stancu iese iarăși, pe răcoare,
La arat cu sluga-i... Și-ară, pîn' i-amiazi, într-o-ntinsoare.
La amiază, pe Păcală strechea iar l-a apucat,
Ca și ieri!... Și haide, ia-o la picior din nou, spre sat!
Pe acasă-n astă vreme, Stănculeasa, ce făcea?...
Puișoru-i, bată-l vina, iar venise pe la ea!...
Iar cu el stătea de vorbă!... Dar, privind pe geam,
deodată

Ea sări din loc, sărmana, ca de-un șarpe iar mușcată:
— Valeu!... Nici azi n-avem parte?...

— Ce-i, cumătră?

— Uite-argatul.

Cum aleargă-ncoace iarăși, alerga-l-ar necuratul!...
Să te-ascunzi din nou, cumetre!

— Unde?... Unde?... el întreabă...

— Ici sub vatră! (ea-i răspunde). În firidă, jos! De
grabă!

— N-are să mă vază oare?

— Haide!... Nu-i timp de gîndit!

Și-n firidă jos, morarul, sub un țol s-a ghemuit.
Ci abia el se-ascunsese, iacă și Păcală-n casă!...

— Iar vii?

— Păi!...

— La ce vii? Spune!

— De, cinstită jupîneasă,

Uite, vezi în colț grămada cea de pari?... Sint de furat.
Cu stăpînul meu, aseară, din pădure i-am tăiat.
Și pădurea-i boierească!... Pădurarul o să vie,
O să cate... și de-i află: bine n-are să ne fie!
Deci stăpînu-meu acasă m-a trimes, ca să-i ascund;
În firidă ici sub vatră zisu-mi-a să-i vîr, la fund!
— În firidă? Vai de mine!... Cum? (femeea s-a răstit,
Înroșindu-se ca focul la obraji). Ai nebunit?...
O să-i afle, măi, acolo — bată-i Dumnezeu de pari! —
Podul casei nu e mare?... Nu-i mai bine-n pod să-i
cari?

— Aș!... se rățoi Păcală. Nu, cinstită jupîneasă!
Nu mi-a zis în pod stăpînul să-i ascund, ci-aici în casă.
Las' că știu ce fac eu doară, n-avea grijă dumneata!...
Și cărînd în brațe parii, dă-i!... începe-a-i îndesa.
Și-i îndeasă cu putere, în firidă toți de-a rîndul,
Pe morar, cu ei, ba-n coaste, ba-n deșerturi împungîndu-l.
Hai apoi la plug iar, fuga!... pe arat se așternu,
Făr-a pomeni lui Stancu despre cele ce văzu.
„Of“ de colo din firidă „vai“ se văita morarul,
După ce plecă Păcală: — M-a nenorocit, tilharul!
Știi cum da cu parii-n mine?... ca-ntr-un bolovan de
piatră!

Și de-abia putu să-l scoată, Stănculeasa, de sub vatră.
— Ieri mă opări... iar astăzi mă-nțepă... de nu văd bine!
Una să mai pat d-alde-astea și... s-a isprăvit cu mine!...
Pe aici, vro zi sau două, — nu mai m-aștepta deci, dragă.
Mîine ies la cîmp cu plugul... de arat am ziua-ntreagă.
Vino dumneata la mine, acolo pe cîmp, de poți.
— Bun, răspunse Stănculeasa. Of! Să-l bată sfinții toți!

Cum te pisăgi, spurcatul !... Iartă, iartă, scumpul meu !...
Mîine, să m-aștepți de-amiază ! Viu pe cîmp la tine, eu !...
Viu — și nu cu mîna goală, sufletele, fii pe pace !
Îți aduc și de-ale gurii, ce-i mai bun, ce știu că-ți place :
Pui prăjit, plăcinte calde ! ' Și vin vechi ți-aduc, din
bute !...

Să mănînci, să bei cu poftă, să mi te-ntremezi mai iute...
Dar pe cîmp vor fi și alții... De la crucea de sub nuc,
Spune-mi, ca s-ajung la tine, ce cărare să apuci ?

— Cată tot spre deal, cumătră ; ș-unde vei zări, sub vii,
Bou bălțat la plug că trage : într-acolo drept să ții.
Bou bălțat în satul nostru altul nu-i decît al meu !
Astfel cuvîntînd morarul, pleacă spre căminul său.
Stănculeasa, pîn-la poartă, după el cu drag se ține...
— Mîine deci, pe cîmp, cumetre !...

— Da... să ne vedem cu bine !...

XIX. PRINZUL

Dimineața următoare, alba nu intrase-n sat,
Stancu, hai la cîmp, cu sluga... s-așternu din nou pe-arat.
Iar nevastă-sa la vatra-i, singură cînd a rămas,
Prinse iute din ogradă cocoșelul cel mai gras ;
Și făcu niște friptură... s-o mănînci... pe neflămînd !
Mai făcu niște plăcinte !... buzele să-ți lingi mîncînd.
Scoase-apoi spre-amiazi, din bute, și vin vechi într-un
ulcior

Și porni să ospăteze pe iubitul ei odor.
Cînd ajunse-n dreptul crucii, stete-un pic și s-a uitat
Peste cîmp la deal, să vadă ; încotro-i vrun bou bălțat ?...
Dar Păcală, de departe, de pe coastă, o zărește ;
Și ghicind pe cine cată : „Ho !“ plăvanilor, grăiește...
Badea Stancu nu-nțelege : — Pentru ce-i oprești, romine ?
— Ian te uită la Joianu, vezi umflat ce e, stăpîne ?...
Cu trifoi azi, de pe luncă, să se-ndoape-l puse dracul !
Vreau să-l leg de-a curmezișul, pîn-a nu plesni, săracul !

Scoate-ți briul, iute !... Dă-mi-l !

— Ce ?... Glumești ?

— Ferit-a Sfântul !...

Hai... căci altfel crapă boul ! Nu-ți mai ari cu el pă-
mîntul !

Adă, bade, briu-ncoace !...

Omul... ce era să facă ?...

— De ! Mai știi ?... își scoase briul de la mijloc :

Na-ți-l, iacă !

Și luînd Păcală briul, pe Joianu l-a legat —

Astfel că, din depărtare, semăna... a bou bălțat.

Stănculeasa, tot plimbîndu-și ochii peste cîmpu-ntins,

În sfîrșit zărește boul cel cu briu albastru-ncins :

— Iată-l pe bălțat... acolo ! zise mulțumită-n gînd.

Și-ntr-acolo drept pășește, să ajungă mai curînd.

Dar în loc să-și vaz-odorul : dup-o dîlmă, dă deodată

Peste soț și peste slugă. — Valeu !... ce făcui ?... sînt
beată ?...

Incotro s-o șterg mai iute ?...

Aș ! era tîrziu acum.

Ajunsesse prea aproape, nu putea cîrmi din drum.

Omu-n fața lui văzînd-o, și-a făcut o cruce mare :

— Tu aicea, măi femeie ?... Ce vînt mi te-aduse oare ?

S-a-ntîmplat ceva pe-acasă ?

— Nu, bărbate ! zise ea,

Zimbitoare, arătîndu-i cele ce-n ștergar avea.

Ți-am adus de prînz doar, uite !

Stancu, bietul, cînd zări

Pui prăjit, plăcinte calde... și mai tare se-ncruci :

— Til !... Da ce-ți veni azi, soro, prînz ca ăsta să-mi gă-
tești

Și cu el, atîta cale, singură să ostenești ?...

Ea-și coboară-n jos privirea : — Păi... de-acasă tu plecași

Nemîncat azi ; — și merinde, mai nimica nu-ți luași...

Se putea să am odihnă ?... Deci pe lucru mă pusei...

Și făcîndu-ți astea-n pripă... iată-mă... ți le-adusei...

Stancu o cuprinde-n brațe și-o sărută lung : — Vai,
dragă !...

Cît de bună ești la suflet ! Prețuiești o lume-ntreagă !...

Spre Păcală-apoi se-ntoarce : — Lasă boii slobozi, frate !

Vino și tu ici la umbră, să ne-așternem pe mîncate !...

— Iacă viu !... Și stînd pe iarbă sub un plop... încep să
care

Din friptură, din plăcinte, amîndoi cu poftă mare.

Iar în vremea asta lelea Stănculeasa... ce făcea ?...

Lîngă ei șezînd pe iarbă, la odoru-i se gîndea :

— Unde-o fi el, sărăcuțul ? M-o fi așteptînd lihnit...

Dar degeaba !... prînzul nu e pentru cine s-a gătit.

Pentru el făcui plăcinte... pușor în unt scăldat...

Cînd colo... le papă, cine ?... Sluga !... Tontul de bărbat !...

Li-e de nas un prînz ca ăsta ?... Of !... înțepeni-le-ar gura !

Și le-ar sta-n gîtlej, să steie : și plăcinte, și friptura !

Aruncîndu-și ochii însă peste cîmp, ea tresări ;

Căci — pe-o dilmă, nu departe — bădișoru' și-l zări...

Ca pe foc stătea, vîzîndu-l... Dar, — șireată, — s-a uitat,

S-a făcut că nu-l cunoaște, și pe soțu-i l-a-ntrebat :

— Stancule, ia uite : cine ară mai la deal, colea,
Pe ridicătura ceea ?

— Ce, nu vezi, drăguța mea ?

E cumătru ! zise omul.

— A !... Cumătru' ?... Da... așa e !...
Nu-i văzusem bine fața... E cumătrul Niculae !
Tii ! Știi ce atunci ?... Plăcinte, uite, v-au rămas destule...
Astea oare, n-ar fi bine lui să i le duc ?...

— Ba du-le...

Lingă-și și el degetele... (Stancu mulțumit grăi) :
Sau... de ce să mergi cu ele tu, când sluga este-aci ?...
Ia-le și le du, argate, fuga !...

Ea ar fi voit

Singură să i le ducă pușorului iubit.

Însă, n-avu ce să facă !

Iar Păcală ia ștergarul

Cu plăcintele... și pleacă încotro ara morarul.

Dar în loc de-a i le duce lui, precum avea poruncă,
Ce-i dă-n minte ? Una icea, alta colo... el le-aruncă,
Pin' le-a semănat, prin iarbă, toate !... Iară când sosește
La morar, cu mîna goală : — Bădișorule,-i grăiește,
M-a trimes a mea stăpînă, ca să spun că Stancu știe,
Știe tot !... Și-aici îndată cu toporul o să vie,
Să te taie-n bucățele ! Bagă dar de seamă bine :
Nu sta, de ți-e dragă lumea ! S-o tulești cînd vezi că
vine !

.....
Și-ndărăt apoi se-ntoarce, tot într-o alergătură.

— Ei, le-ai dus ?... Cumătrul... ce-a zis ! ?

— De, plăcintele-i plăcură !...

Dar... e necăjit amarnic. Plugul i s-a deschiat !
Dete să și-l dreagă singur. Însă... geaba s-a-ncercat.
N-are nici topor, creștinul... Îți așteaptă ajutorul.
Să te duci, te roagă, iute, pîn-acolo cu toporul.
Stancu, auzind acestea, ia toporul și se duce...
Iar cumătrul, cînd îl vede : — Aoleu ! — își face cruce.
Vasăzică, n-a fost glumă ceea ce mi-a spus argatul ;
Iacă vine, cu toporul, Stancu !... Vine, zău, turbatul !...
Și-unde mi-o tuli, morarul, către sat în jos... ca vîntul !...
De părea că nici n-atinge cu picioarele pămîntul...
Stancu stă-n loc : — Ce să fie ? zice-n gîndul său, mirat...
Și, cu ochii urmărindu-l : — Hei ! s-așterne pe strigat.
Stai, cîmetre Niculae !... Unde fugi așa cu zorul ?...
Vino-ncoa, să dregem plugul ! Uite, ți-am adus toporul !
Aș !... În loc să stea morarul, — strigătu-i cînd auzi,
Începu s-o ia la fugă, bietul, parcă și mai și !...

Deci, văzînd așa românul, ce să-i facă ? l-a lăsat ;
Și s-a-ntors-napoi din cale, să se-apuce de arat.
Dar în drumul său, prin iarbă, numai iată că zărește
O plăcintă !... alta !... alta ! „Tii... în sine se gîndește :
Le-a pierdut — se vede-argatul... Bate-l-ar de păcătos !“
Apoi prinde, cîte una, să le-adune de pe jos...
Stănculeasa : — Măi, ia uite ! (lui Păcală i-a grăit),
Vezi cum se tot pleacă Stancu ?... Oare... ce va fi găsit ?
Iar Păcală : — Hei, stăpînă (a răspuns de lingă boi),
Cînd ai ști, de ce se pleacă !... Tot adună la pietroi,
Ca să-ți deie-n cap, cînd vine... C-a aflat ce poamă ești !
Știe cum, pe-acasă-n taină, cu morarul te iubești !...

Auzind aceste vorbe Stănculeasa: — Aoleu !
Prinse-a tremura ca varga... Sărăcuț de capul meu !...
Apoi hai spre sat și dînsa ! dă-i la fugă iepurească !
De-ai fi zis că turci pe urma-i s-au luat, s-o prăpădească !
Stancu, ajungînd la slugă : — Ei, drăcia dracului !...
Ce-i, de-mi fuge și nevasta către casă ?... Știi să-mi spui ?
— De ! (grăi Păcală). Fuge, căci... vă arde casa, bade !
Doar acum ne-a spus vecinul, care mai la vale șade.
— Casa noastră ? Și ca glonțul, cînd din pușcă vînt i-ai
dat :
Hai și Stancu, fuga,-ndată, după soața-i, către sat !

Ea văzînd că-i urmărită: „Patruzeci de sfinți !... gîndește, Ajutați-mi !...” și la fugă și mai repede-o tulește.

Aș ! un pas din ai lui Stancu face... de-ai femeii... trei !

Se scurta, văzînd cu ochii depărtarea dintre ei.

— Ce să mai alerg degeaba ? zice ea la urmă-n sine.

Tot o să m-ajungă ! Iată-l !... Să-l aștept aci mai bine.

Și cînd se afla bărbatul la un pas de ea, nevasta

li căzu-n genunchi, smerită : — Iartă-mă de data asta !...

Iartă-mă, că n-oi mai face, cîte zile voi avea !...

Stancu... se uita la dînsa... și nimic nu pricepea.

— Cum ? Ce-ai zis ?... Mai spune-odată !

— Știu, femeia-i da-nainte.

Știu c-aflat-ai totul !... Însă iartă-mă ! Voi fi cuminte !

Dragoste ca pîn-acilea, cu cumătru-meu morarul,

N-oi mai face niciodată ! El e vinovat, tîlharul !

El tot vine pe la mine, de cu zori, cum pleci de-acasă ;

Și să mai îmi văz de treburi, pînă seara, nu mă lasă !

.

Stancu, care pentru soața-i mîna și-ar fi pus-o-n foc,
Auzînd aceste vorbe împletit rămase-n loc.

Iar la urmă : — Vai, femeie !... vasăzică-așa-mi făceai ?

Cînd plecam eu de la vatra-mi, de drăcii tu te țineai ?...

— Fii îndurător, bărbate !... Nu mai fac !... Pe legea mea !...

De voi mai călca vreodată strîmb, atunci... să-mi faci

ce-i vrea !

— Piei din ochi-mi, ticăloaso !... Fugi ! Să te mai văd
mi-e silă !

Ș-ar cădea să n-am de tine, ca de-un șarpe, nici o milă !

Să te calc ați-n picioare !...

— El e, nu-s eu vinovată...
— El ! Tu nu ? Ha-ha ! N-ai teamă d-ăl de sus c-o să te
bată ?

Scoală, fugi !... Iți iert greșala, astădată !... Dar de-acum,
Doar un pas greșit, femeie, de-i mai face, te sugrum !...

.

Și ștergîndu-și fruntea omul, și scoțînd un lung oftat :
Înspre plug-napoi, sărmanul, pașii grei și i-a-ndreptat.
Cine-a spus că-i arde casa ?... Mofturi !... casa nu-i ardea ;
Dar ca focul lui din suflet, foc mai mare se putea ?

XX. OTRAVA

Stănculeasa, mulțumită c-a scăpat cu-atîta doară,
Sare-n sus, își face cruce... și spre sat din nou coboară...
Dar sosind la gîrlă colo, unde-i nalt și des tufarul,
În desiș pe cine vede ? Pe cumătru-său, morarul.
Acolò din fugă, bietul, se opri se gîfîind...
Iată-i unul lîngă altul... Oare ce și-or fi spuind ?
El i-a spus... cum sta, cu prînzul așteptînd-o ars de dor ;
Cum cînd l-a zărit pe Stancu, a luat-o la picior !
Iar ea... cum s-a dus cu prînzul drept la Stancu, făr' să
vrea !
Cum era pe-aci, cu pietre, dînsu-n cap și ei să-i dea.

Apoi zise : — Of ! și-acestea, toate-argatul le-a urzit !
Cît mai calcă iarbă verde el și soțu-mi... s-a sfîrșit !
D-astea noi mereu păți-vom !... Viața o să ne-o urîm !...
Deci... ascultă-mă, cumetre !... Știi ce ? Hai să-i omorîm !
— Da ! (răspunse el). Așa e ! Alt chip nu e, zău, de-acum

Ca să mai trăim în tihnă !... Hai să-i omorîm ! Dar... cum ?
— Cum ?... Prea lesne ! Adă-mi mîine, de la tîrg, otravă tare

Iar la masa cea de seară eu le-oj pune-o-ntr-o mîncare...
Și... e gata socoteala !... Au s-adoarmă pe vecie !...

— Ei, și-n urmă ?... Dimineată ?... Bănuială n-o să fie ?...

— Bănuială ?... Aș !... Aseară, s-au întors din cîmp tru-diți...

S-au culcat...și-n zori de ziuă... i-am găsit înțepeniți !...

Las' că mă pricep eu doară !... Haide, fii om de ispravă !

— Bun ! ne-am înțeles, cumătră... Mîine vei avea otravă !

Dar pe cînd vorbeau cam astfel dînșii, colo, pe furis,

Ce să vezi ?... Păcală-al naibii... i-auzi din tufăriș.

(Chiar venise-atunci, cu boii, jos, la rîu, la adăpat),

Și i-a povestit pe urmă și lui Stancu ce-a aflat.

Stancu nu vroia să creadă ! — Soața mea ? otrăvitoare ? !

Fugi de-acolo, măi creștine ! Este cu puțință oare ?...

— Mai mă-ntrebi de-i cu puțință, bade Stancu ? Și te miri ?

Ha-ha-ha !... Păi, naiba doară... nu zidește mănăstiri !...

Ce nu poate o femeie, draci în cap cînd i-au intrat ?...

.

Omului la cap îndată sîngele i s-a urcat :

— Ah, șerpoaica !... Stăi, atuncea, s-o omor mai bine eu !

— Ba te-astîmpără, stăpîne ! c-o să-ți pară-n urmă rău.

Decît s-o omori, mai bine s-o abați din calea rea !...

Ce zici !... Vrei să-i scoatem dracii ?...

— Hei... ba bine că n-aș vrea !

Dară... cum să-i scoatem oare ?

— Las'că știu eu meșteșugul !

Mîine toată dimineața să lăsăm să șează plugul.

Eu la tîrg mă duc devreme — îmbrăcat ca negustor —

Mi-oi striga pe uliți marfa, ca oricare vînzător —

Și otravă-n tîrg, morarul, de la mine cumpăra-va !

Nu ne va durea nici capul !... Iară după ce-am cinat,

Mai te-nvăț eu ce să facem... Pîn-atuncea... fii bărbat :

Fă-te că nimica nu știi ! Focu' nu ți-l arăta !...

Imi făgăduiești, pe cinste, c-o să faci întocmai ?...

— Da !

★

★

★

Dimineața, pe cînd alții își vedeau de munca lor,

Așternut la drum morarul înspre tîrg pășea cu zor.

Și cum intră-n tîrg, deodată, hop, în fața lui răsare

Un jupîn, cu felurite mărunțișuri de vînzare.

— Mai încet (striga jupînul, de te asurzea strigînd)

Nu dați, oameni buni, năvală... că la toți am să vă vînd !

Am năframe și panglici,

Pentru fete tinerele !

Pentru babe am aici

Ne-ntrecute rumenele !

Ia priviți, și curse bune,

Precum nu se mai găsesc ;

Și otrăvuri de minune

Pentru neamul șoricesc !

Auzind așa morarul, la deoparte pe jupîn :

— Ian ascultă !... Vreo otravă... știi... ceva mai tăricică...
N-ai cumva ?...

— Ba cum nu ! Uite ! Asta ici, o vezi, bădică ?
Și pe dumneata te-omoară, dacă vrei... și dobitoace
Chiar mai mari !... Iți cer, pe toată, doar un leu !

— Bun !... Ad-o-ncoace !

Iacă leul... Și cu-acestea îndărăt moraru-apucă
Înspre sat... otrava, grabnic, Stănculesei să i-o ducă.

Stănculeasa, către seară : „Doamne-ajută !...”-n gînd își
zise,

Și găti colea o ciorbă ! cum de mult nu mai gătise !
Puse-apoi otravă-ntr-însa. Și cînd soarele-a sfințit,
Pe bărbat, pe slugă-n casă la mîncare i-a poftit.
Ei la masă, fără grijă, amîndoi s-au așezat ;
Și-au cărat virtos din ciorbă, pînă cînd s-au săturat.
Dar Păcală-odată-ncepe : — Vai... stăpîne, nu mi-e
bine !...

M-arde nu știi ce-năuntru !

Stancu : — Valeu ! Și pe mine !

Ce-o fi asta, măi femeie ?

— Fleacuri !... Ce vroiți să fie ?...

(Le răspunde Stănculeasa). Ați mîncat cu lăcomie...

Și v-au apucat cîrceii !... Are să vă treacă-ndată !...

Iar în sine : — Las'că-i bine !... Șoricioaica-i minunată !

— Valeu ! geme iar Păcală, din tot pieptul. Ajutor !

Stancu... și mai cu durere : — Aoleo !... Săriți că mor !...

Și-n picioare de la masă, ridicîndu-se greoi,

S-au împiedicat și... iată-i la pămînt, pe amîndoi.

Scot un jalnic vaiet încă, jos sub masă răsturnați...
Ca pământul, dup-aceea, muți rămîn și nemișcați.
Stănculeasa, cum îi vede, lîngă ei încet pășește ;
Îi ascultă, de mai suflă... mi-i întoarce, mi-i sucește...
Se ridică dreaptă-n urmă : „Nu mai suflă ! Am scăpat !...”
Și-i lovește cu piciorul : — Na-vă !... Bine c-ați crăpat !...
Iese-apoi pe ușă-afară.

Se-nnoptase... Doar văpaia

Cîtorva tăciuni din vatră lumina puțin odaia.

— Bade Stancule !... (Păcală glăsui, cînd a văzut
C-au rămas doar ei în casă). Ce zici, spune ?... Ți-a plă-
cut ?...

Dar să vezi de-acuma-ncolo !... Stăi ! Să nu te miști
cumva !

— Doamne ! Doamne ! Dă-mi putere ! bietul Stancu se
ruga.

N-au sfîrșit ei bine vorba, ușa se deschise iar,

Și intrară : Stănculeasa, însoțită de morar.

Stancu... ar fi vrut să-i taie în bucăți, cînd îi zări...

Dar pe inimă călcîndu-și, stete, nici nu mai clipi !

.

— Iată-i (începu femeia). Poți să tragi de-acum cu tunul
La urechea lor, cumetre ! Nu se va mișca niciunul !
Cearcă-i, dacă vrei !...

Morarul... s-a plecat, i-a zgîlțit...

— Da, cumătră !... Pace bună... Zău, pe veci au adormit !

— Șezi la noi deci, fără teamă ! zise ea. Și strînse-n fugă
Tot ce-a fost rămas pe masă de la soț și de la slugă.

A cărat apoi bucate, altele, de lingă foc,
Și rachiu și vin din ladă, două sticle mari : — Noroc !
Lumea e de-acum a noastră ! Hai, să ospătăm, iubite !
Astea nu sînt cu otravă !... Pentru tine sînt gătite !...
— Să-mi trăiești ani mulți, cumătro !... Să uităm de-amă-
răciune !

Cele rele să se spele, cele bune să s-adune !...
Și la masă-mbelșugată față-n față s-așezară,
Fără teamă de nimica... Și băură și mîncară...
Și mîncară și băură... pînă s-au cam cherchelit...
Iar cumătru-atunci se scoală : — Ah, cît sînt de fericit !
Dar aci-i cam întuneric, mîndro ! Nu-ți vād fața plină !
Vino, vino de la masă mai spre vatră, la lumină !
— Bine, pușor de aur ! Haide, haidem, unde-ți place !...
Unde nu m-aș duce oare, pentru tine... ce n-aș face ?
Iată-mi-i pe colțul vetrii, — el ținînd-o de mijloc,
Ea de după cap ținîndu-l ! Cîntă amîndoi cu foc :

*Bărbățele, — ieri turbat,
Doar că nu ne-ai sfișiat !
Iar acuma ? Ce tihnit
Stai sub masă jos lungit !
Ce-ai pățit ?*

*Dragă bărbățel, poftim,
Nu vezi cum ne drăgostim ?
Cu toporul cum nu sai.
Bucățele să ne tai ?
Vino, hai !*

*Hei, bărbate voinicos,
Ai sări tu bucuros!
Ne-ai tăia tu, măi creștine,
Ci, ți-am așternut noi bine,
Vai de tine!*

*Și-acum, i-ha!... Ce ne pasă?
Noi sîntem stăpîni în casă!
D-azi, mereu tu vei dormi,
Noi mereu ne vom iubi...
I-ha! Iii!...*

Dar pe cînd așa ei, colo, chiuiau mai cu-nfocare:
Numai ce să vezi? Păcală, de-unde sta lungit... răsare...
Strigă: — Săi, stăpîne! N-auzi, cum îți urlă lupii-n
vatră!

Ea și el atunci... rămas-au muți, ca niște stîlpi de piatră.
Iară Stancu se răpede ia morar: — Ha, blestemat!
Ș-unde-ncepe, c-o măciucă, să mi-l arză peste spate!...
— Vai! Vai! ce faci, bade Stancu?... Stăi! (morarul se
ruga).

Stăi! Să nu mai dai! Ajunge!

— Ba mai na, cumetre... na!
Te mai ții după nevastă?! Mi-o mai scoți din minți? Și
dăi!

De-a scăpat abia, sărmanul, cu spinarea vînatăi...
Și bătaia-i prinse bine!... Cîte zile-a mai trăit,
De cumătră-sa, pe urmă, dor lui nu i-a mai venit.

D-apoi dînsa, păruială ce-a mîncat... Hristoase sfînte !...
Și pe lumea cealaltă cred c-o să-și aducă aminte...
Dar îi fu și ei spre bine. Gărgăunii i-au trecut.
Soață bună dup-aceea și de treabă s-a făcut.

Iar Păcală zise gazdei : — Ei, stăpîne drag, de-acum,
Știi ce ?... Să rămîi cu bine... Eu te las... O iau la drum...

Stancu s-a uitat la dînsul : — Ce... Ai poftă de glumit ?
— Nici o glumă, bade Stancu. Slujba... mi-am îndeplinit.
— Vai de mine !... Cum se poate de-mplinit să pome-
nești ?...

Cînd abia-ncepuși doar anul ?

— Aș ! Te-nșeli !... Nu-ți amintești
Ce ți-am spus eu la tocmeală ?... Nu cu anul voi intra !
Am să stau în slujbă pînă... lupii-n vatră ți-or urla.
— He-he !... Bată-te norocul !... (Stancu, dumerit, grăi).
Rău îmi pare !... Dar cu sila nu voiesc a te opri...
Bani apoi luînd o mină : — Iată !... Ce ți se cuvine.
El vîrî-n șerpar arginții... și : — Să auzim de bine !

XXI. RĂMAȘAGURI C-UN BOIER

După luni de hoinăreală — iacătă-mi-l într-un sat,
La o curte boierească, slujitor din nou intrat.
Și-ntr-o zi de iarnă-acolo, fiind vorba printre-argați
Despre ăi cu mîna lungă : el sări-n sus : — Măi fătați !...
N-am pus mîna, pîn-acuma, nici pe-un ac străin, v-o jur :
Dar de-aș vrea, eu și cămașa de pe om aș ști s-o fur :
Fără să mă simtă omul... Ceilalți rîseră de el :
— O-lío-lío !... Cam prea te lauzi !... Las-o mai pe jos
nițel !...

— Nu mă credeți ? Fac prinsoare cu oricine !

— Da ? îi zise

Din pridvor atunci boierul, care toate le-auzise.
Fă prinsoare deci cu mine. Fură-mi, de-astăzi pîn' la anul,
Dacă poți, din jug anume, de la muncă, pe Bălanul...
Și de-mi faci isprava asta, boul scump al tău să fie !
Iar de nu... să-mi stai în slujbă, trei ani, fără de simbrie.

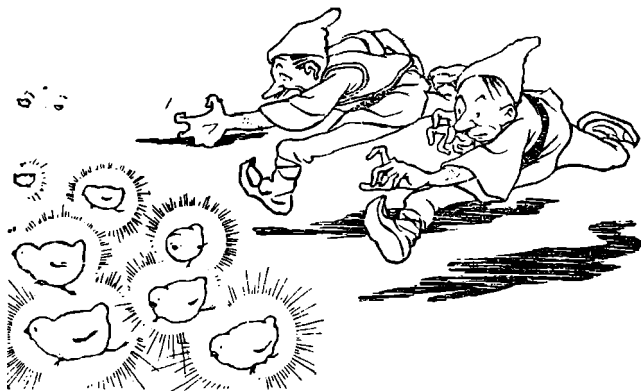
Ții prinsoarea ?

— Țiu, stăpîne, cum să n-o Țiu ? Hai, noroc !
Ce făcu apoi boierul ?... Doi argați a pus pe loc —
Doi, din cei mai vechi la curte : tot lîngă Bălan să șază
Și de dînsul, zi și noapte, ca de ochii lor să vază !
Iar Păcală ?... Toată iarna, de-alte treburi își vedea...
La prinsoarea cu stăpînu-i parcă nici nu se gîndea.

Dete Cel Sfînt, milostivul, după iarna urîcioasă,
Pe la noi din nou să vie primăvara mult frumoasă.
Ciocîrlîi cîntau prin aer, lăudînd pe Dumnezeu...
Iar pe cîmp, în jug, la pluguri, boii se-ncordau din greu.
Și ieșea pe cîmp — în faptul dimineții — și Bălan,
De trăgea la plug, alături cu tovarășu-i Joian...
Cînd văzu așa Păcală, se sculă odată-n zori,
Merse-n curte la o cloșcă, ce-și vedea de pușori.
Prinse pui, vro doisprezece. I-a muiat în clei topit.
Dup-aceea-n praf de aur lucitor i-a tăvălit...
Și-ntr-o mîneacă vîrîndu-i, haide, prin huceag, spre grind,
Unde se aflau Joianu' și Bălan la plug muncind.
Lasă-acolo pușorii peste arături s-alerge,
Fără să mi-l vadă vrîrul din argați... Apoi, o șterge !...
Și-ascunzîndu-se-n desime, se așază la pîndit...

Cei cu plugul, cînd ajuns-au lîngă pui, s-au încrucit.
— Tii !... Ai mai văzut minune ca aceasta, frățioare ?...
Pui de aur !... Ian privește ! Ce frumos lucesc la soare !...

Hai să-i prindem !

— Haide, frate ! Și lăsînd și plug și boi,
Alergară ca să prinză pui de aur, amîndoi.
Puișorii fug, să scape. Slugile... pe urma lor !...
Pînă ce-au ajuns cu goana, hăt, departe de ogor.
Lui Păcală-atunci de-un zîmbet fața i se luminează :
Iute din desiș el iese, lîngă boi se furișează.
Taie lui Bălan fuiorul de la coadă, și-l vîră
Lui Joian pe gît... doar vîrfu' să i se zăreasc-o țîră...
Cît ai bate-apoi în palme, pe Bălanu' mi-l dejugă ;
Și c-o nuielușe-l mină peste cîmp, tot într-o fugă...
Pînă pierе din vedere, colo-n păduricea deasă.

Slugile au prins din cîrdul cel de pui vreo cinci sau șase.
Cînd se-napoiară însă, ce să vază ?... Doar Joian
Mai era-njugat acolo... — Doamne !... Unde-o fi Bălan ?

— Parcă-l înghiți pământul !... L-am lăsat aci, la plug !... Cum pieri așa de iute ?... Cum putu pieri, din jug ?...

Dar deodată unul vede la Joian fuioru-n gură :

— Vai, mînca-l-ar să-l mănince fiarele de stîrpitură !
Iacă unde e Bălanul !

— Unde, frate ? Aiurezi ?

— L-a-nghițit Joianu' ! Uite ! Coadă-i stă-n gîtlej ! N-o
vezi ?

— Ii... așa, măi ! Zău așa e !... I se vede vîrfu-afară !...
Și lăsînd acolo plugul, fuga la conac plecară...

Spuseră-ngroziți minunea ce-au văzut că s-a-ntîmplat :

Cum Bălanul nu-i ca-n palmă, că Joianu' l-a mîncat !...

Cînd îi auzi boierul, a-nțelea îndată ce-i :

— Ați înnebunit ?... le zise, repezindu-se la ei.

Tonților !... Așa prăpăstii cum puteți să-mi spuneți oare ?

Bou pe alt bou să mănince, s-a mai pomenit sub soare ?...

Aș !... Vi-l șterse pe Bălanu' hoțomanul de Păcală !...

D-aia, trîntorilor, d-aia vi l-am dat în socoteală ?...

Hai, că nu știu ce se-ntîmplă !... Să pieriți din fața mea !

.

Iar Păcală ? Stînd pe-aproape, într-un colț : de ris murea !

★

★

★

La amiazi, el sta-n portiță. — Ei ! boierul păgubaș
li grăi de la fereastră : Pe Bălanu' mi-l luași.

Dar să-mi furi din grajd acumia calul meu frumos, de șa,
Pe neprețuitul Murgu, care are-n frunte-o stea.

Vreme pentru-această treabă încă-ți dau un sfert de an.
Și de-i face-o și pe aceasta, zău că ești un năzdrăvan !
Calul, mult mai scump ca boul, tot averea ta să fie !
Iar de nu : să-mi stai în slujbă trei ani fără de simbrie.
Ții prinsoarea ?

— Țiu, stăpîne, cum nu ! Am azi pe Bălan.
Vroi să fie-al meu și Murgu, peste un pătrar de an !
— Hm ! gîndea zîmbind boierul. Zău ? ! Așa vrei ? Bine,
bine.

M-ai rămas tu cu Bălanul ; dar cu Murgu, las' pe mine !...

Și sub pază-și puse calul, cum nu s-a mai pomenit !...
Doi străjeri stăteau la ușa grajdului, neconținut, —
Cu topoare grele-n mînă, gata-n creștet a lovi
Pe-orîșicine pe acolo să s-abată-ar îndrăzni,
Doar afară de boierul... Înăuntru, alt argat
Il ținea pe cal de coadă, ziua-noaptea, ne-ncetat ;
Iar un altul de căpăstru. Și-un al cincilea, mai mare,
Mai deștept... în șa pe Murgu, năprian, ședea călare.

.
Ei, Păcală, cu Bălanul îți făcuși tu ale tale !
Dar să te vedem, cu Murgu cum ai să o scoți la cale !...
Aș, el, nici nu se gîndește ! Tace, pînă una-altă —
Cum făcuse și cu boul — lasă lucrurile baltă.

Intr-o zi — sfîntise tocmai soarele strălucitor —
Și boierul sta de vorbă cu nevastă-sa-n pridvor ;
Cînd, deodată, iacă intră de pe drum o cerșetoare,
Gîrbovă, abia tîrîndu-și ostenitele-i picioare.
— Fiți, boierule, cucoană, milostivi c-o scăpătată !...
Ca să aibă-n ceruri milă, și de voi, Slăvitul Tată !...
Cît e soarele deasupra, tot mai umblu... nu mă las :
Dar îndată ce-asfințește, nu mai văd să fac un pas.
Dați-mi loc de mas pe-acilea, pîn' s-o lumina de zi !
— Bine, hai ! (boieru-i zice). Pin'la ziuă, dormi aci.
Bătătura-i largă, babo ! S-ar putea să nu-ți dăm loc ?
— Să vă deie Cel din ceruri, sănătate și noroc !

Și se duce, s-aciueză, baba, colo mai deoparte,
Pe niște ogrinji, de ușa Murgului cam nu departe.

Cînd și cînd din traistă scoate un ulcior cu băutură ;
Il ridică pe-ndelete, soarbe cîte-o înghițitură,
Apoi iar în traistă-l pune... Bieții păzitori, zărind
La măsca cum trage baba, se uitau din grajd cu jînd.
Iar cînd se-nnoptează bine, iese unul și-o întreabă :
— Ce tot sugi așa cu poftă din ulcioru-acela, babă ?...
— Ia, niște rachiu, băiete... Ce să fac, măicuță dragă ?
Tot cu supărări și-amaruri să mă lupt o viață-ntreagă ?
Mulțumiri să n-am nici una ?... Ah, știi ce rachiu ?... Te
unge

Cînd îl dai pe gît, nu alta !... Cît ai bea tot nu-ți ajunge !...
Asta singur doar, pe lume, de necazuri mai mă scapă !...

Bietej slugi atuncea... gura începu să-i lese apă :
— Nu ne dai un pic și nouă ?... Dă-ne, ca să ne-ndulcim
Și noi puțintel amarul... că destul ne chinuim,
Tot păzind haramu-acesta, zi și noapte, ceas cu ceas :
Nu cumva Păcală-al naibii să ni-l șteargă de sub nas...
— Cum să nu vă deie baba ?... Nu am bogății, vezi bine ;
Dar ce am, să-mpart cu alții, o plăcere-i pentru mine !
Dă-te mai încoa, băiete... Pe sfîrșite mi-e ulciorul !
Ci... mai am aicea unul, plin !... Poftim !... Alină-ți dorul...
Apoi dă și la tovarăși !...

Omul ia ulcioru-n mină,
Și spre buze ridicîndu-l, trage-i... ca de la fîntînă.
Hai cu el în grajd pe urmă, altuia i-l dă la gură ;
Iar acesta mai departe... pînă cînd toți cinci băură.
Însă, ce să vezi ?... minune !... Nu trecu, de cînd sorbîră,
Cît ai zice-un Tatăl nostru și cu toții adormiră !...

Unul sus în șa călare pe spinarea Murgului,
Altu-avînd căpăstru-n mînă, altul coada calului;
Doi, la ușă, cu topoare — cum erau ei rînduiți. —
Căci bătrîna... cine fuse?... Vro miloagă, socotiți?
Aș !... Păcală !... Iar rachiul, dres cu ierburi, din ajun:
Cum or bea din el străjerii, toți pe loc s-adoarmă tun !

Cînd îi vede-așa Păcală: hai !... cît ai clipi, dezbracă
Zdrențele de cerșetoare și la Murgu-n staul pleacă;
Taie, hîrșt ! căpăstru-n două, o bucată să-i rămînă
Murgului în cap, iar alta: păzitorului în mînă.
Tot asemenea și coada. Iar pe-argatu' cel călare,
Sus — cu șa cu tot — îl saltă de pe cal pe-o grindă mare,
Îl așaz-acolo bine — ca, trecîndu-i somnul greu,
Să se crează tot pe Murgu, stînd în șa, la locul său.
Apoi scoate calul, sare pe spinare-i frumușel —
Și stringîndu-l din călcîie, hai p-aci-ncolea cu el —
Se afundă-n umbra nopții. —

Pe la răsărit de soare,

Cînd în grajd boierul intră: mai să cază de-a-n picioare.
— Hei, dormire-ați... somnul cel lung ! Nu vedeți că

Murgul nu-i ?

Speriați, buimaci, străjerii sar, se-nhoalbă :

— Cum ? Ce spui ?

Apoi cel ce-avea în mînă din căpăstru o bucată,
Și cel ce ținea de coadă: dă-i, cît pot... smucesc odată...
Socotind că trag pe Murgul, vrînd să-l dea la apă-afară...
Dar pe spate, buf ! sărmanii, amîndoi se răsturnară ;

Incît... de pocele, țeasta, doar că nu li s-a sfărmat.
D-apoi celalalt, cu șaua sus pe grindă cocoțat!...
Hai să dea și el călcîie calului!... dar somnoros,
Cumpăna pierzîndu-și... dura! a căzut cu capu-n jos...
Și-atîrnat în scări rămase... Iară cei doi, cu topoare,
Puși la ușă... Sfinte Doamne, cît p-aci să se omoare!
Uluiți, crezînd că hoții au venit pe Murg să-l ia:
Unul altuia-nceput-au nebunește-n cap să-și dea.

.
— Tii!... (și-a zis în gînd boierul). Astea-s urme de-ale
lui!

Mi-o făcu din nou Păcală... bată-l Maica Domnului!...
Cum putu așa de strașnic pe tuscinci la gard să-i lege?
Și-acum nu știa : cu biciul să-i plesnească oare-n lege?...
Sau cu hohote să rîză de cumplita lor prostie?...

.
Iar Păcală?... Stînd pe-alături, hohotea... leșin să-i vie!

XXII. ALTE RĂMAȘAGURI

— Ei, boierule... Bălanul și cu Murgul sînt ai mei.
Hai să-ți fur acum inelul cel din deget, dacă vrei...
Și de-l fur în timp de-o lună, tot al meu pe veci să fie !...
Iar de nu : să stau în slujba-ți, trei ani, fără de simbrie.
Te mai prinzi ?... (grăi Păcală). Ori ți-ajunge, mi se pare.
— De ! (boierul îi răspunde). Hai, mai facem o-ncercare.
Și de-oi pierde tot eu, iarăși : lucrul nu-i curat, argate !
Am să jur atunci pe cruce, că tu ești... cu dracul frate !...
Iar în gîndu-i : Aș !... Pe Murgu, pe Bălan, mi i-a furat...
Căci pe amîndoi în grija slugilor eu i-am lăsat...
Sluga să-ți păzeasc-avutul ?... Zii argat... și taci din gură !
La inel... sînt eu de pază ! Nu am teamă că mi-l fură !
Și de-atunci inelul de-aur știți ce strașnic și-l păzea ?...
Cît e ziua, cît e noaptea, tot în deget îl ținea.
Iar Păcală ?... Slujba doară și-o făcea, pe lîngă casă ;
De prinsoarea cu inelul se părea că nici nu-i pasă...

Ci-ntr-o noapte, cînd la curte — mari și mici — dormeau
toți duși :

Numai, ce-i dă lui prin minte ? Sare iute din culcuș...
Merge drept la niște paie, — ce se-aflau sub un arțar,
Colo-n fundul bătăturii — și le-aprinde c-un amnar.
Strigă-apoi de-a lungul curții alergînd : — Săriți !... Foc !
Foc !

Auzindu-l slujitorii, în picioare-au fost pe loc.
Apă toți cărau în doniți și-o turnau peste văpaie...
Auzise și boierul strigătele, din odaie ;
Și sări din pat să meargă repede la stîns și el.
Își aduse-aminte însă, la plecare, de inel :
— Ia stăi ! se gîndi... Și-l scoase, îl dădu cucoanei. Ține !
Eu, pe-afară... cine știe ?... Tu, o să-l păzești mai bine...
Dar abia ieși stăpînul... svîc, Păcală — din pridvor,
Unde-ascuns la geam stătuse — intră-n casă binișor.
Lîngă pat se furișează, la cucoana, — și-i grăiește
(Ca și cînd ar fi boierul) : — Nu-i nimic !... Te liniștește !...
Focu-i stîns... Ia dă-mi inelul ! și-apoi dormi-nainte, dragă.
Cuconița somnoroasă, de-unde biata să-nțeleagă
Că acela ce-i vorbește nu-i boierul, ci e sluga ?...
— Na ! răspunse. Iar Păcală ?... Inhățînd inelul... fuga !...
A ieșit cu el pe ușă, făr' a mai grăi nimica...

.
Iată-n urmă și boierul : — Ei, ne-a fost degeaba frică.
Niște paie-ardeau, departe... și s-au stîns pe loc... Păcat
Numai pentru-atîta lucru, somnul că ni l-au stricat !
Unde mi-e inelul ?... Dă-mi-l... Ea se uită cu mirare :
— Ce inel să-ți dau, bărbate ? !...

— Mai mă-ntrebi ? !... Glumești, îmi pare...

Doar' inelul care-n mină ți-l pusei cînd am plecat !...

— Ești în minți ?... Mai adineaori, n-ai venit și ți l-am dat ?

Și cu el în mină, grabnic, n-ai ieșit pe ușă iară ?...

— Eu, nevastă ? Vai de mine !... Uite-acuma viu de-afară !

— Aș ! Se poate ? Fugi de-acolo, omule ! Doar nu-s năucă !
Sau... doar n-a venit, în lipsa-ți, lîngă patu-mi, vro
nălucă !...

Din pridvor atunci un rîset în odaie străbătu :

Rîsul lui Păcală, vesel.

— Tii !... destul !... Pricep acu' !...

I-auzi cine-a fost năluca !... Ce fel, scumpa mea ? Dormiși ?

Cît am stat pe-afară, ochii nu puteai să-i ții deschiși ?...

Vai, trăsni-l-ar de Păcală !... După ce m-a fript, mișelul,

Cu Bălanul și cu Murgu : na !... îmi șterse și inelul !...

★

★

★

1

Necăjit grozav, boierul s-a culcat... Ci, somn ori foc ?...

Pîn-aproape către ziuă n-a-nchis pleoapele de loc !

„Vai ce hoț !... Mămucă Doamne ! intru sine se gîndea.

A ! da-l prind eu în căpcană, lasă... dacă este-așa !...

Îl trimit — chiar mîine seară — pe-altă lume, ne-ntrebat !

Ce... de-oi curăța pămîntul de-un tîlhar, mi-o fi păcat ?“

Și a doua zi îl cheamă pe Păcală sus, la sine :

— Ei, al tău e și inelul... Să mi-l stăpînești cu bine !...

Dar învins, cu toate-acestea, nu mă dau ! Voiești tot eu,

Eu să fiu doar păgubașul ? Tu cîștigător mereu ?...

Să mai facem o prinsoare !... Fură-mi... colo mai pe seară...
De la arie din şură, azi : o mierţă de secară...
Şi-o să-ţi dau un pumn de galbeni; noi nouţi, de-i izbuti.
Iar de nu : trei ani de-a rîndul, fără plată-mi vei sluji.
Ce zici ?... Te mai prinzi, argate ?...

— Da, boierule, mă prind !

Vroi să văd şi gălbiorii ici lîngă inel lucind !

Apoi ce făcu boierul ? Cînd văzu că-i pe-nserate,
Slujitori a pus în şură, cinci, cu puştile-ncărcate.
Şi le-a zis : — Secara asta, ici în sac... voi o vedeţi ?...
Staţi pe-aci ascunşi... În grijă toată noaptea s-o aveţi...
Şi dac-o veni s-o fure hoţul de Păcală : foc !
Auzit-aţi ?... Impuşcaţi-l, să rămîie mort pe loc !
— Las' pe noi ! (au zis pîndarii). I-arătăm noi azi furat !

.
Noaptea-şi întinsese pînza-i de-ntuneric peste sat.
Păzitorii, prin unghere, stau cu cîte-o puşcă-n mînă,
Adăstîndu-l pe Păcală să le vie la-ndemîna.
Că-i coceau şi dinşii turta — cam de cînd i-a tras pe
sfoară,
Ştiţi, cu Murgu-n noaptea ceea ! — aşteptau prilejul doară !

.
Stau ce stau şi numai iacă, paşi aud prin bătătură...
Dup-aceea, văd că intră cineva tiptil în şură...
— Este el ! îşi zic. Şi-odată, trag toţi cinci într-însul :
Poooc !
— Valeu !... împuşcatul geme prăbuşindu-se pe loc...

— Gata !... Haidem ! zice-un paznic. Ies din şură-apoi
afară,
Spre conac o iau... Boierul i-aştepta-n pridvor, la scară.
— L-aţi răpus ?

— Răpus, cucoane !

— Bun !... De-acuma, somn uşor !

Şi se duc pîndarii, veseli, spre culcuşurile lor.

Iar boierul intră iute, ia din cas-o lumînare ;

Şi cu lumînarea-n mînă, hai, spre şură-n graba mare.

Dar ajuns la gura şurii, stă-n loc şi-ndărăt priveşte.

Ii părea, dinspre ogradă, cineva că-l urmăreşte...

Ba mai auzi şi-un strigăt : — Hei, stăpîne... bună seara !...

— Cine e ?... mirat întreabă.

— Eu, Păcală, cu secara !...

— Ce ?... Il auzea vorbindu-i... îl zărea, cu sacu-n spate...

Totuşi nu-i venea să creadă. Alei ! Tu eşti, mă argate ?

Dar atunci, în şură oare... colo... neagra matahală

La pămînt lungită, cine-i ?...

— De ! Ştiu eu ? grăi Păcală.

Şi boieru-naintează, repede, cu lumînarea...

Iar acolo cînd ajunge, şi mai mare-i e mirarea :

— Aoleu !... Jupînul Marcu ?... Mort aici, în şura mea ?...

Cum ?... Aceasta... tu, băiete, mi-ai făcut-o !... Nu-i aşa ?

— Eu ?... Ba mă ferească Sfîntul !... Doar secara şi-am
furat ;

Celorlalţi în grijă, nu ştiu, dumneata ştii ce le-ai dat !

„Ei, poftim !... (gîndea boierul). Ai văzut ? Pieri crişmarul !

Iar Păcală ?... Teafăr, uite-l !... Ciştigat-a iar, tîlharul !“

„Ce cătase-acolo Marcu ? Parc-aud că vă-ntrebați... Cum s-a nimerit să cază el în cursă ?...” Ascultați : După ce străjeri, boierul, cinci, în șur-a așezat ; Pe-nserate, lui Păcală, naiba-n minte ce i-a dat ? Merse la jupîn în crîsmă : — Hei, jupîne... știi ceva ?... Am o mierță de secară... Cum, de unde, nu-ntreba !... Și setos cum sînt acuma, zău, al ciorilor să fiu, Dacă nu ți-aș da-o toată, pentr-o gură de rachiu. Marcu, auzind că-i vorba de cîștig, se-nveseli : — Bine... Ia să-ți văd secara.

— Păi, s-o vezi !... dar nu-i aci.

Este la boier în șură.

— De, să mi-o aduci... că-ți dau.

— M-am gîndit eu la plecare, nene Marcule, s-o iau. Dar erau prin curte oameni... M-am temut să nu mă vadă. Uite-acuma-s toți la cină... nu e nimeni prin ogradă. Și secara-n șură-acolo cam la mijloc e-ntr-un sac... Înșă... pic de oboseală !

— Ei, atunci, eu ce să-ți fac ?

— De !... dacă te-ai duce singur... iute-ai fi aci cu sacul... Du-te !... Cum e de-ntunerice, nu te vede, bre, nici dracul !

„Hm !... o mierță de secară... pe degeaba... iacă zău !... E de lepădat ?” își zise crîșmarul în gîndul său.

— Bine. Să mă duc, romine ! Și zicînd, porni grăbit. Ajungînd acolo, însă, știți, văzut-ați, ce-a pătit... Iar cînd paznicii, din șură, drumul spre conac luară : Svîc ! Păcală-nhață sacul, stă cu el ascuns pe-afară...

Pînă cînd veni boierul, din pridvor, cu lumînarea, —
lăc-aşa se petrecuse, cu jupînul, întîmplarea.

★

★

★

Iar boierul, să mai cerce dup-acestea, cu Păcală,
Să mai facă vreo prinsoare : haida de ?... nici pomeneală !
Il chemă pe loc năuntru : — Na, ce-ţi datorez, măi drace :
Galbeni, pumnul plin ! Şi du-te, să mă laşi de-acum în
pace !

El îndeasă banii de-aur în chimirul său, la rînd !
Apoi pleacă, fără-o vorbă... doar pe sub mustăţi rîzînd.

XXIII. LA VATRA PĂRINTEASCA

Și-a umblat Păcală, iarăși, nu știu cît... prin cele sate :
De-ale lui isprăvi în cale-i săvîrșind, nenumărate.
Dar de la o vreme, ce vreți ?... Tot stingher, pe căi străine,
Se cam săturase și el... Și-și zicea ades în sine :
„Ce-o mai fi făcînd sătuțul, unde-am fost copil odată ?...”
L-apucase dor de vatra de atîta timp uitată.

.
Intr-o bună dimineață s-așternu deci drumului...
Și a treia zi, spre seară, iacătă-l în satul lui !
Satul... tot ca și pe vremuri. Casă albă lingă casă,
Răsăreau în șir din umbra pomilor cu frunză deasă.
Vesele, drăguțe, toate. Dar căsuța părintească...
Mohorită și pustie, gata să se prăbușească...
Străbătu ograda plină de scaleți și de urzici,
Pînă lingă prispa veche : „Bine că mă văd aici !...”

O să-mi dreg bojdeuca asta, o să mă așez în ea,
Și-am să las în pace lumea, doar de treburile mi-o vedeai !"
Astfel își zicea-ntru sine stînd pe prispă tolănit ;
Pînă cînd steloasa noapte să-l adoarmă a venit...
Iar a doua zi din somnu-i pînă-n ziuă se sculă,
Ca un om cu multe treburile ; și la drum din nou plecă...
Seara, cînd se-ntoarse-acasă de la tîrgul nu știu care,
El venea c-o vițelușă bălăioară, pe cărare.
Uite-așa, intrînd pe poartă zise mulțumit în sine...
Din vițea, cum e, s-o face vacă mare, astăzi, mîine.
Iar ca vacă, o să-mi fete alte vițelușe-n loc :
În tot anul cîte una, dac-o fi să am noroc.
Azi o vacă, mîine două ; mai pe urmă : boi, plug, car...
Iată-mă-s în scurtă vreme om ca lumea — gospodar !
Și pe cer cînd se iviră zorii dimineții iară,
L-au găsit, cu bălăioara-i, la pășune-n cîmp afară.

Cam așa, tot timpul verii, își păștea — azi pe livadă,
Mîine-n luncă — vițelușă : mare mai curînd s-o vadă.
Și-a crescut văzînd cu ochii hoțomanca de vițea ;
Peste doi, trei ani, Păcală — ce mai văcușoar-avea !...
Nu era-n tot satul alta mai voinică, mai zglobie.
Străluceau, privind la dînsa, ochii lui... de bucurie.
Dar sătenii — cum e lumea, pururea-nspre rău pornită —
Prinseră să-l pizmuiască pentru-așa odor de vită.
Și-i scorniră, știți ce vorbă ? Că de-aceea vaca lui
S-a făcut așa frumoasă, cum prin sate alta nu-i :

Fiindc-o ține, nu-n cireadă, ca tot omul, la pășune ;
 Ci prin holde-o pășunează, unde-s grânele mai bune !...
 De găseau în cîmp, dușmanii, orice neorînduială,
 Vina o dădeau... pe cine ?... Tot pe vaca lui Păcală !
 Geaba le-arăta creștinul că dreptate n-au deloc :
 Oamenii, aprinși de ură, se făceau doar și mai foc.
 Pîn-odată, hotărît-au, pe Joiana lui bălaie —
 Unde le-o ieși-nainte — s-o lovească-n cap, s-o taie.
 Și-ntre dinșii să-și împartă carnea toată de pe ea ;
 Iară lui Păcală, bietul, numai pielea să i-o dea.
 — Pielea ! glăsuiau cu toții. Căci atît avea ea doară,
 Ca vițică-n satul nostru cînd venit-a-ntîia oară.
 Iară carne-așa de multă de-unde-a pus pe oase oare ?...
 De pe holdele muncite de noi toți, cu trudă mare !...

.
 Spre amiazi deci, cînd Păcală își lăsase-ntr-un desiș,
 Priponită, vacușoara : haide toți la ea hoțiș
 Ii dădură-n cap cu barde, și de piele-o jupuiră ;
 Apoi carnea-i — bucățele — între dinșii o-mpărțiră.
 Iară pielea, caldă încă de a vieții abureală,
 Peste gard au aruncat-o, în ograda lui Păcală.

★

★ ★

Cînd el dă de pielea vacii, stă pe loc și se-ncrucește :
 „Na !... Mai fă-te om de treabă, precum inima-ți dorește...
 Lasă-n pace lumea, vezi-ți doar de treburi și de casă !...
 Apoi... cum să lași în pace lumea, cînd ea nu te lasă ?...

Îmi tăiarăți vacușoara?... Mi-ați mâncat-o vasăzică?
Mi-o plătiți voi !... Țineți minte !“

Apoi pielea o ridică

Și pe gard în pari o-ntinde, cu o mână tremurîndă,
Iar a doua zi, pornește la un bîlci cu ea, s-o vîndă.

.....

Merge, merge, ziua-ntreagă... pînă iată că-ntr-un sat
L-a ajuns din urmă noaptea... Imprejur el s-a uitat...
Intuneric pretutindeni !... Numai la un gospodar
Se zărea lumină-n casă... A intrat acolo dar...
Și-năuntru... ce să vază?... O mîndrețe de femeie !...
— Bine te-am găsit, frumoaso !

— Bine Dumnezeu să-ți deie !

Ce vînt pe la noi te-aduce ?

— Ia... necazuri de-ale mele !

De-astăzi dimineață-ntr-una viu pe drum cu-această piele.
E departe tîrgul încă !... Și-s grozav de ostenit !...
Fă-ți pomană, dă-mi pe-acilea vrun locșor de odihnit,
Numai pîn' s-o face ziua !... Dorm și-n tindă... unde-o fi !
— Cu plăcere, pînă mîine, omule, te-aș găzdui...
Ci bărbatu-mi astă seară nu-i acasă... și mi-e frică...
Dimineață, cînd s-o-ntoarce de la stîină... ce-o să zică ?
Ce-o să creaz' aflînd că noaptea un străin aci a mas ?
— De, femei ! Mai e vorbă?... Ai dreptate !... Bun rămas !...
Astfel răspunzînd Păcală, hai, din nou, sărmanul... pleacă...
Dar în curte, se oprește. „Ia să stau pe prisp-oleacă !
Numai pentru-atîta lucru... n-o să fie doar nimica“.

Și pe prispă el se-așează, fără să-l simtă frumușica.
Stă o clipă, dus cu gîndul la mîndrețea de nevastă.
Iar deodată... 'ntoarce capul și se uită pe fereastră :
„Ia să văd... cam ce lucrează dumneai năuntru oare ?...”
Ea cocea la foc plăcinte și-un purcel frigea-n frigare.
— Tii, drăcoaica ! Dacă soțu-i miine doar se-ntoarce acasă,
Pentru cine pregătește azi o cin-atît de-aleasă ?
Și de ce-i așa gătită, cu cămașe numai flori,
Cu mărgele... ca o fată, cînd așteaptă pețitori ?...

Dar pe cînd așa Păcală se-ntreba la geam afar' :
Iată că, pe drum, s-aude scîrțîitul unui car.
Apoi : — „Ho ! A-ho, Dumane ! Ho ! Jo ! an !” un glas
grăiește
Și din mers în dreptul porții, caru-ndată se oprește.
Cine este nou-sositul, ea ghicise, bat-o vina !
Căci... să fi văzut ce iute strînse de pe vatră cina !
Toate (și rachiul... și vinul... și plăcinte și friptură...)
Pin' să intre caru-n curte, nevăzute se făcură !

.
„Soțul !...” zice-n gînd Păcală. Și sculîndu-se din loc,
Naintează către dînsul : — Bună seara !

— Bun noroc !

— Bucuroși la oaspeți, bade ? Innoptai de tot în cale.

— Bucuroși, drumețe, cum nu !... Da-ncotro ?...

— Spre tîrg, la vale !

Apoi, dejugîndu-și boii... omu-n casă mi-l pofti...

— Vai de mine ! soțioara-i începu a se jeli.

Ce-i, de te-nturnași ?

— O roată... bat-o Dumnezeu s-o bată,
Mi s-a rupt !... Plec iar la ziuă ! Ți-adusei ș-un oaspe, iată.
Să ne dai, nevastă, spune, ai tu ceva de mîncare ?

— Da' de unde, Doamne iartă ? Mă găteam chiar de
culcare.

Ceapă doar și mămăligă !... Asta-i tot ce am acum.
Eu credeam că vii, bărbate, tocmai mîine de la drum !

— Bine, draga mea soție (îi răspunde el voios).

Las' că-i bine. Toate-s bune, cînd e omul sănătos...

Hai, degrabă, că ni-e foame !... Dă-ne ce-i găsi prin casă !

— Uite-acum ! grăi femeia. Și-alergă, să puie masa.

Iar Păcală... sta pe gînduri... Aș !... era nebun el : ceapă,
Mămăligă să mănînce și să bea pe urmă apă —

Cînd c-o clipă mai-nainte, a zărit cuptorul plin

De friptură, de plăcinte, și-i cam mirosise-a vin ?...

Ce-i trăsni prin minte dară ?... Pielea vacii, așezată

La picioare jos avînd-o, se-ncruntă la ea odată,

Și-i dădu apoi cu bita pe furiș o lovitură...

Omul s-a mirat în gîndu-i, dar nimic n-a zis din gură.

Nu trecu mult și Păcală : jap !... c-un scrișnet de necaz,

Mai croi o bîță pielei, dojenind-o : — N-ai obraz ?...

Gazda, se-ncruci !... Păcală, stă ce stă, și : — Nu taci ?...

Iară ?

Na, nerușinato ! pielei altă lovitură-i cară.

Omu-atunci, pierzînd răbdarea, îl întreabă :

— Hei, drumețe !

Ce ai cu sârmana piele, de-i cîrpești mereu la bețe ?

— De ! a naibii secătură !... Surdă e... sau cum îi vine ?...

Tot îi zic mereu să tacă ! Și ea... gura nu și-o ține !

— Cum ? Că doară nu vorbește !... Spui năzdrăvăni, îmi pare.

— Asta ?... He-he... ce crezi, bade, că e piele ca oricare ?

Asta-i piele care vede tot ce se petrece-n lume !

Și tot vrea mereu să spună !

— Vrea să spună ?... Ce anume ?

— Ce ?... Păi uite... lucruri, care... nu e bine să se știe !...

— Valeu !... Cum aș vrea să aflu !... N-ai putea să-mi spui și mie ?

— Nu pot, zău ! (Păcală-i zice). Să vorbim... de altecelea !

Dar văzînd că tot îl roagă, spre-o ureche-și duce pielea :

— Bine ! Află deci. Ea-mi spune, că rachiu de mîna-ntii,

O garafă, se găsește ici în pat, la căpătii.

Omul s-a uitat la dînsul : — Vrei să-ți rîzi de mine !... hai ?

Cînd săltă-n sus perna însă : — Tii, ba uite, zău, așa-i !

Coșcogeamite garafă ! Cine oare s-o fi pus ?...

— De... știu și eu cine ?... Pielea, despre asta, nu mi-a spus.

Însă, i-auzi ce-mi mai spune !

— Ce ?

— Să cauți binișor,

Ș-un purcel frumos găsi-vei, rumenit, colea-n cuptor.

— Un purcel ? Ia fugi de-acolo ! Asta n-o crez !

Dar cînd cată :

— Vai ! mirat românul zice. Ba aveai dreptate... iată !...

(Și pe masă-a pus purcelul, lîngă sticla de rachiu).

Măi, măi, măi, a naibii piele !... Zău, să juri că-i dracul viu !
— Pe cuptor acuma, bade, sus o mînă ți-o mai plimbă
Și-i găsi niște plăcinte... cum de mult n-ai pus pe limbă !
— Ce spui !... Este cu puțință ? Și cătînd bărbatul iară :
Uite, frate, și plăcinte !... Calde ! Chiar din astă-seară !...
— Iar acum... te-apleacă bine... mîna jos sub pat ți-o bagă ;
Vin trandafiriu acolo vei găsi, o sticlă-ntreagă.
Și plecîndu-se bărbatul, scoase-ndată la lumină,
Și mai așeză pe masă : vin o sticlă mare, plină !

.
— Ei, iubita mea nevestă, vezi ce de bucate bune,
Ca de sub pămînt ieșiră ?... Ce zici tu de astea ? Spune !
— De, bărbate... multe vede omul în viața lui...
Dar minune ca aceasta... de cînd sînt, eu nu văzui !

★

★

★

Se-așezar-apoi la masă. — He, așa... mai zic și eu !...
Se gîndea voios Păcală, din purcel cărînd mereu.
Și-a cinat... împărătește !... Dar bărbatu-abia-nghițea...
Fiecare-mbucătură parcă-n gît i se oprea.
Iar la urmă, se ridică de pe scaunu-i deodată :
— Știi ce, vere ?... Vinde-mi mie pielea asta minunată !
— Să ți-o vînd ?... (grăi Păcală, speriat privindu-l). Vai !
Cum te și gîندیși la asta ?

— Frate, n-ai vrea să mi-o dai,
Nici cînd ți-aș plăti-o bine ?

— Ha-ha-ha !... Să mi-o plătești ?...

Are preț așa un lucru ?

— Ce-mi ceri ? Dau... oricît vorești !

Și-a-nceput a-i da pe dînsa : lei o mie... două... trei !...

Că era bogat... Dar geaba !

— Nici cu șapte mii nu vrei ?

— Nu pot, nene ! Nu-mi dă mîna !

— Bine, adă mîna ici.

Îți adaog lingă șapte... încă trei mii !... Ce mai zici !...

— De ! (răspunse atunci Păcală). Știu și eu ce să mai zic ?

Altuia — ferește Doamne ! — n-o dădeam... pentru nimic !...

Dumitale însă... na-ți-o... Nu de bani îmi este mie,

Crede-mă !... Ți-o dau, fiindcă : prea te vād om de-omenie.

.

Om, după ce-i plătește prețul cum s-au învoit :

Intr-un cui agață pielea... Cît era de mulțumit !...

— Pot să plec de azi în tihnă, ori și unde, — ce-mi mai
pasă ?

Pielea asta o să-mi spuie tot ce se petrece-n casă !...

.

Iar Păcală ?... Viră-n pungă zece mii de lei, bani gheață,

Se trîntește lingă vatră, doarme — pînă dimineață ;

Dimineața-n zori se scoală... și luîndu-și bun rămas

De la cei ce-l găzduiră, hai la drum, cu sprinten pas...

Soțul stete pe acasă ce-a mai stat, apoi s-a dus.

Unde-avea și el cu carul de plecat : la deal în sus.

La izvor, sub deal, Păcală stă un pic și-i iese-n cale :

— Știi ce, bade ? Pentru piele prea-mi dăduși din gros
parale.

Altuia, de, nu zic !... însă, dumitale... mă gîndesc !...
Nu-i frumos să-ți iau atîta... Zece lei doar îmi opresc ;
Iară ceilalți, adă mîna ! Ține-i c-o să-ți prindă bine !
Omul auzind acestea : — Cum se poate ?... Vai de mine !...
Nu-i venea să iec banii... Ba... că-i pungă, ba... că-i teacă !...
Dar Păcală-i pune-n mînă, făr' a-l mai ruga... și pleacă.
— Măi, ce om ! gîndea românul. I-auzi, bani să nu voiască !
Apoi hai și el-nainte, către stîna-i ciobănească.

★

★

★

Hoțomanca de nevestă nu-și găsea la vatra-i loc...
Ochii aruncau spre pielea cea din cui priviri de foc :
— Ce, de azi... cu straja-n casă eu să stau neconținut ?
Și să nu pot, cît trăi-voi, să mai am un ceas tihnit ?...
Uf, cînd mă gîndesc... vai, Doamne !... parcă nu știu zău
ce-mi vine !...

Cum să scap de pielea asta ? Cum să scap ? A, las'
pe mine !...

Am găsit ! Cu gîndu-acesta, hai, deschise iute-o ladă,
Unde-avea-ndosiți — deoparte — bani și dînsa, o
grămadă :

Taleri, galbeni, despre care povestea cam multe satul,
Dar... precum se-ntimpl-adesea... nici nu bănuia bărbatul !
Cînd i-a strîns ? Și cum ? De unde ? Numai dumneaei știa !...
Deci din ladă bani ea scoate, mulți !... apoi la drum o ia,
Să găsească pe Păcală... Merge, fuga, după el !...
Și-l ajunge-ntr-o pădure :

— Hei, drumețe... stai nițel !

Nu-i vrun chip cu pielea ceea vorbitoare... nu se poate...
Ca s-o fac de-acum să-și piarză darul de-a mai spune
toate ?...

Uite ! (zice, arătându-i banii strinși într-o basma,
Și lovindu-i ca să sune). Zău, învață-mă ceva !...
Ce vei ști !... Și... vezi tu ăștia ?... Na !... să fie toți ai tăi...
Cît îți dete și bărbatu-mi : tocmai zece mii de lei...
Cînd aude-așa Păcală : „Iacă, măi... în gînd și-a zis.
Alte zece miișoare !... De ! pesemne-așa mi-e scris :
Zece mii de lei în capăt ! Zece mii să iau pe piele !...”
Și vîri-n șerpar bănetul... — Lasă, că te-nvăț eu, lele !
Știi ce ?... Ieși cu pielea miine la izvor. Strobește-o-n zori
Cu stropi reci prin sită nouă strecurați... de nouă ori.
Să mai faci cu mîna dreaptă peste ea vreo nouă cruci :
Pune-o-n cui la loc pe urmă, grijă-n veci să nu-i mai duci !
— Bun ! îți mulțumesc !

Și șterge-o, înapoi spre sat, nevasta...
Fericit ca dînsa, cine, mai era pe lumea asta ?...
— Iată-mă scăpată !... N-a vrut să-ți ajute Dumnezeu !...
Cumpărași degeaba straja, bărbățele, dragul meu !...
Iar Păcală ?... Hai și dînsul, prin pădurea de tufani,
Mai departe, spre căminu-i, — cu șerparul plin de bani.

XXIV. PĂCALĂ MARE GOSPODAR

„Stați, dușmanilor nemernici ! se gîndea mergînd pe drum,
V-ați bătut voi joc de mine ?... Stați, c-o să vedeți de-acum !“
Și acasă-ajuns cu banii, își dărimă casa veche,
Își clădește alta nouă, care n-avea-n sat pereche.

.

Dar cînd îl vedeau sătenii tot făcîndu-și lucruri noi,
Nu puteau să doarmă-n tihnă ! „Cum ? De unde-atîta ban
Ce tot cheltuiește zilnic, omul ăsta, cam de-un an ?...
O fi dat peste-o comoară ? se-ntrebau cu gînd pizmaș.
Sau... o fi prădat în codri, noaptea, pe vrun bogătaș ?“...
Deci la vatra lui cea nouă merseară cîțiva-ntr-o seară ;
Și cu vorba, spre-a-l descoase, pe departe mi-l luară...
Iar Păcală-atunci le spuse ! — De ! știți pielea cea de vacă
Ce-ntr-o zi ați aruncat-o în ograda mea săracă ?...
Eu cu ea la bîlci plecat-am, am vîndut-o și-am luat :
Zece mii de lei pe dînsa... Iacă de-unde sînt bogat !

— Aș, răspunseră sătenii, nu mai spune, frate !... Taci !
Cum atîția bani ?... Se poate ? Pentru pielea unei vaci...

— Hm ! (răspunse el). Păi bine, oameni buni, nu vă
gîndiți ?

Vaca mea era frumoasă, de prăsilă, cum o știți !...
Astăzi-mîni, c-o vițelușe de la ea mă pomeneam ;
Mai crescînd și vițelușa, două vaci era să am !
Și din două vaci ies patru, și din patru... opt la rînd ;
Și din opt, aveau să iasă șaisprezece vaci curînd !...
Iar din astea... o cireadă, cît colo !... Și credeți oare,
Că se vinde pe nimica o averea-atît de mare ?...
Cînd la tîrg își duce marfa, omul trebuie — he-hei ! —
Minte-n căpățînă s-aibă, nu tărițe... dragii mei !...

Auzind așa sătenii, dau din cap : — Adevărat !...
Bine zice !... Și se duse vestea prin întregul sat.
Și-a căzut pe gînduri satul... — Apoi cum ? ziceau
vreo doi.

Vaci frumoase, de prăsilă, ca și el n-avem și noi ?...
— Da, așa e ! zis-au alții. Pentru ce, decît Păcală,
Mai pe jos să fim noi oare ?... Nu știm și noi socoteală ?...
Și vorbind așa-ntre dînșii, dă-i ! să treacă zi nu lasă ! —
Ce fac ?... Toți de-a rîndu-și taie vacile ce-aveau pe-acasă.
Și de piele, sărăcuții, le jupoaie-n graba mare ;
Apoi haide pe la tîrguri, toți, cu pieile-n spinare,
Să le vîndă, ca Păcală, prețuri mari cerînd pe ele,
Ne-auzite : cîte nouă, zece mii de lei pe piele !
Dar în tîrg, negustorimea, auzind așa minuni :
Izbucni-ntr-un rîs cu hohot... A crezut că sînt nebuni.

În deșert spuneau ei, bieții, de prăsilă, de cireadă :
Lumea... hohotea mai tare, strînsă-n jurul lor grămadă.

.

Cu acestea, —
S-auzim, Romîni, de bine ! — isprăvit-mi-am povestea.
A făcut el, nu e vorbă, și pe urmă, de-ale lui,
Ghidușii nenumărate ! Dar... pe toate să le spui ?...
Cînd aș sta să-nșir eu toate, cîte el a săvîrșit :
Povestirea-mi niciodată nu ar mai avea...

SFIRȘIT

S U M A R

In loc de prefață (de Ștefan Luca)	5
Moștenirea	13
Vinzarea	17
Impărțirea comorii	22
Fuga	26
(fragment)	31
Tocmeala	32
Caprele popii	38
La oi	46
Boii lui Păcală	51
Moara Dracilor	56
Cucul	65
Evangelhia	70
Răfuiala	74
Mireasa	79
Păcală și Tindală	85
Moartea lui Păcală	92
Păcală însurat	96
Strechea	105
Prinzul	113
Otrava	121
Rămășaguri c-un boier	130
Alte rămășaguri	140
La vatra părintească	147
Păcală mare gospodar	159

Nr. 4521
Redactor de carte : C. Gheorghiu
Tehnoredactor : V. Postelnicu
Corector : A. Tic

*Dat la cules 10.X.959. Bun de tipar 5.XI.959. Tiraj
30.150 ex. Hirtie tipar de 50 gr. m.p. Coli de tipar
5,125. Coli de editură 4,7. Format 32/70×100. Com.
editurii 3345. Ediția II. A. 01879. Pentru bibliotecile
mici indicele de clasificare 8 (R)*

Tiparul executat sub com. nr. 91.376 la Combinatul
Poligrafic Casa Scinteii „I. V. STALIN”,
București — R.P.R.

Lei 4,15

EDITURA TINERETULUI